LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 98 (442) Dec. 20, 1950
Publisher and Editor: valdemārs Lamberģs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg. Hártel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 98 (442)
Trešdien, 1950. g. 20. dec.
Iznāk trešdienas un sestdienas. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lamberģs (darbā neatrodas); galv. red. vietn. M. Cullītis. Redaktori: P. Kliģa, V. Lazipā, R. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas ved. A. Šmits (21, Linden Avenue, Woodouree, Ballarat, Vic., Australia). Red. adr.: (16a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

Sākusies saimniecisko un militāro spēku mobilizācija ASV

IZSLUDINĀTS ĀRKĀRTĒJAS IEROBEŽOŠANĀS STĀVOKLIS — PLAŠAS PILNVARAS PREZIDENTAM — „BRĪVĪBA NAV PĒRKAMA AR VĀJUMU UN PIEKĀPĪBU," SAKA TRŪMENS

Vašingtona (il).— Prezidents Trūmens piektdien proklamēja ārkārtējas ierobežošanās stāvokli ASV. Savā radiorunā, kas pēc Rūzvelta laikā ievadītā parauga nosaukta par uzrunu pie kamina, prezidents aicināja amerikāņu tautu neatteikties turpmāk no vēl lielākiem upuriem, kas nāja amerikāņu tautu neatteikties turpmāk no vēl lielākiem upuriem, kas nepieciešami, lai stātos pretī „draudiem, ko brīvajā pasaulē izraisījuši Pad. savienības valdītāji". Trūmens tomēr paskaidroja, ka starp brīvo pasauli un austrumu bloka valstīm nepastāv tādas domstarpības, ko nevarētu nokārtot miermīlīgā ceļā.

„Mēs arī turpmāk neatteiksimies ne no viena godīga līdzekļa, kas būs mūsu rīcībā, lai izvairītos no vispārēja kara, bet nekādā ziņā mēs nepievērsīsimies vājai piekāpības politikai," sacīja prezidents. „Mincenu." Sestdien stājās darbā aizsardzības mobilizācijas pārvalde, kuras priekšnieku, līdzšinējās lielākās ASV elektrotechniskās sabiedrības prezidentu Čarlsu Vilsonu amerikāņu prese jau nodēvējusi par stiprāko vīru Sav. valstīs pēc prezidenta Trūmena. Saimnieciskās mobilizācijas ietvaros ASV valdība nekavējoties sākusi cenu un algu kontroli, paziņoja Trūmens.

Svētdien Baltais nams ziņoja jau par veselu virkni jaunu rīkojumu, kas izdoti nacionālās ierobežošanās stāvokļa ietvaros. Aizsardzības plāksnē pirmie soļi veikti armijas skaitliskā sastāva palielināšanai. Janvārī ASV iesaucamo skaitu dubultos, tāpat arī februārī 50.000 jaunkareivju vietā iesauks vismaz 80.000. Pieteikta arī jauna liela lidmašīnu bāzes kuģa būve, kas būšot lielākais pasaulē. Saimnieciskā plāksnē liela nozīme rīkojumam par automobiļu cenu stabilizēšanu. Turpmāk automobiļu cenas nedrīkst pārsniegt līmeni, kāds bijis š. g. 1. decembrī. Līdz ar to zaudē spēku trīs lielāko ASV automobiļu firmu kopīgi izsludinātais cenu pasugstinājums, ko paziņoja pirms dažām dienām. Cenu stabilizēšana ASV, kā ziņo Reiters, domājams, labvēlīgi ietekmēšot cenu attīstību arī pārējā pasaulē.

Vēl atzīmējams rīkojums, kas aizliedz iebraukt komūnistiskās Ķīnas ostās ASV reģistrētiem kuģiem. Tāpat Sav. valstīs apķīlāti visi ķīniešu un ziemeļkorejiešu īpašumi, kam kāds sakars ar sarkanās Ķīnas vai Ziemeļkorejas valdības aprindām. Abus pēdējos rīkojumus atcels, tikko komūnistiskā Ķīna būs atvilkusi sa-

(Turpinājums 8. lpp.)

Pēc Briseles lēmumiem tomēr vēl vārds būs Bonnai

ATLANTIKA PAKTA VALSTIS SPRIEŽ PAR EIROPAS AIZSARDZĪBU

Brisele (il). — Pirmdien Briselē sākās 12 Atlantika pakta signatārvalstu ārlietu un aizsardzības ministru konference, kurā pēc Londonas apspriedēs izstrādātas darba kārtības viens no galvenajiem jautājumiem ir Vācijas iesaistīšana Eiropas aizsardzības sistēmā un šīs sistēmas pastiprināta izveidošana, kā arī militāro spēku virspavēlnieka iecelšana. Konferencei būs jāizšķiras arī par to, kad sega Vācijas apbruņošanas ieceļus. Lai nodrošinātos pret eventuālu komūnistu iejaukšanos un demonstrācijām Beļģijas galvaspilsētā jau kopš svētdienas jūtami pastiprināta policijas apsardzība.

Itālijas delegāti ārlietu ministrs Sforca un aizsardzības ministrs Padiardi iesniegs konferencē savas valdības kompromisa priekšlikumu, pēc kura Vācijai no vienas puses būtu jānodrošina vienlīdzība, ietilpinot tās militārās vienības Atlantika armijā, bet no otras puses nepieciešama garantija, lai Rietumvācijā neatdzimtu militārisms. ASV Baltā nama aprindas izteikušās, ka Briseles konferencē sagaidāmi svarīgi lēmumi, kaut gan to iedzīvināšanā galvenā nozīme būšot tālākam sarunām ar Rietumvāciju. Neraugoties uz republikāņu partijas neuzticību, ASV ārlietu ministriju konferencē pārstāv Ečesons; viņu pavada arī republikāņu padomdevējs. Prezidents Trūmens svētdien paskaidroja, ka Briseles konference pretēji komūnistu ceribām pierādīs brīvo nāciju saderību un kopību ASV delegācijas vaditājs konferencē Ečesons baudot viņa pilnīgu uzticību, apliecināja Trūmens.

Komentējot konferenci, Times izsakās, ka labvēlīga lēmuma gadījumā par Atlantika armijas izveidošanu tās tomēr izvērtīšoties tikai par izejas punktu tālejošām sarunām ar Bonnu. „Šis lēmums vēl nedos garantiju, ka vācu vienības turpmāk tiešām arī izveidos. Vācieši ar to nesteigsies, iekām rietumu sabiedrotajiem nebūs raditas stipras pašu karaspēka vienības..." New York Times pasvītro, ka labvēlīga iznākuma gadījumā Bonna saņemšot plašas koncesijas, kas galvenokārt izpaudīšoties līdzšinējo sabiedroto kontroles atcelšanā. L'Aurore domā, ka Bonna prasīs savu aizsardzības un ārlietu ministriju, kā arī okupācijas statūtos paredzēto ierobežojumu atcelšanu.

Maskava protestē pret Vācijas apbruņošanu

Parize (il). — Parizē un Londonā patlaban pārbauda padomju notas, ko abu rietumvalstu vēstniekiem Maskavā sestdienas vakarā iesniedza padomju ārlietu ministrija. TASS sestdienas naktī paziņoja notu saturu, kuras Pad. savienība apvaino Franciju un Lielbritāniju Potsdamas līguma laušanā un savstarpējo palīdzības paktu rupjā pārkāpšanā. Ar Vācijas iekļaušanu Atlantika pakta valstu saimē Lielbritānija un Francija apdraudot mieru, teikts notās. Visa atbildība par šādu rīcību esot jānes abām rietumu valstīm.

Francijas politiskās aprindas norāda, ka šis padomju solis padarot neiespējamu franču ierosināto Pad. savienības un Francijas tuvināšanos un esot pilnīgi bez kāda pamata. Rietumvācijas apbruņošanā līdz šim vēl nekas neesot padarīts, turpretim austrumu joslā jau kopš ilgāka laika nodibināta militāra organizācija. Londona pārliecināta, ka notas iesniegtas rietumu valstu iebaidīšanai Briseles konferences priekšvakarā.

Francijas valdība savā atbildes notā norāda, ka tā kopš kara beigām savus militāros spēkus demobilizējusi neprasot tā pašu no Pad. savienības. Pad. savienības un satelitu spēki esot nesalīdzināmi lielāki nekā rietumu sabiedrotajiem. Nedrošību rietumos vairojis Korejas konflikts un beidzot Pad. savienība abu valstu draudzības pakta ietvaros nebūt nav uzskatījusi par vajadzīgu sniegt paskaidrojumus par militāra rakstura tautas policijas izveidošanu austrumu joslā. Arī Anglijas ārlietu ministrija noraida padomju pārmetumus, pasvītrojot, ka Atlantika pakts, kur paredzēts iesaistīt Rietumvāciju nav vērsts ne pret vienu valsti. Tas domāts tikai aizsardzībai pret agresiju.

Uzaicinājums mācītajiem

Uzaicinu 6. janvāra dievkalpojumā pieminēt Ziemsvētku kaujas un šo kauju varoņus — vecos strēlniekus. Kur vien iespējams, tur šis svētbrīdis rīkojams 6. janvārī vai šim datumam tuvākā dievkalpojumā. Svētbrīdī ieteicams dziedāt: Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils, ar kādu dziesmu vecie strēlnieki gāja cīņā.

Prof. Dr. theol. T. Grīnbergs,
Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskaps

UN rezolūciju par ieroču pamieru Korejā, Vu nosauc par lamatām

PEKINGAS PRASĪBAS: IZVĀKT UN KARASPĒKU NO KOREJAS, AMERIKĀŅIEM ATSTĀT FORMOZU, KOMŪNISTISKAI ĶĪNAI DOT VIETU UN, BET PEKINGAS VALDĪBAI — LĪDZDARBĪBAS UN JAUNAS MIERLĪGUMA APSPRIEŠANA

ĶĪNIEŠU LIELUZBRUKUMS SASPIEDIS UN SPĒKUS HUNGNAMAS TILTGALA POZICIJĀ

Ņujorka (ag). — Pēc komūnistiskās Ķīnas delegācijas vaditāja ģen. Vū paskaidrojumiem presei, kur viņš nosaucis UN pieņemto pamiera rezolūciju par lamatām un deklarējis Pekingas tālejošās prasības, — vispārējais ieskats par stāvokļa nomierināšanos nav radījis izredzes jūtami mazinājušās, jo komūnistiskās Ķīnas noraidīgā izturēšanās rada lielas grūtības kara darbības pārtraukšanai Korejā. Lai gan ķīniešu karaspēks līdz šai nedēļai vēl viemēr nebija pārgājis 38. platuma UN spēkiem piektdien sākās 112.000 ķīniešu ofensīva, lai kavētu iesāktā UN vienību tālāku evakuāciju. Pieaugošu aktivitāti sākusi arī komūnistu aviācija, kuŗā iesaistītas nevien Ķīnas, bet arī Pad. savienības tipa lidmašīnas, lai pēc sauszemes karaspēka panākumiem mēģinātu iegūt pārsvaru arī gaisā.

UN pilnsapulce ceturtdien pieņēma 13 Āzijas un arabu valstu priekšlikumu par ieroču pamieru Korejā. Pilnsapulces prezidentu Entezamu iecēla par priekšsēdi 3 vīru komisijai, kas uzņemsies vidutājību kara darbības pārtraukšanā Korejā. Rezolūciju pieņēma ar 52 pret 5 balsīm, 1 atturoties. Pirms tam noraidīja austrumbloka atbalstīto Pad. savienības iesniegumu, kas prasīja visu ārvalstu karaspēka vienību izvākšanu no Korejas. Tālāk pilnsapulce uzaicināja visas valstis atbrīvot tajās vēl esošos kara gūstekņus un paziņot viņu vārdus vēlākais līdz nākošā gada 30. aprilim. Šis aicinājums domāts galvenokārt Pad. savienībai, kas apvainota vairāku simtstūkstošu vācu, japāņu un itāļu kara gūstekņu aizturēšanā. Par UN bēgļu komisāru ievēlēja holandieti G. J. van Heivenu Gedhardu. Kopsapulce nolēma radīt īpašu ētenu UN karaspēku piederīgajiem Korejā.

Pēc tam, kad š. g. UN sesijas dienas kārtība bija izsmelta, atskaitot Ķīnas-Korejas jautājumu, pilnsapulce piektdien darbību pārtrauca. Jaunu sesiju sasauks, tikko Korejas ieroču pamiera komisija būs sagatavojusi savu ziņojumu. Nākošo sesiju nolēma rīkot Eiropā, paredzams Parizē. Politiskā komisija darbu turpinās, lai vajadzības gadījumā varētu uzņemties UN pilnsapulces funkcijas.

Komūnistiskās Ķīnas delegāts Lēksaksesā ģen. Vū bija lūdzis UN ģenerālsekretāru Li sestdien noorganizēt preses konferenci. Tajā Vū preses pārstāvjiem paskaidroja, ka ķiniešu valdība gatava uzsākt pamiera sarunas, tāpat zināmos apstākļos būtu ar mieru aicināt brivprātīgos ķiniešus iespējami ātri izbeigt kara darbību Korejā. Taču viņš nevarot piekrist UN pilnsapulces pieņemtajiem 13 valstu priekšlikumiem konflikta nokārtošanai. Tās esot lamatas un saistot ķiniešu rokas Korejā, lai tie nevarētu kavēt amerikāņu ekspansivos nolūkus. Ķīnas tautas republika varētu runāt par pamieru ar šādiem noteikumiem: 1) UN karaspēkam jāatstāj Koreja, 2) amerikāņiem jāizvācas no Formozas, 3) komūnistiskā Ķīna jāuzņem UN un 4) Pekingas

(Turpinājums 8. lpp.)

Atombumba — rietumnieku galvenā trumpa

BEVINS DOMĀ, KA MAOTSETUNGS TOMĒR IES TITO CEĻU

Londona (il). — Anglijas premjērs Etlijs sestdienas vakarā Londonas radiofonā vēlreiz runāja par savām apspriedēm ar Trūmenu. Stāvoklis Korejā visumā uzlabojies, — teica Etlijs — un varētu gaidīt sarunu ievadīšanu. Etlijs uzsvēra, ka padomju bloks gan daudz runājot par mieru, bet tomēr vienīgais nostājoties pret faktisku miera nodibināšanu. Anglija pilnīgi atbalstot ASV viedokli, ka viņai pieklājoties pret agresoriem nav vietas. Runājot par atombumbu, premjērs norādīja, ka tās lietošanu ieprieks ļoti rūpīgi pārbaudīšot, bet tas nenozīmējot, ka no tās būtu jāatsakās. Tikai atombumbas esamība un tās lietošanas iespēja padara komūnistus atturīgus. Daily Mail šai sakarībā ziņo, ka Etlijs privātā sarunā Čerčilam apgalvojis, ka Trūmena solījumi atombumbas lietošanā ejot daudz tālāk nekā līdz šim publicēts presē.

Dažas dienas pirms Etlija radiorunas, Vinstons Čerčils apakšnamā debatēs bridinājis rietumu sabiedrotos lietot atombumbu tikai tad, kad to būs jau darījis pretinieks. Atombumba joprojām esot rietumnieku galvenā trumpa. Viņš asi nosodījis arī vilcināšanos Eiropas aizsardzības izveidošanā, uz ko tas norādījis jau pirms 9 mēnešiem. Tālākā debašu gaitā Bevins paskaidroja, ka viņš neticot karam pašreizējo saspīlējumu dēļ. „Mūsu ziņās ir ziņas, ka Ķīna labprāt gribētu pārtraukt militārās operācijas," sacīja Bevins, „bet Pad. savienība vēlas Korejas konflikta turpināšanu." Viņš esot pārliecināts, ka Staļins ar Ķīnas iejaukšanu gribot piespiest rietumu sabiedrotos cīnīties. Runas beigās Bevins izteica ceribu, ka komūnistiskā Ķīna nākotnē izšķirsies par Tito ceļu.

Baltvācu gaišreģis pareģo Baltijas valstu patstāvības atgūšanu

Sv. Gminde (md). — Redakcija šinis dienās saņēma vācu gaišreģa Emila Tonigsa (Thonigs) vēstuli, kurā viņš pareģo Baltijas valstu patstāvības drīzu atgūšanu. Tonigs līdz 1939. gadam dzivoja Latvijā, bet tagad apmetīes Austrumfrīzijā. Kā vēstules autors paskaidro, viņš, saskaņā ar Ženēvas profesora Roksroja (Roxroy) horoskopu, spējot redzēt „nomoda sapņus", pie kam daudzi šādi viņa nomodsapņi, galvenokārt politiskas dabas, patiesi piepildījušies.

Tonigsa nomoda sapņa saturs ir šāds: „Latvijai, Igaunijai un Lietuvai ir veselas saknes, un tām lemts drīz atkal atgūt savu patstāvību." Vairāki lietpratēji atzinuši, ka Tonigsam piemitot „otrā seja". Ar kādu no saviem nomoda sapņiem gaišreģis palīdzējis Savienoto valstu federālajam izmeklēšanas birojam FBI atklāt kādu noziegumu Ņujorkā un par to viņš saņēmis biroja direktora Edgara Huvera pateicības rakstu.

ASV tieslietu ministrs par DP likuma liberalizēšanu

Ņujorka (il). — ASV tieslietu ministrs Hovards Mekgrās paskaidrojis, ka Sav. valstīm jūtamāk jāpalīdz 12 milj. Rietumeiropas bēgļiem, ko Pad. savienības terrora metodes padzinušas no dzimtenes. Tieslietu ministrs uzsvēra, ka viņš iestāšoties par DP imigrācijas likuma mīkstināšanu un tā piemērošanu demokratisko ideālu garā.

KUR LATVIEŠU TRIMDINIEKS,
tur arī viņa laikraksts
LATVIJA

Ēka bez jumta

Šķipsa nemāk iznīt par patiesībām, kam ir objektīvu faktu nozīme. Ja nu tomēr to kāds dara, tad saka — tam cilvēkam vēl jāiet pamatskolā. Un mums ir kāds liels, vismaz nosvērts un atkārtots patiesību mēģens kultūras dzīves novadā, par ko laiku pa laikam atjaunojas pārrunas, dažreiz ar īstas šķipsu lasāmas nozīmes. Tā it kā apliecinās fakts, ka mums vēl būtu jīlatgriežas dzīves pamatskolā, kur visi elementārie jēdzieni nezkaldrējas pamatīgi un visai dzīvei. Gana zināms, ka kādas tautas eksistenci attaisno tikai tās patstāvīgā nacionālā kultūra. Un tomēr mēs tarpinām runāt par šīm lietām tā, it kā būtu šķipsiņās pašiem nov, ka pēc savas nacionālās kultūras mēs gan nekāda tauta vairs nebūsim, it kā būtu vēl sevi šķipsiņošina, ka esam tādā kritiskā situācijā, kad uz spēles ir latviešu vārds, skaņa, tāls un doma — viss, kas veido šīs nacionālās eksistences attaisnojumu — nacionālo kultūru.

Atskatoties trimdas dzīvē — kas ar mūsu sabiedrisko institūtu pūlavaru beigām un IRO darbības gaidāmo izbeigšanos, šai gadā piedzīvo it kā īpašumu, — jāatzīst, ka mūsu kultūras dzīves problēmas nekad nav stāvējušas līdzīgi blakus mūsu politiskās cīņas uzdevumiem, un šo problēmu aktuālitāte nekad nav pacelta līdz pirmās nepieciešamības līmenim. Tāpēc it kā nav bijis īstu pilsoņa tiesību tajā jautājumu kompleksā, kam dots nosaukums — cīņa par Latvijas brīvību. No gara darbinieka līdz šim vienkāršī ir prasīts, nevaicājot, kā tas redzas, un vipam vienmēr, paldies Dievam, arī ir bijis ko dot — tad, kad mūsu kultūras reprezentēšja likumīgos nepieciešamos šai cīņā par Latvijas brīvību. — Bet nav jau arī līdz šim bijis neviena kausi cik efektīga iniciātīva, ko varētu uzlikot par mūsu kultūras dzīves centru ar organizatoriskiem pārvaldes un līdzekļu sagādes uzdevumiem un pienākumiem tādā nozīmē, kā tas bijis cītās trimdas dzīves sezonās, Jaz J. Rudzīša izraisītajā polēmikā neskaidrojās, ka nedarbojas ne kultūras, ne cīņ fondi, kuŗu līdzekļi nostādās uz pabiedriskām lomaskām. Un arī tagad, palūkojoties pēc mūsu kultūras dzīves aktivizēšanas simptomiem pasaulē, skatāmas tā pati parastā aina — kustīga ir sabiedriskā dzīve, veidojas organizācijas, bet gara darbinieki sāltību to nejūt ne isti aicinātu, ne isti paša radītāju dotu. Tā paliek palīdzīmeca, palīeromeca ietvaros. Kaut cik pozitīvu ainu rāda LNPL kultūras un izglītības daļa ar vadītāju komp. A. Jērumu, bet arī tur, referējot par šī jaunā organisma pirmo darba sēdi, mūsu līdzstrādnieks varēja vienīgi zīpot: „Kultūras nesare... nerada tik plašas pārrunas kā informācijas nesare." Bez tām tā ir lokāla iniciātīva, un mūsu sabiedriskai dzīvei ik pasaules malā vēlieties stipri individuālai, ar laiku var rasties stāvēklis, ka arī mūsu kultūras dzīve tā lokālitātes, tik ļoti izvērtas pa atsevišķām vietām, ka zaudē dzīves pavedienus ar latviešiem citās zemēs un ieslīgst provinciālismā kā sīkdaļa, kas vairs lāga nesakan līdzi tam lielajam jēdzienam, kuŗā guldīts latviešu kultūras vārds.

Organizējot mūsu sabiedrisko dzīvi visā pasaulē, — arī mūsu kultūras dzīves organizēšana un pacelšana tajā līmenī, kāds tai būtiski pienākas, nākotnē drīkstētu izvērsties par vienu no aktuālākajiem uzdevumiem. Ja negribam mūsu gara dzīvi arī turpmāk pamest pašplūsmei, tajā pašā laikā prasot no tās visu atbildību, ir jārada kāds aptverošs organs, ap ko pulcēties zinātniekiem, rakstniekiem, mākslinieciem un kas spētu radīt mūsu nacionālās kultūras politikas principus un iedzīvināt tos, — ar sacensībām, talkojumiem sveicvalodās, reprezentāciju cittautās un cieša kontakta izveidošanu starp radītāju un patērētāju, dodot nepieciešamos impulsus visai latviskai domu un tēlu pasaulei.

Citādi visa mūsu pamatotā lepošanās ar sasniegumiem kultūrā ar laiku sāks skanēt kā jaunceltnē, kas gan labi iesākta, bet palikusi bez jumta, tā jaujot baltām pa spāru starpu aizklīst vējā. Vai gan līdzšinējā trimda nav bijusi laba pamatskola, un vai par šīm patiesībām vēl būtu jālauž šķēpi? Lai būtu kā būdams — dīvaini ir, ka mūsu gara darbinieki, pasaulē izkliduši, vēl arvien ir bez savas profesionālas organizācijas un bez savu interešu un reizē pienākumu pārstāvības.

Pāvils Kliģa

Ģimenes mājiņas ārzemniekiem

Pēc militāro iestāžu rīkojuma atbrīvot kazarmas, Vestfāles valdība sāka plānot ģimenes mājiņu būvi no kazarmām izceltiem ārzemniekiem. Šis plāns bija atradis arī Bonnas valdības piekrišanu, un pirms 5 nedēļām Duisburgas pilsētas pievārtē sāka klaudzēt namdaru āmuri. Būvdarbus veica kāpinātā tempā, un jau 5. dec. Vestfāles sociālā ministrija lūdza latviešu, igauņu, lietuviešu un poļu centrālo komiteju pārstāvjus uz paveiktā darba skati. Izrādījās, ka īsā laikā tiešām veikts milzu darbs. Jau uzceltas 15 mājas ar 10 dzīvokļiem katrā. Turpinājas iekšējās apdares un kanalizācijas darbi. Janvāra sākumā mājas jau nodos jaunajiem iemītniekiem.

Mājas ir dobto ķieģeļu būve, vienstāva, ar dakstiņu jumtu, bez pagraba. Par divi blakus dzīvokļiem 1 galvenā ieeja ielas pusē, bet katram vēl atsevišķa izeja uz pagalmu. Dzīvokli ir 16,15 kv. m. liela dzīvojamā virtuve; 14 [illegible] un 10,09 kv. m. lielas istabas ar 6 [illegible] m. pieliekamo un priekšnamu. Pār diviem dzīvokļiem kopēja vanna un mazgājamā istaba. Tualetes telpas katrā dzīvoklī, tāpat ūdensvads un apgaismošana. Novietojums pilsētas nomalē, bet garām iet tramvaja un autobusa līnijas.

Ģimenes mājiņas būs valsts īpašums, un apdzīvotāji par tām maksās īri. Strādājošiem darbs nodrošināts vietējos rūpniecības uzņēmumos, pēc iespējas strādājot savā specialitātē.

Uz šīm mājiņām jau pieteikušies 15 latviešu, 74 poļu, 22 ukraiņu, 9 dienvidslāvu, 2 igauņu, 2 lietuviešu, 2 krievu un 1 ungāru ģimene. Pieteikšanās vēl turpinājas. Kandidātu vēlamā nodarbošanās: 9 raktuvēs, 14 dzelzs lietuvēs, 13 kalēju-atslēdznieku darbnīcās, 17 būvstrādnieki, 4 auto-mēchaniķi, 2 elektriķi, 1 būvinženieris, 2 ārsti, 1 telegrafists, 1 drēbnieks, 1 kurpnieks, 2 metinātāji, bet pārējie — vienkārši strādnieki virszemes darbos.

Ģimeņu māju apskatei sekoja plaša apspriede, kurā piedalījās Vestfāles valdības, Duisburgas pilsētas, vācu un ārzemju aprūpes organizāciju pārstāvji, visu Vestfāles nometņu vadītāji, kā arī latviešu, igauņu, lietuviešu un poļu centrālo komiteju pārstāvji. Latviešus pārstāvēja LCK labklājības un saimn. nozaru vad. J. Niedra un LCK kanclejas priekšnieks V. Zdanovskis. Apspriedes nolūks bija tuvāk iepazīstināt Duisburgas sabiedrību ar valdības jauno pasākumu un pārrunāt jauno iemītnieku iekļaušanos iespējas sabiedrībā. Pēc valdības pārstāvja Dr. Kehrena sirsnīgas runas, kurā viņš aicināja Duisburgas iestāžu un organizāciju pārstāvjus nākt iespējami pretim jaunajiem iemītniekiem viņu dzīvē, palīdzot tiem iekārtoties un sameklēt piemērotu darbu, runāja Duisburgas pilsētas un organizāciju pārstāvji.

Visumā atsaucība bija laba, kaut arī netrūka savu kuriozu. Tā kāds pilsētas tēvs bija nevisai apmierināts, ka ārzemnieki novietoti vienkopus, jo tas varot atstāt sliktu iespaidu uz drošību. Kāds cits pilsētas tēvs bažījās, ka tikai ārzemnieki neievazājot sērgas un insektus. Šis bažas ar ļoti spēcīgiem argumentiem izkliedēja nometņu vadītāji un baznīcu pārstāvji, kas atgādināja šaubīgajiem, ka laiks uz ārzemniekiem sākt skatīties citādām acīm, nekā tas tika darīts pirms pāris gadiem, un ka nedrīkst aizmirst, ka šie cilvēki zaudējuši daudz vairāk par šejienie-šiem. Tālākā apspriede noritēja ļoti teicamā noskaņojumā, pārrunājot skolas, bērnu dārza, sarīkojumu telpu un citu nepieciešamo iestādījumu ierīkošanu. Karitatīvās organizācijas pieteica savu ciešāko līdzdarbību. Noēma drīzumā sasaukt visu ieinteresēto tautību skolu vadītāju apspriedi. Tāpat notūrēs vācu preses konferenci ar ārzemnieku centrālo iestāžu pārstāvju piedalīšanos, lai labvēlīgi sagatavotu vācu sabiedrību ārzemnieku uzņemšanai savā vidū.

Drīzumā paredzama šādu ģimenes mājiņu būve arī citās Vestfāles pilsētās. LCK ieskata, ka tiem Vestfālē dzīvojošiem tautiešiem, kuriem nav izredžu izceļot, jau laikus vajadzētu painteresēties par iespēju pārvietoties uz šīm mājiņām. Tuvākas ziņas šinī jautājumā sniedz LCK labklājības nozare Augustdorfā.

Nometņu dzīve

MEMINGENAS nometnē YMCA/YWCA rīkoto raibo vakaru vadīja E. Alainis. No latviešiem ar dziesmām piedalījās Miške un Remesis. Tautiskās dejas bija iestudējusi Desaine. Alainis stāstīja jautrus notikumus. Brīvmāksliniece Šaime nospēlēja dažus Šopēna uc. darbus. Bez tam bija vēl daudz citu „mākslinieku" no 7—80 gadiem. Vakaru noslēdza dejas.

LUDVIGSBURGAS KRABENLOCHAS kazarmu nometni slēdza šinīs dienās. 600 DP pārceli uz Ingolštati, pārējos uz Bad Reichenhalli. Krabenlochas nometnē pat-laban dzīvo ap 150 latviešu un 100 igauņu.

LUDVIGSBURGAS EMIGRĀC. CENTRS no Flakkazarmām jau pārcēlies un darbojas Luitpolda kazarmās. Tur tagad novietotas IRO iestādes kā arī visas baznīcu organizācijas. Jaunā emigrācijas centra adrese: IRO Resettlement Center (Ida) Ludvigsburg, Luitpold Kaserne.

IRO 2. apg. KONTROLCENTRS no Nellingenas pārcēlies uz Ludvigsburgu un novietojies DP arodu pārskološanas centrā. Tautiešus, kam vēl jākārto savas DP statusa atgūšanas lietas, turpmāk jāgriežas Ludvigsburgā, Štutgartes ielā 35.

HEILBRONAS IRO privātdzīvojošo reģistratūra ar 1. dec. likvidēta. Heilbronā, Veinsbergā un apkārtnē vācu saimniecībā pārgājušo DP skaitu vērtē uz 2500, to vidū arī vairāki simti latviešu. Heilbronas un apkārtnē dzīvojošo DP emigrācijas lietas līdz 15. dec. kārtos emigrācijas birojs Ludvigsburgā, Krabenlochas kazarmās.

FARELES veco ļaužu mītnē par jaunās komitejas priekšsēdi ievēlēts G. Kinstlers, vietn. Fr. Bauce, mantz. A. Golvers, kult. d. ved. Kr. Ļuļaks un sekr. J. Šleiters. Revizijas komisijā T. Kreilis, V. Rožlauks un M. Zariņš. Nesen mītnes iedzīvotājus iepriecināja vācu skolnieku ansamblis ar garīgām dziesmām un mūzikas priekšnesumiem. To bija noorganizējusi mītnes labklājības vadītāja Lešera, kas nepiekususi rūpējas par vecajiem iemītniekiem, tāpat kā viņas dzīvesbiedrs, jo arī tie ir bēgļi no Austrumvācijas. 27. nov. mītni apmeklēja latv. YMCAs pārstāvis pulkv. A. Kripens. 2. dec. Eversburgas invalīdu drāmatiskā kopa Haznera kundzes vadībā viesojās ar M. Ziverta traģēdiju Vara. 3. dec. vecos ļaudis apmeklēja archibīskapa vietn. prof. K. Kundziņš, nesdams archibīskapa sveicienus, un noturēja adventes dievkalpojumu.

Francijas latvieši cīnas par brīvu Latviju

NOORGANIZĒTA FRANCIJAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

Kad. š. g. jūlijā Francijā nodibinājās Forbachas latviešu biedrība, tās dibinātāji uzstādīja trīs galvenās darbības vadlīnijas: uzturēt un izkopt trimdinieku latvisko stāju un kultūru, cīnīties par brīvās Latvijas atgūšanu, morāli un materiāli palīdzēt trūkumā nonākušiem tautiešiem.

Par biedriem iestājās visi Forbachā un apkārtnē dzīvojošie latvieši. Biedrības valde nodibināja sakarus ar visām latviešu trimdinieku organizācijām, no kurām pirmās atsaucās LCK un Daugavas Vanagi. Drīz sāka pieteikties biedri arī no citiem Francijas departamentiem. Tautiešu atsaucība biedrības vadībai palīdzēja pārvarēt visas sākuma grūtības. Pirmais, ko Francijas latvieši no jaundibinātās biedrības pieprasīja, bija grāmatas. Sākumā to bija maz, tomēr ņemot talkā visus privātos krājumus, tautiešu prasības izdevās apmierināt. Tajā pašā laikā b-bas vadība, iesaistot darbā arī aktīvākos biedrus, uzsāka cīņu pret komūnismu un par brīvas Latvijas atgūšanu, arvien un visur paužot patiesību par boļševisma briesmām. Šajā darbā lielu atbalstu sniedza LCK ārējās informācijas fonds, piesūtot informācijas literatūru. Īsi pirms 18. novembra ar brošūrām franču valodā bija apgādāti visi Francijas lielākie rūpniecības rajoni, klosteri un laikrakstu redakcijas.

Kad no Vācijas sāka ierasties Francijā latviešu vecie ļaudis, Forbachas latviešu biedrība uzņēmās viņu morālisko un kultūrālo aprūpi, nodibinot Palīdzības fondu. Vecie ļaudis saņem lasīšanai latviešu grāmatas un žurnālus un, pateicoties Latvijas apgāda pretimnākšanai, apgādāti arī ar laikrakstiem. Izrādījies, ka dažās veco ļaužu mītnēs dzīves apstākļi ir cilvēka necienīgi. Ir sākta akcija, lai to novērstu.

Darbībai paplašinoties un ievērojot tautiešu vēlēšanos, Forbachas latviešu biedrības vadība 26. novembrī izdarīja b-bas pārorganizēšanu, izveidojot vispārēju Francijas latviešu biedrību Visi Francijas latvieši, kuru centieni sakrīt ar biedrības darbības programmu, aicināti iestāties par biedriem. Statūti pieprasāmi un biedru pieteikumi, paziņojot pilnu vārdu, uzvārdu, dzimšanas datus un adresi, adresējami FLB valdes prjam, 4a, Route de Schoeneck, Forbach/Mos. Pilsētās vai apgabalos, kur būs pietiekami liels biedru skaits, izveidos FLB nodaļas.

Tautieši lūgti ziedot grāmatas FLB bibliotēkai. Sākot ar 1951. g. 1. janvāri biedriem piesūtīs jaunas biedru kartes.

Par atbalstu un pretimnākšanu līdzsinējā FLB darbības laikā lai pateicība visiem FLB biedriem un pārējiem tautiešiem, kas nav taupījuši pūles kopējā darbā.

A. Apse,
FLB valdes pr-js

Nevienlīdzīga cīņa

Kā zināms, Zviedrijas vēlēšanu cīņu laikā trīs latvieši bija izlipinājuši plakātus pāri komūnistu afišām, par ko zviedru komūnistu partija tos iesūdzēja tiesā, prasot 1000 kronas zaudējumu atlīdzību. Minētie latvieši savukārt iesūdzējuši tiesā komūnistu laikrakstu NY DAG, kas tos savos rakstos bija nolamājis par huligāniem un gangsteriem. Par goda laupīšanu pret Ny Dag celta prasība lielākas summas apmērā.

LATVIEŠU VECAJIEM STRĒLNIEKIEM

Latviešu veco strēlnieku biedrības valdei, stājoties saziņā ar kara veteranu organizāciju ASV, radusies vajadzība apzināt latviešu vecos strēlniekus, kas ieradušies ASV vai atrodas citur šaipus dzelzs priekškara. Sakarā ar to, lūdzu visus vecos strēlniekus paziņot man savu tagadējo dzīves vietu uz šādu adresi: J. Goldmanis, 422 N. William Str. South Bend, IND., U. S. A. Vācijā esošie var ziņot: V. Maizītis, Münster, Westf., Grevenerstr. 69, Bl. 5—29, vai arī Rūd. Vilde, Esslingen/N., Tannenberg str. 3—3.

Eversburgas invalīdu darbu izstāde

Darbības gadu noslēdzot, Eversburgas invalīdu pārskološanas centrs no 15.—17. dec. rīkoja plašu darbu izstādi, kuru apmeklēt bija lūgti daudzi vadošie vācu un angļu darbinieki. Pēc izstādes centrs darbību pārtrauks uz 2 nedēļām, lai to atkal turpinātu pēc Jaungada. Centrā vēl mācās pāri par 400 invalīdu, no kuriem lielākā puse latviešu. Rudenī pārskološanos beidza 78 invalīdi, noliekot pārbaudījumus pie vācu amatniecības kameras, Osnabrikā. Turpmākie pārbaudījumi paredzēti janvārī, martā un jūnijā. Paredzams, ka pārskološanos varēs turpināt līdz IRO darbības beigām, t. i. nākošā gada septembrim. Pēdējā laikā daudzi invalīdi pieņem piedāvājumus izceļot uz ASV, kaut gan lielākā daļa ir bij. karavīri, kādēļ izceļošanā ir zināmas grūtības.

ZVIEDRIJĀ UZŅEMS ZOBĀRSTUS

100 zobārstu var rast izceļošanas iespēju uz Zviedriju. Vecuma robeža 45 gadi, jābūt beigušam universitati un kvalifikācijas ziņā līdzvērtīgam vācu ārstiem. Līdzšinējā prakse — vismaz 1 gads. Pieteikšanās IRO birojos.

Emigrācijas izredzes Beļģijas latviešiem

Šinīs dienās Briselē ieradās Kanadas darba ministrijas pārstāvis, lai intervētu latviešus, kam Beļģijas LSK ierosinātās un Kanadas latviešu nacionālās apvienības sekmīgi organizētās akcijas rezultātā radušās reālas izredzes izceļošanai uz Kanadu. Divās dienās Kanadas pārstāvis intervējis ap 150 latviešu ģimeņu galvas un vieninieku, galvenā kārtā ogļračus, un izteicis cerību, ka ap 70—80 proc. no reģistrētajiem varbūt vēl pirms Ziemsvētkiem varēs izbraukt uz Kanadu. Rnģistrācijai vēl sekos veselības un politiskā pārbaude, kur galīgi noskaidrosies izceļošanai pielaisto latviešu skaits.

Darba līgums jāparaksta uz vienu gadu parastajās nozarēs — mežu darbos, lauksaimniecībā, būvniecībā, raktuvēs un tml., tomēr Kanadas pārstāvis pielaiž varbūtību, ka, atticīgajā nozarē trūkstot darba spēkam, varētu jau tūlīt strādāt savā profesijā. Ceļa izdevumi jāsedz pašiem izceļotājiem, vienīgi līdzekļu trūkuma gadījumā luterāņu baznīcas organizācijas saviem ticības brāļiem izsniedz vajadzīgo aizdevumu. Citu ticību piederīgie, sevišķi tie, kam lielākas ģimenes, vēl meklē organizāciju palīdzību.

Gadās arī pa kuriozam šai līdzekļu jautājumā — tā, piem., kāds ogļracis — vieninieks pēc trīs gadu nostrādāšanas raktuvēs nevar saskaitīt vairāk kā 3000 franku lielu „ietaupījumu ceļa naudai" un lūdz aizdevumu. Alga viņam ik mēnesi bijusi 4000—6000 franku, kamēr kuģa biļete uz Kanadu maksā ap 8000 fr.

Izceļotāji var ņemt līdzi arī ģimenes locekļus, ja Kanadā garantēts dzīvoklis. Lai izvairītos no ģimeņu šķiršanas, KLNA sekr. Andrejsons darījis iespējamo, lai šo jautājumu labvēlīgi atrisinātu un izceļotāji iemaksā ar to saistīto izdevumu segšanai katrs 500 fr.

Ziņa par Kanādas pārstāvja darbošanos Briselē jo ātri aizsniegusi arī citas tautības, un grupa ukraiņu ieradusies pieteikties. Darba ministrijas pārstāvis viņus tomēr nav pieņēmis, norādot, ka šī akcija domāta tikai latviešiem, kam Kanadā jau sagādāts darba devējs un garantēts dzīvoklis.

Otra emigrācijas cerība Beļģijas latviešiem ir jaunā instrukcija ASV imigrācijas likumam par DP ārpus Vācijas, uz kuras pamata daudz tautiešu reģistrējās jau vasarā un tagad gaida dokumentu kārtošanu amerikāņu konsulātā Antverpenē. Ir zināms, ka emigrēt uz ASV varēs tikai ierobežots skaits Beļģijas DP, kādēļ tautiešiem būtu jāpasteidzas ar galvojumu sagādāšanu, jo ir pamats domāt, ka gadījumus, kad galvojumi jau piesūtīti konsulāta rīcībā, izšķirs ātrāk, negaidot kārtējo reģistrācijas numuru. Tautieši, kam bijušas grūtības formālitāšu kārtošanā Antverpenē, ar pateicību piemin BLNK pārstāvja kapt. K. Zēberga izpalīdzību.

Samērā liela daļa ogļraču līdz ar ģimenēm vasaras un rudens mēnešos atgriezās Vācijā, iesaistoties latviešu sardžu un darba rotās un rezultātā daža Beļģijas latviešu centra iedzīvotāju sastāvs pavisam sarucis. Sakarā ar to pa daļai pajukusi arī sabiedriskā rosība. Nav vairs sporta kluba Rīga basketbola un volejbola vienību, kas tik sekmīgi propagandēja latviešu vārdu. Nav arī drāmatiskās kopas. Vēl turās DV Waterlejas nodaļa, kaut arī tur valdē un biedros jaužams emigrācijas „pavasaris".

A. M.

Sākusi

PROF. FR. GULBIS — PA
PREISBERGS — CE

Mūsu speciālkore

Pirmās LNAK padomes s
darbu ievadot, archibīskapa p
vis māc. A. Skrodelis teica die
dus, aicinādams padomes loc
vienoties sirdīs un darbos. Pe
gus sveicienus nesa latviešu ģen
konsuls R. Braisons. I. Žīgur
lasīja rakstiskos apsveikumu
bija piesūtījis M. Vētra, zie
LNAK 100 dolaru, un Džonesa
ar 20 dolaru ziedojumu. Pēc
šanu mandātu komisiju ziņoju
padomes prezidija priekšsēža
ievēlēja prof. Fr. Gulbi, par 1.
inž. J. Švanku un 2. O. Krauz
LNAK līdzšinējās darbības
skatu sniedza I. Žīgurs. Ka
patlaban reģistrētas 20 latv.
un kopas. Bibliotēku tīkls pap
nāts ar LNP no Vācijas atsūt
grāmatām. Izdotas propaga
markas, un ievadīta ziedojumu
šana Artava Latvijai. Pasākta
viešu skolotāju tiesību iegūšana
tario provincē. Grūtdieņu atbals
gada laikā savākti 2000 dolari, ko
lietos trūkumcietēju aprūpei Vā
Panākta visu latviešu konfesiju
rīdznieku aktīva iesaistīšanās c
organizācijas darbā. Jākonstatē,
Kanadas latvieši kļuvuši prakti
viņu turība pieaug, kamēr sabied
ko mērķu sekmēšanai nevienmēr
rāda vajadzīgo atsaucību. Prakt
apsvērumu dēļ Otavas biroju tu
kā laikā pārceli uz Toronto, ap
nojot to ar LNAK biroju, tā iet
pot līdzekļus informācijas darb
kas līdz šim nīkuļoja. Jānožēlo,
apvienība joprojām nav atrad
kontaktu ar Torontas raidītāju,
18. novembrī tajā nedzirdējām
vārda par Latviju. Izņēmums b
Hamiltonas raidītājs. Nav attais
jama arī to tautiešu klusēšana, ku

Nozīmīgs veikum

LBL kultūras darbs Anglijā

VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

Nesen notikušajā LBL pilnsapul
starp daudzām citām saimnieciskām
tehniskām, organizatoriskām un po
litiskām problēmām biedrības līd
šinējais priekšnieks un kultūras da
las vadītājs A. Jērums referēja pa
kultūras darbu notecējušajā gad
Biedrības uzdevums bijis gādāt pa
labas kvalitātes sarīkojumiem, stil
koncertiem un literāriem vakariem
Tas nav bijis viegli, jo parasti ap
meklētāju skaits mēdz būt pretēj
proporcionāls sarīkojuma vērtībai
Un tomēr LBL spējusi saimnieko
sekmīgi, par ko pateicība nākas vi
siem māksliniekiem, kas Anglijā vie
sojušies: viņiem pašiem ticis visai
maz. Daudz upuru nesuši arī kon
certu rīkotāji provincē, jo apmeklē
tāju skaits nopietniem koncertiem
stipri sarucis. Par spīti tam LBL cer
arī turpmāk sekot kvalitātei, kas ir
īstenais biedrības uzdevums.

Pavisam sarīkotas 4 latviešu mākslinieku turnejas. Lidija Maršalka
pirms savas aizceļošanas dziedājusi 9
koncertos, baleta solisti Vestene ar
Ļeščevski snieguši 14 izrādes, bet
dziedātāja Sepe un pianists Cīrulis
piedalījušies 12 koncertos. Pēdējā
turnejā viesojās Atis Teichmanis un
Dagmara Kokere. Tā neapšaubami
bija kvalitātīvi visaugstvērtīgākā.
Ar daudzajām spīdošajām atsauk-
smēm Londonas un provinces presē
tā neapšaubāmi daudz kalpoja mūsu
mākslas popularizēšanā. Vispār šai
virzienā jārīkojas ar lielu uzmanību,
jo mums šeit jāpastāv zemē ar aug-
stu mūzikas kultūru, ko diendienā
latina starptautiskas slavenības. Bez
jau pieminētajiem sarīkojumiem
LBL noorganizējusi vairākus literā-
rus vakarus. Dziesmu dienu atska-
ņas Londonā, latviešu jaundarbu
koncertu, teātŗa izrādes utt.

Nozīmīgs bijis arī izglītības noza-
res darbs J. Andrupa vadībā. LBL
centusies pavērt izglītības ceļu dau-
dziem jauniešiem, kas cenšas to stai-
gāt. Noorganizēta Tautas augstskola
un stipendiju fonds. Pirmā stipendi-
ja piešķirta zobārstniecības studen-
tam J. Timanim.

Iespaidīgi ir arī skaitļi, ko sniedza
pie LBL pastāvošais un L. Tālnoras
vadītājs Darba un pakalpojumu bi-
rojs, kas spējis sniegt konkrētu palī-
dzību tautiešiem dažādās dzīves va-
jadzībās. Nepieciešamību pēc tā rāda
kaut vai ap 1200 vēstules, kas atbil-
dētas uz dažādiem pieprasījumiem.

Par biedrības goda biedru sapulce
vienbalsīgi ievēlēja profesoru J. Alk-
sni. Jaunajā LBL valdē ievēlēja E
Bergu, L. Tālnoru, P. Reinhardu, A.
Jērumu, R. Slokenbergu, O. Rozīti
un J. Andrupu. Valdes priekšsēža un
līdz ar to biedrības priekš[illegible]
amatā ievēlēja P. Reinhardu.

V. Sk.

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(32. turpinājums)

Viņš uzmanīgi klausījās un tad vēlreiz pamāja: „Nav slikti! Tātad — aiziet! Un daudz laimes!"

„Es uz to ceru no visas sirds," sacīja Gāls klusi. „Taču iespējams, ka mani sagaida viņas pārskaitties virs ar dažiem policistiem."

„Esiet bez rūpēm. Viss noritēs kā pa diedziņu," aplieciņāja Herkuls Puaro.

„Ja kāds spētu tam ticēt!" nomurmināja Normans Gāls. Un, pilns iekšķīgas pretestības, viņš piecēlās, lai dotos izpildīt savu pretīgo uzdevumu.

Grosvenora skvērā viņu ieveda kādā mazā pirmā stāva istabiņā, kurā pēc divām minūtēm ienāca arī lēdija Horberija. Normans saņēmās. Viņš nekādā gadījumā nedrīkstēja parādīt, ka ir iesācējs.

„Misters Robinsons?" vaicāja Cecilija.

„Esmu jūsu rīcībā." Cik muļķīga atbilde, viņš iekšķīgi nodusmojās — es uzvedos kā bodes zellis. No tā rodas bailes.

„Es saņēmu jūsu vēstuli," viņš dzirdēja Cecilijas Horberijas balsi.

Normans sasparojās. „Kā? Vai tiešām šis vecais nerrs domā, ka es nederu par aktieri?..." Un diezgan bezkaunīgi viņš atteica: „Un kāds ir jūsu viedoklis, zīmējoties uz šo vēstuli, lēdija Horberija?"

„Es nesaprotu, ko jūs domājat."

„Jūs tātad spiežat mani pievērsties sīkumiem?... Ikvienam ir zināms, cik patīkama var būt tāda — nu, teiksim vienkārši, nedēļas nogale — pie jūras. Taču laulātie draugi parasti ir citās domās. Man šķiet, lēdija Horberija, jūs zināt itin labi, kādi man ir pierādījumi. Lieliska sieviete, šī vecā Žizele. Viņa nekad nenodevās neskaidrām lietām. Hotela personāla izteicieni un citas pieturas dod pirmklasīgu pierādījumu materiālu. Jautājums ir tāds — kam tas vairāk vajadzīgs: jums jeb lordam Horberijam? Lūk, tāds ir jautājums."

Cecilija Horberija nodrebēja.

„Es esmu pārdevējs," arvien vairāk iedzīvodamies Robinsona lomā, Normans pamazām pieskaņoja balsi parastam sarunu tonim. „Vai esat pircēja?"

„Kā... kā jūs dabūjāt... šos materiālus?" stomījās jaunā sieviete.

„Par to mums šobrīd nav jārunā, lēdija Horberija; man tie vienkārši ir, un tas ir tas galvenais."

„Es jums neticu. Parādiet man tos."

„O, nē," Gāls pašūpoja galvu. „Tālredzīgs būdams es tos nepaņēmu līdz. Tik zaļš es neesmu. Lieta būtu citāda, ja mēs varētu vienoties. Taču esmu ar mieru šos materiālus jums parādīt, iekams jūs man esat iedevusi naudu. Viss kā nākas!"

„Cik... cik daudz?"

„Desmit tūkstošus mārciņu."

„Neiespējami. Man nekad nebūs iespējams sagādāt pat ne aptuvenu summu."

„Ak, jūs varat vēl vairāk, ja vien nopietni mēģināt!" apmeklētājs bezkaunīgi iesmējās. „Dārglietas gan varbūt pašreiz nav tādā cieņā kā agrāk, taču pērles arvien vēl ir pērles. Bet lai izpatiktu dāmai es apmierināšos ar astoņiem tūkstošiem. Tas ir mans pēdējais vārds. Un citādi — es jums dodu divas dienas laika."

„Patiesi, es šo naudu nevaru sagādāt."

Normans nopūtās.

„Nu, varbūt tiešām ir pareizāk, ka lords Horberijs visu uzzina. Ja nemaldos, sieva, kas šķirta pašas vainas dēļ, nedabū alimentus — un misters Barraklāfs ir gan daudzapsološs jauns aktieris, taču milzu algas viņam vēl nav. Ne vārda vairs! Es atvados no jums, lai jums paliktu pietiekami daudz laika pārdomāt. Es nejokoju. Tāpat kā Žizeles kundze to nemēdza darīt."

Un, iekams nelaimīgā paguva atbildēt, viņš devās prom.

Lejā uz ielas viņš noslaucīja pieri: „Tā! Paldies Dievam, ka tas jau garām!"

Bija pagājusi varbūt stunda, kad kalpotājs pasniedza lēdijai Horberijai vizītkarti: „Mr. Herkuls Puaro".

Cecilija nometa karti uz galda: „Kas tas tāds? Es viņu nevaru pieņemt."

„Viņš sacīja, ka nākot mistera Raimonda Barraklāfa uzdevumā."

„Ak, tā." Viņa pārdomāja. „Labi. Lai viņš ienāk."

Kalpotājs izgāja, atvēra durvis un ielaida Puaro. Lēdija Horberija paspēra kādu soli viņam pretim: „Vai jūs sūta misters Barraklāfs?"

„Lūdzu sēžaties, kundze," Puaro balss bija draudzīga, bet noteikta. Viņa mēchaniski paklausīja Puaro uzaicinājumam, pēc kam beļģis apsēdās viņai blakus.

„Es jūs lūdzu, kundze, uzlūkojiet mani par draugu, kas ieradies, lai dotu jums padomu. Es zinu, ka atrodaties lielās grūtībās."

„Nemaz nē," viņa vāji iebilda.

„Paklausaties, kundze, es neprasu, lai jūs atklātu savus noslēpumus. Tas nav vajadzīgs, jo bez visa tā esmu jau informēts. Es jūs pazinu jau agrāk. Zināšanas — tas detektīvam ir tas svarīgākais, kundze."

„Detektīvam?" viņas acis ieplētās. „Ā, nu es atceros: arī jūs lidojāt pār kanālu. Jūs bijāt tas, kas..."

„Pilnīgi pareizi, kundze, es tas biju. Taču atpakaļ pie lietas. Kā jau teicu, es neprasu, lai jūs man uzticētos. Šai priekšpusdienā, varbūt pirms kādas stundas, jums bija apmeklētājs. Kā šo kungu sauc? Mr. Brauns?"

„Robinsons," izdvesa Cecilija.

„Tas ir viens un tas pats — Brauns, Smits, Robinsons — tādi cilvēki parasti maina uzvārdus. Viņš ieradās pie jums, lai izspiestu naudu. Viņa rīcībā atrodas daži pierādījumi... daži indiskrēti materiāli, vai nē? Katrā ziņā pierādījumi, kas pēc Žizeles kundzes nāves kaut kādā veidā nokļuvuši viņa rokās, un ko viņš jums piedāvā par septiņiem tūkstošiem mārciņu."

„Par astoņiem."

„Tātad astoņiem. Un jūs, kundze, spējat šo summu sagādāt tikai ar vislielākām grūtībām."

„Es vispār to nespēju," viņa izmisusi izmeta, jo es jau tagad esmu parādos. Ak, Dievs, es nezinu, ko lai iesāku."

„Apmierinieties, kundze. Es jums piedāvāju savu palīdzību."

„Jūs?" Cecilija ielūkojās mazā beļģa acīs. „Kā tad jūs visu to zināt?"

„Loti vienkārši, kundze — tādēļ, ka esmu Herkuls Puaro. Eh bien, nebīstaties. Es parunāšu ar šo misteru Robinsonu."

„Jā? Un cik jūs par to vēlaties?" jautāja lēdija Horberija asi.

„Tikai kādu fotografiju ar parakstu, kādas skaistas dāmas fotografiju..."

„Vai tad nevienam nav līdzjūtības?" viņa iesaucās. „Ak, Dievs, mani nervi... Es kļūšu traka."

„Nē, nē. Uzticaties Herkulam Puaro. Viens katrā ziņā ir vajadzīgs: man jāzina patiesība. Jūs neko nedrīkstat noklusēt."

„Un jūs mani izvilksiet no šīs peļķes?"

„Es jums zvēru, ka jums nekad vairs nebūs nekādu darīšanu ar šo misteru Robinsonu."

„Lai notiek — es jums visu izstāstīšu."

„Labi. Jūs tātad aizņēmāties naudu no Žizeles kundzes?" Cecilija Horberija mēmi pamāja.

„Kad? Es domāju — kad tas sākās?"

„Priekš astoņiem mēnešiem."

„Jūs zaudējāt spēlē, ko?"

„Jā. Man ārkārtīgi neveicās."

„Vai Žizele jums aizdeva tik, cik vēlējāties?"

„Sākumā nē. Vispirms tikai niecīgu summu."

„Kas jūs sūtīja pie viņas?"

„Raimonds... Misters Barraklāfs sacīja — viņš esot dzirdējis, ka Žizele aizdodot naudu sabiedrības dāmām."

(Turpinājums sekos)

sburgas invalidu ārbu izstāde

gadu noslēdzot, Evers- validu pārskološanas centrs . dec. rīkoja plašu darbu uru apmeklēt bija lūgti došie vācu un angļu darbi- ēc izstādes centrs darbību s uz 2 nedēļām, lai to atkal pēc Jaungada. Centrā vēl ri par 400 invalīdu, no ku- kā puse latviešu. Rudenī anos beidza 78 invalīdi, no- baudījumus pie vācu amat- meņiem, Osnabrikā. Turp- baudījumi paredzēti jan- rtā un jūnijā. Paredzams, lošanos varēs turpināt līdz beigām, t. i. nākošā mbrim. Pēdējā laikā dau- idi ņemem piedāvājumus , kaut gan lielākā daļa vairāki, kādēļ izceļošanā ir grūtības.

SA UZŅEMS ZOBĀRSTUS

tu var rast izceļošanas iespēju . Vecuma robeža 45 gadi, jā- em universitāti un kvalifikāci- ievērtīgam vācu ārstiem. Līdz- — vismaz 1 gads. Pieteik- biroju.

ņas latviešiem

atrisinātu un izceļotāji ie- to saistīto izdevumu seg- 500 fr.

Kanādas pārstāvja dar- ieši jo ātri aizsniegusi arī as, un grupa ukraiņu ie- pieteikties. Darba ministri- ņa viņus tomēr nav pieņē- ot, ka ir akcija domāta iešiem, kam Kanadā jau darba devējs un garantēts

migrācijas cerība Beļģijas ir jaunā instrukcija ASV s likumam par DP ārpus kuras pamata daudz tau- strējās jau vasarā un tagad umentu kārtošanu ameri- ūtē Antverpenē. Ir zi- migrēt uz ASV varēs tikai skaits Beļģijas DP, kādēļ būtu jāpasteidzas ar gal- gādāšanu, jo ir pamats gadījumus, kad galvojumi ti konsulāta ricībā, izšķirs ņemot kārtējo reģistrācijas Tautiešiem, kam bijušas grū- ālītāšu kārtošanā Antver- pateicību piemin BLNK kapt. K. Zēberga izpali-

lieša dala ogiraču līdz ar vāciņas un rudens mēne- ūs Vācijā, iesaistoties lat- ju un darba rotās un re- ūs Beļģijas latviešu centra u sastāvs pavisam sarucis. to pa daļai pajukusi arī rotība. Nav vairs sporta basketbola un volejbola as tik sekmīgi propagan- ņu vārdu. Nav arī drāma- as. Vēl turās DV Waterlie- , kaut arī tur valdē un ušams emigrācijas „pava- A. M.

biju. Taču atpakaļ pie ļai jūs man uzticētos. Šai stundas, jums bija ap- Mr. Brauns?"

auns, Smits, Robinsons — s. Viņi ieradās pie jums, atrodas daži pierādījumi... Katrā ziņā pierādījumi, aut kādā veidā nokļuvuši tvē par septiņiem tūksto-

ie, spējat šo summu sa- m."

misui izmeta, jo es jau es nezinu, ko lai iesāku." ms piedāvāju savu pali-

bēlga acis. „Kā tad jūs

ka esmu Herkuls Puaro. u ar šo misteru Robin-

s?" jautāja lēdija Horbe-

stu, kādas skaistas dāmas

as?" viņa iesaucās. „Ak, aka."

Puaro. Viens katrā ziņā Jūs neko nedrīkstat no-

peļķes?"

vairs nebūs nekādu darī-

āstīšu."

udu no Žizeles kundzes?"

ikās?"

k vēlējāties?"

cīgu summu."

sacīja — viņš esot dzir- biedrības dāmām."

ekos)

Sākusi darbu LNAK padome

PROF. FR. GULBIS — PADOMES PREZIDIJA PRIEKŠSĒDIS, J. PREISBERGS — CENTRĀLĀS VALDES PRIEKŠSĒDIS

Mūsu speciālkorespondenta ziņojums no Toronto

Pirmās LNAK padomes sesijas darbu ievadot, archibīskapa pārstāvis māc. A. Skrodelis teica dievvārdus, aicinādams padomes locekļus vienoties sirdīs un darbos. Personīgus sveicienus nesa latviešu ģenerālkonsuls R. Braisons. I. Žīgurs nolasīja rakstiskos apsveikumus, ko bija piesūtījis M. Vētra, ziedojot LNAK 100 dolaru, un Džonesa tēvs ar 20 dolaru ziedojumu. Pēc vēlēšanu mandātu komisiju ziņojumiem padomes prezidija priekšsēža amatā ievēlēja prof. Fr. Gulbi, par 1. vietn. inž. J. Švanku un 2. O. Krauzi.

LNAK līdzšinējās darbības pārskatu sniedza I. Žīgurs. Kanadā patlaban reģistrētas 20 latv. b-bas un kopas. Bibliotēku tīkls paplašināts ar LNP no Vācijas atsūtītām grāmatām. Izdotas propagandas markas, un ievadīta ziedojumu vākšana Artava Latvijai. Pasākta latviešu skolotāju tiesību iegūšana Ontario provincē. Grūtdieņu atbalstam gada laikā savākti 2000 dolari, ko izlietos trūkumcietēju aprūpei Vācijā. Panākta visu latviešu konfesiju garīdznieku aktīva iesaistīšanās centr. organizācijas darbā. Jākonstatē, ka Kanadas latvieši kļuvuši praktiski; viņu turība pieaug, kamēr sabiedrisko mērķu sekmēšanai nevienmēr parāda vajadzīgo atsaucību. Praktisku apsvērumu dēļ Otavas biroju tuvākā laikā pārcels uz Toronto, apvienojot to ar LNAK biroju, tā ietaupot līdzekļus informācijas darbam, kas līdz šim nīkuļoja. Jānožēlo, ka apvienība joprojām nav atradusi kontaktu ar Torontas raidītāju, un 18. novembrī tajā nedzirdējām ne vārda par Latviju. Izņēmums bija Hamiltonas raidītājs. Nav attaisnojama arī to tautiešu klusēšana, kuŗu izceļošanas lietas Kanadā kārto LNAK birojs. 78 gadījumos tautieši nav turējuši par vajadzīgu birojam paziņot, ka viņi pārslēgušies izceļošanai uz citu zemi. Pavisam uz 1950. gada septembri Kanadā ieceļojuši 8362 latvieši. Nesen Beļģijas

LNAK VADĪBA

Pirmajā rindā no kreisās: LNAK padomes prez dija priekšsēdis prof. Fr. Gulbis, centrālās valdes priekšsēds adv. J. Preizbergs; loc. R. Kampe; otrajā rindā: archibīskapa pārstāvis A. Skrodelis, O. Breņķis, J. Dreimanis un J. Švanks. A. Rozes uzņēmums

valdība devusi piekrišanu 282 latviešu ogļraču izceļošanai uz Kanadu. Tuvākā laikā Ņufoundlendā ieceļos arī Rīgas filma ar saviem darbiniekiem.

Prof. Fr. Gulbis, runājot par organizācijas uzdevumiem, uzsvēra dzīvības instinkta nozīmi trimdinieku likteņos. Atsevišķas šūniņas nobeidzas, kādēļ latviešu trimdinieku saime jābrīdina jau laikus padomāt par to, lai mēs viens otram nepazustu un neaizietu bojā. Tautieši jāieinteresē mūsu kopējam darbam, sevišķi informācijas nozīmē. Mums nemitīgi jāapelē pie pasaules lielajiem un citām tautām, atgādinot, ka mēs joprojām esam dzīvi un gaidam sava likteņa taisnīgu izšķiršanos.

Prof. A. Dreimanis referēja par cīņu Latvijas atgūšanā. Referents ieteica informācijas darbā pielet tuvāk kanadiešu domāšanas veidam. Propagandas literātūrai jābūt vairāk illustrātīvai ar konspektīvu informāciju. Runātājs pieminēja kādu tautiešu grupu Torontā, kas komūnistu sanāksmēs izdala savas skrejlapas. Māc. A. Lūsis vērsās pret tiem grāmatu tirgotājiem, kas cenšas izsist pelņu ar propagandas izdevumiem Ierosina sarīkot ceļojošu propagandas izstādi un turpmāk laikrakstā Brīvā Balss iespiest īsus informātīvus rakstus angļu valodā, kuŗus latvieši varētu izgriezt un izplatīt kā savās darba vietās, tā citur. Publicists V. Upeslācis brīdināja, ka pārāk skaļa un vienpusīga cīņa par Latvijas atgūšanu un izolācionisma kultivēšana var Kanadai nepatikt Patlaban še pieņemts likums, ka kara gadījumā visu to tautību piederīgos, kuŗu valstis atrodas aiz dzelzs priekškara, Kanada internēs. Jāziet atklātās cīņās vairāk pretkomūnistiskā virzienā.

Palīdzības darba izveidošanā radusies situācija, ka arī Kanadas latviešu aprindās aizvien vairāk rodas trūkumā nonākušu ģimeņu, it īpaši atraitnes ar maziem bērniem. Centrālā organizācija iespēju robežās atbalsta tās, taču šis darbs paplašināms, iesaistoties tajā arī vietējām biedrībām. Tāpat tautiešiem liekams pie sirds darīt iespējamo grūtībās nonākušo latviešu labā. Nodibināms arī bēru fonds, kāds jau pastāv pie Hamiltonas latv. b-bas. Māc. A. Čops uzsvēra, ka ziedojums citiem ir kalpošana Dievam. Papildinot viņa vērtīgo rosinājumu, padome nolēma ziedojumus uz Vāciju sūtīt centrālizēti. Palīdzības darbam vislielāko pretimnākšanu sniegs konfesiju pārstāvji.

LNAK budžets sabalansēts uz 5500 dolaru. To apspriežot, biedru maksas samazināja uz 4 dolari gadā. Budžetam pieaugot, palielināmas summas kultūras un propagandas darbam.

Adv. J. Preisbergs referēja par latv. organizāciju darbības koordinēšanu. Par kultūras un skolu lietām runāja P. Dreimanis, uzsvērdams, ka vissvarīgākais ir latviskas dvēseles saglabāšana. Ja nekā nedarīsim kultūras un audzināšanas jautājumā mūsu garīgais līmenis var pagrimt. Lielākos centros būtu jāorganizē tautas augstskolas jaunatnei un pieaugušiem. Plašāk jāatskan arī latviešu dziesmai, gādājot, lai tuvākā nākotnē arī Kanadā latvieši varētu rīkot savus dziesmu svētkus. Māc A. Skrodelis runāja par latviešu garīgo aprūpi trimdā, bet inž. J. Švanks iepazīstināja padomi ar jaunieceļotāju saimniecisko stāvokli un iespējām Kanadā.

Izraugot LNAK centrālo vadību, par valdes priekšsēdi ievēlēja adv. J. Preisbergu, locekļiem O. Brenķi, R. Kampi, N. Gailiti, P. Dreimani, A. Skrodeli un J. Dreimani; revizijas komisijā A. Lūsi, A. Čopu un V. Upeslāci. Slēdzot sesiju, kas ilga divi dienas, prezidija priekšsēdis prof. Fr. Gulbis novēlēja jaunajai valdei panākumus sesijas lēmumu reālizēšanā.

Torontā, decembrī.

Ed. Keiša

Nozīmīgs veikums

LBL kultūras darbs Anglijā

VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

Nesen notikušajā LBL plinsapulcē starp daudzām citām saimnieciskām, techniskām, organizātoriskām un politiskām problēmām biedrības līdzšinējais priekšnieks un kultūras daļas vadītājs A. Jērums referēja par kultūras darbu notecējušajā gadā. Biedrības uzdevums bijis gādāt par labas kvalitātes sarīkojumiem, stila koncertiem un literāriem vakariem. Tas nav bijis viegli, jo parasti apmeklētāju skaits mēdz būt pretēji proporcionāls sarīkojuma vērtībai. Un tomēr LBL spējusi saimniekot sekmīgi, par ko pateicība nākas visiem māksliniekiem, kas Anglijā viesojušies: viņiem pašiem ticis visai maz. Daudz upuru nesuši arī koncertu rīkotāji provincē, jo apmeklētāju skaits nopietniem koncertiem stipri sarucis. Par spīti tam LBL cer arī turpmāk sekot kvalitātei, kas ir īstenais biedrības uzdevums.

Pavisam sarīkotas 4 latviešu mākslinieku turnejas. Lidija Maršalka pirms savas aizceļošanas dziedājusi 9 koncertos, baleta solisti Vestene ar Ļeščevski snieguši 14 izrādes, bet dziedātāja Sepe un pianists Cirulis piedalījušies 12 koncertos Pēdējā turnejā viesojās Atis Teichmanis un Dagmara Kokere. Tā neapšaubami bija kvalitātīvi visaugstvērtīgākā. Ar daudzajām spīdošajām atsauksmēm Londonas un provinces presē tā neapšaubāmi daudz kalpoja mūsu mākslas popularizēšanā. Vispār šai virzienā jārīkojas ar lielu uzmanību, jo mums šeit jāpastāv zemē ar augstu mūzikas kultūru, ko diendienā lutina starptautiskas slavenības. Bez jau pieminētajiem sarīkojumiem LBL noorganizējusi vairākus literārus vakarus. Dziesmu dienu atskaņas Londonā, latviešu jaundarbu koncertu, teātŗa izrādes utt.

Nozīmīgs bijis arī izglītības nozares darbs J. Andrupa vadībā. LBL centusies pavērt izglītības ceļu daudziem jauniešiem, kas cenšas to staigāt. Noorganizēta Tautas augstskola un stipendiju fonds. Pirmā stipendija piešķirta zobārstniecības studentam J. Tīmanim.

Iespaidīgi ir arī skaitļi, ko sniedza pie LBL pastāvošais un L. Tālnoras vadītājs Darba un pakalpojumu birojs, kas spējis sniegt konkrētu palīdzību tautiešiem dažādās dzīves vajadzībās. Nepieciešamību pēc tā rāda kaut vai ap 1200 vēstules, kas atbildētas uz dažādiem pieprasījumiem.

Par biedrības goda biedru sapulce vienbalsīgi ievēlēja profesoru J. Alksni. Jaunajā LBL valdē ievēlēja E Bergu, L. Tālnoru, P. Reinhardu, A. Jērumu, R. Slokenbergu, O. Roziti un J. Andrupu. Valdes priekšsēža un līdz ar to biedrības priekšnieka amatā ievēlēja P. Reinhardu.

V. Sk.

Jaunzēlandes latviešu piederīgiem jāpošas ceļam

VĒSTULE LATVIJAI NO JAUNZĒLANDES

Pēc vairāku mēnešu klejošanas pa Eiropu un Austrāliju, Jaunzēlandes latviešu piederīgo dokumenti beidzot sasnieguši Jaunzēlandi un caurskatīti imigrācijas iestādēs, Velingtonā. Šejienes komisijas IRO ārstu pārbaužu rezultātiem Vācijā piegāja ļoti humāni, neievērojot arī vecuma robežas. Noraidīti tikai pāris smagi tuberkulozes gadījumi.

Darba departaments šinīs dienās jau izsūtīja visiem piederīgo pieprasītājiem oficiālus paziņojumus par atļauju piešķiršanu ar norādījumu, ka vajadzīgie dokumenti steidzami nosūtīti IRO, transporta sagādei. Sākumā bija domāts piederīgos pārvest no Vācijas uz Jaunzēlandi daļēji, tos pa grupām pievienojot Austrālijas transportiem. Taču tagad ieceļotāju skaits sniedzās tuvu tūkstotim, kādēļ agrākais nodoms atmests, un Jaunzēlandes valdība lūgusi IRO piederīgos pārvest ar speciālu kuģi. Tas arī labāk veciem cilvēkiem, kam citādi nāktos uzkavēties Austrālijā un gaidīt tālāku transportu uz Jaunzēlandi.

Jaunzēlandes imigrācijas iestādes resp. Darba departaments vēl nevar paskaidrot — kad jauno transportu varēs gaidīt ierodamies. Ir tomēr zināmi norādījumi, ka tas notiks samērā ātri. Tāpēc sagaidām, ka jau tuvākā laikā piederīgos izsauks uz transita nometnēm, un ieteicams jau laikus sagatavoties. Piem., vēlams, lai jau Vācijā uz bagāžu saņiem salasāmi uzkrāsotu nākošo adresi Jaunzēlandē, jo tāda jau visiem zināma. Piederīgo akcija šai ziņā atšķirsies no parastās ar to, ka iebraucējus Jaunzēlandē nenovietos nometnēs, bet tiešā ceļā sūtīs pie saviem piederīgiem, kur jau jābūt sagādātam dzīvoklim.

Visi ieceļotāji tomēr būs pakļauti Darba departamentam un iesaistīti ar divgadīgu līgumu. Taču, spriežot pēc līdzšinējās prakses, darba līgums vairāk tikai formālas dabas. Katram atļauts pašam izvēlēties piemērotu darbu, kas Jaunzēlandē nav problēma. Tikai darba vietas maiņas gadījumā būs jāiegūst Darba departamenta piekrišana, ko dibinātu iemeslu dēļ gadījumā nekad neliedz.

Māc. Romans Reinfelds izsūtījis visiem Jaunzēlandes latviešiem aicinājumu, izsaukt no Vācijas arī mūsu bij. karavīrus, kurus nepielaida kārtējā darba akcijā. Vēlāk izrādījies, ka Jaunzēlandes imigrācijas iestādes necej iebildumus bij. karavīru ieceļošanai, ja tos izsauc. Vienīgi lielā dzīvokļu krīze pašlaik neļauj šo labo nodomu īstenot plašāk.

Kraistčērā, decembrī

Vladimirs Auziņš

Korejietis par Koreju

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI NO ASV

Visas acis raugas uz Koreju. Laikraksti pārpildīti kara ziņām. Pjongjanga, Seula, Vonsana, ķīniešu masas, dienvidnieki un ziemeļnieki — cīnās un mirst. Īstenībā par Koreju zinām ļoti maz. Tāpēc labprāt izmantoju izdevību parunāties ar Iko, mazu, šķībacainu studentu — korejieti, kas še studē socioloģiju. Sarunā bez mums vēl piedalās amerikānis Gerijs, students ar „iesārtu" politisko pārliecību.

„Kas tu īstenībā esi, ziemeļkorejietis vai dienvidnieks?" jautāja amerikānis.

Arī spiritisti un nēģeri iesaistīti cīņā pret Cukuru

VĒSTULE LATVIJAI NO BRAZILIJAS

Lidotāja Herberta Cukura lieta Brazilijā velkas garumā. Nu jau pus gadu vietējās žīdu organizācijas nopūlas ar apsūdzības materiālu vākšanu un pierādījumu meklēšanu, lai panāktu vismaz Cukura izraidīšanu, bet Brazilijas iestādes aukstasinīgi turpina lietas noskaidrošanu un sevišķi nesteidzas. Kāds augsts ierēdnis, kas nodarbojies ar Cukura lietu, preses pārstāvjiem izteicies, ka viņu nevarot ietekmēt ne sūdzības cēlēju masveidīgās akcijas, tiesu arī apgalvojums, ka Cukurs būtu bijis kara noziedznieks, kas jāpierāda; bez tā iegūt viņa aplausus esot gandrīz neiespējami.

Brazilijas žīdi visiem līdzekļiem tagad cenšas panākt Cukura izraidīšanu un izdošanu tiesāšanai UN genosida komisijai. Uz sūdzētāju pieprasījumu Brazilijas militārajai misijai Bonnā uzdots ievākt materiālus par Cukuru no vāciešiem, sabiedrotiem un, kā domājams, arī no Nirnbergas tribunāla archīviem. Cukurs lūdzis sameklēt lieciniekus starp mūsu bij. karaviriem Vācijā, kas minētai misijai varētu dot pārskatāmu ainu par notikumiem krievu un vācu okupācijas laikā Latvijā.

Žīdu organizācijas savu akciju pret Cukuru izpletušas arī otrajā Brazilijas miljonu pilsētā — Sanpaulā. Teātŗa Royal telpās šinīs dienās bija izsludināta publiska sanāksme cīņai pret antisemītismu un rasu naidu, ko neesot varējis izdzēst arī otrais pasaules karš, bet kas parādoties atkal no jauna, kā to presei paskaidrojis Sanpaulas žīdu apvienības pārstāvis Ābrams Cinguers, norādot arī, ka kāda vietējā kluba direktors aizliedzis telpas viņu sanāksmei, kas šo faktu apliecinot. Sanāksme solidārizējusies ar žīdu koloniju Riodežaneirā tās centienos panākt Herberta Cukura izraidīšanu no Brazilijas. To atbalstījusi arī spiritistu apvienība un nēģeru teātris.

Brazilijas galvaspilsētas iedzīvotāji kādu dienu bija lieciniekī neparastam skatam, kad desmit smagas automašīnas aizveda Cukura aiļu laivas, motorlaivas un lidmašīnas, kuras policijas ierēdņi izzvejoja no Rodrigo Freitas ezera un novietoja prefektūras noliktavās. Nodokļu departamenta direktors paskaidrojis, ka Cukuram izbeigusies koncesija uz izpriecas laivu iznomāšanu, un ierīces pārvietotas uz departamenta rīkojumu. Cukurs turpretī žurnālistiem izteicies, ka ezerā laivas un hidroplānus viņš jau tur gandrīz četri gadus un lūgumu pēc koncesijas atjaunošanas jau savlaicīgi iesniedzis prefektūrai. Bez tam par laivu turēšanu ūdenī viņam esot arī ostas pārvaldes atļauja. Latvieši, kas apmeklējuši Herberta Cukura bijušo izpriecas vietu, zina stāstīt, ka tur līdziga veida uzņēmumu esot atvēris jau kāds cits — no sūdzības cēlēju aprindām.

Cukurs ar laikrakstu palīdzību lūdza piesūtīt viņam pretkomūnistiskos materiālus un citas liecības, kas varētu noderēt, aizstāvoties pret žīdu apvainojumiem. Tagad viņš saņem daudz vēstuļu, grāmatu un citu materiālu, kuŗu tulkojumi jau iesniegti Brazilijas tieslietu ministrijai. „Tas deva visai lietai varenu impulsu pozitīvā nozīmē," piezīmē Cukurs.

Sanpaulā, decembrī. **S.**

DP ārsti Jaungvinejā

Jaungvineja (md). — Par Jaungvinejas galveno ārstu kļuvis 34 g. vecais ungārs Dr. Francis Tuza, kas pirms gada vēl darbojās par bēgļu ārstu Vācijas DP slimnīcās. Tuza izceļoja uz Austrāliju, kur strādāja par medicīnas asistentu kādā strādnieku hostelī Viktorijā. Pēc īpašu kursu beigšanas viņš tagad ieņēma jaunajā amatā. Dr. Tuza ir viens no 430 bij. DP ārstiem, kam ar IRO un Kanberas valdības palīdzību sagādātas emigrācijas iespējas uz Austrāliju. Daži no šiem ārstiem apkalpo Papuas un Rietumaustrālijas iezemiešus.

„Dienvidniekus un ziemeļniekus mākslīgi radīja, novelkot robežu pa 38. paralleli. Abas Korejas daļas vienā no otras saimnieciski atkarīgas. Kamēr rūpniecība koncentrēta ziemeļos, rīsu ražo dienvidi. Paradoksāli, ka preču sūtījumi no Seulas uz Pjongjangu — normāli dažu stundu brauciena attālums — gāja caur Hongkongu . . . To veica 4—6 nedēļās un lielāko peļņas tiesu paturēja Hongkongas angļi."

„Ko varat sacīt par ķīniešu hordu iebrukumu un korejiešu armijām?"

Ķīnieši pretēji korejiešiem un viņu asinsradiniekiem japāņiem nemīl kopt rīsu, kādēļ ievērojamus vairumus rīsa izveda uz Mandžūriju un Ziemeļķīnu. Ķīniešus karot spieda bads, jo pateicoties ārkārtīgai apdzīvotībai 10—25 proc. ķīniešu pastāvīgi dzīvo pusbadā. Pa daļai tas tā ir arī ar korejiešiem. Zinu, ka dienvidnieku armijā daudz ziemeļnieku un otrādi. Tie bijušie japāņu armiju karaviri, kuŗus kā korejiešus nepaturēja gūstā, bet atbrīvoja. Pirms kara šie viri kā jau bezdarbnieki atdzīvināja melno tirgu, bet karam sākoties, tūdaļ saplūda armijās, kur tie saņem uzturu, apģērbu un algu. Ir, protams, arī fanātiķu diezgan kā vienā, tā otrā pusē, taču nevar teikt, ka to pārāk daudz."

„Daži apgalvo, ka komūnisma panākumu atslēga Ķīnā ir nenokārtotais agrārais stāvoklis. Lielie zemes īpašnieki ar 10.000 akru saimniecībām zemi iznomāja apstrādāšanai nabadzīgajiem zemniekiem. Laužu ilgas pēc paša zemes ir lielas. Čangkaišeka režīms nespēja šo zemi dot, komūnisms varēja. Kā ir ar Koreju?"

„Šī nav Korejas problēma, jo lielsaimniecību Korejā tikpat kā nav. Katrs apstrādājams zemes gabaliņš izmantots līdz pēdējai iespējai. Turpretī Mandžūrija apdzīvota 4 reizes retāk, ar ko arī izskaidrojama, ka turp izceļojuši 2,5 milj. korejiešu. Japāņa šo izceļošanu veicināja."

„Par ko stāv lielais korejiešu vairums, par ASV vai Ķīnu un krieviem?"

„Korejieši negrib ne vienus, ne otrus, bet vēlas dzīvot paši savu dzīvi bez svešām idejām," sarunu beidzot saka students — korejietis, kas pašreiz nezina vai vecāki, brāļi un draugi vēl dzīvi. Tādēļ bieži viņu redz sēdam bibliotēkas telpā un sestingušu seju raugāmies ārā, kur salti vēji dzenā pēdējās sausās lapas un retas sniega pūkas. Gluži kā Korejā, kuŗas kalnos, pussastingušās rokās turot šauteni, cīnās viņa tautieši — viens pret otru, brālis pret brāli...

Džeksenvilā, decembrī.

K. Ķ.

Ņufoundlendas industrālizāciju veiks latviešu inženieri

Kā jau agrāk ziņojām, Alfrēdam Valdmanim uzticēta Ņufoundlendas rūpniecības pasākumu izbūve. Arī vācu laikraksts Die Neue Zeitung publicējis ziņu, ka Dr. Alfreda Valdmaņa vadībā 10 latviešu tehniķi strādājuši pie Kanadas tehniski neattīstītās provinces Ņufoundlendas industrālizācijas. Dr. Valdmanis, kas Kanadā ieradies š. g. jūnijā, jau iekārtojis vienu cementa fabriku un divus ķīpsa apstrādāšanas uzņēmumus. Fabrikas apgādātas ar vācu mašīnām, kas, ievērojot pasaules tirgus cenas. Rietumvācijā iepirktas ar ļoti izdevīgiem noteikumiem. Valdmanim padomā deviņu tālāku fabriku izbūve, kuŗas tāpat apgādās ar vācu mašīnām.

LATVIJAS ĢENERĀLKONSULS ATBALSTA LATVIJAS VĒSTURES IZNĀKŠANU

Sarkanais „profesors" Zutis Rīgā plāno viltoto Latvijas vēsturi, kas uzrakstīta pēc Maskavas direktīvām, izdot arī angļu valodā, lai izplatītu starp angliski runājošām tautām. Kā zināms, trimdā pašlaik iespiež prof. Spekkes un citu latviešu prominento vēsturnieku sastādīto Latvijas vēsturi angļu valodā, kas iznāks Gopera apgādībā. Veicināt šī kapitālā darba izplatīšanu Kanadas aprindas uzņēmies mūsu ģenerālkonsuls Braisons, kas uzaicinājis visas latviešu organizācijas piedalīties šinī pasākumā. Nodomāts Kanadā izplatīt vismaz 100 eks. Latvijas vēstures, piesūtot to visām universitātēm, izcilākiem politiķiem un personām, kas varētu sekmēt mūsu tiesību atgūšanu. Vairākas latviešu organizācijas nodomājušas organizēt izrikojumus, to atlikumu veltījot vēstures izplatīšanai kanadiešu aprindās.

Liek apzināt pases deportēja miem un dažās mīļos kļūt no baltiešiem par azia ietem

JAUNAS ZIŅAS PAR PADOMJU DEPORTĀCIJU PANĒMIENIEM DZIMTENĒ

No labi informētām baltvācu aprindām, kas uzturēt dzīvus sakarus ar saviem no padomju gūsta atgriezušamies tautiešiem un vispār iespēju robežās ceņas izsekot notikumu norisei Baltijas valstīs, mums ziņo šādus laikrakstos vēl nepublicētus faktus:

— Pēdējās Igaunu deportācijas notiek tādā veidā, ka pa rajoniem savāktos iedzīvotājus nogādā uz transportiem dzelzceļa stacijās, kur sašķiro atsevišķi vīriešus un sievietes, vecos un bērnus un tad sadzen vagonos, ar kuriem no Sibirijas vai dziļās Krievijas aizmugures atvesti Ažijas un citu padomju tautu piederīgie. Tiem pēc transporta atstāšanas atņemtās pases tagad sadala deportējamiem, ievērojot viņu dzimumu un vecumu, bet igauņiem atņemtās pases savukārt tādā pašā kārtībā izdala atbraucējiem. Tādā kārtā deportētie igauņi kaut kur padomju zemes austrumos dzīvi turpinās tālāk kā uzbeki, čukči, kamčadāli vai citi āziāti, iesaistīti smagā vergu darbā, bet viņu vietā Igaunijā ar igauņu vārdiem dzīvos un par igauņiem skaitīsies šo tautu piederīgie.

Šo faktu apliecinājuši kā igauņi, kam laimējies no šiem baigajiem transportiem kaut kādā veidā izbēgt, tā arī krievu dezertieri, kas šajā bēgšanas akcijā viņiem bijuši piepalīdzīgi.

Citas ziņas vēsti, ka plašās tirīšanas, kādas notika Igaunijas kompartijā un valdības aprindās, ir tiešā sakarā ar šiem civilizētā pasaulē vēl nebijušajiem deportāciju un tautu sajaukšanas un iznīcināšanas panēmieniem. To netieši apliecina arī kāda latviešu tautas tiesneša pašnāvība, ar ko viņš protestējis pret šādām necilvēcībām un pirms nāves par savu rīcību un tās iemesliem paguvis vēl nosūtīt ziņu draugiem uz Zviedriju. Ja par pretošanos šīm necilvēcībām viņam esot jānotiesā un jāpazudina veci latviešu komūnisti, tad viņš redzot, cik tālu lietas nonākušas un ka pestīšanu varot dot tikai nāve.

Līdzīga veida deportācijas notikušas arī Latvijā un Lietuvā. Abās zemēs savā laikā bijusi daiva partizānu darbība, bet pēdējā laikā partizānu taktika grozīta un viņi visumā atvilkušies tālāk uz Austrumpolijas un Baltkrievijas apgabaliem un mežiem. Par viņu iepriekšējām operācijām Latvijas teritorijā uzzināts, ka 20 km uz dienvidiem no Tukuma tie iznīcinājuši kādu 300 vīru lielu padomju trieciengrupu, kam bijusi uzticēta deportāciju realizēšana šai rajonā, kā arī ilgāku laiku apdraudējuši padomju armiju kustību pa Rīgas-Liepājas un citiem ceļiem Kurzemē. Kādā no deportēto atbrīvošanas vai deportāciju aizkavēšanas mēģinājumiem transports bridi Kurzemē cīņā starp partizāniem, deportējamiem un NKVD vīriem krituši vairāk nekā 800 latviešu.

Deportācijas no Latvijas notiek arī pēdējā laikā, un pirms kādām nedēļām lielāks transports nezināmā virzienā atstājis Vidzemes vidienu. Deportēto vecsaimnieku un viņu ģimenu vidū šoreiz krietna tiesa bijusi arī jauno zemes ieguvēju un citu, kas pārejas laikā apsaimniekojuši atbēgušo zemnieku saimniecības.

Lielā steigā, bet ļoti slepeni, jau ilgāku laiku izbūvē Daugavas-Dnepras kanāli, kas tiks projektēts jau vecos cara laikos. Ūdens ceļu izbūvē tā, lai pa to varētu braukt vidēja lieluma karakuģi, zemūdenes, torpēdlaivas un iznīcinātāji, kas tādā veidā varētu ērti un netraucēti pārvietoties no Melnās uz Baltijas jūras ūdeņiem un otrādi. Šis pasākums ļoti labi saderas ar plašo un milzīgo nocietinājumu un jūras kara ieroču izbūvi Igaunijas un Latvijas piekrastē, sevišķi Ventspilī un Liepājā.

R. V. B.

PREZIDENTS TRŪMENS ATGĀDINA: JALTA SOLĪTA BRĪVA PASNOTEIKŠANĀS TAUTĀM

Atbildot uz bulgāru nacionālkomitejas trimdā prezidenta Dr. Dimitrova viņam piesūtītajiem sveicieniem, ASV prezidents Trūmens norāda, ka arī bulgāru tauta pieder tām, kas pēc otrā pasaules kara beigām komūnisma ekspansijas dēļ paklautas bezties īgumam un nebrīvībai. Sav. valstu valdība turpinās savus pūles, līdz tiks pilnīgi realizēts Jaltas konferencē dotais solījums, ka tautas pēc kara varēs brīvi pašas sev izraudzīt valdības Amerikāņu ārlietu ministrs kādā runā jau atgādināja šo pienākumu Pad. savienībai, jo zem Jaltas lēmumiem ir arī maršala Staļina paraksts.

NO RĪGAS RADIOFONA:

Latviešu komponisti atpalikuši

KOLHOZNIEKI MEŽA DARBU SPAIDOS — NEKĀRTĪBAS PADOMJU KOOPERATĪVOS — BĒRNI UN INVALIDI NEVAR TIKT AUTOBUSOS

Novembrī notika padomju Latvijas komponistu darba atskaite, kurā piedalījās arī padomju komponistu savienības sekretārs Kucharskis. Ziņojumā par šo atskaiti viņš starp citu izteicās: Izcilākie latviešu padomju komponistu darbi pag. gadā ir Ivanova VI simfonija, A. Skultes mūzika filmai Rainis un baletam Brīvības sakta, kā arī M. Zariņa oratorija Valmieras varoņi, kuŗai tekstu sarakstījis jaunais dzejnieks A. Krūklis. Padomju prasību garā ar savu tautiskumu izceļas arī dažas komponētās dziesmas — M. Zariņa Balādē par Oškalnu un Dziesma par Staļinu, J. Ozoliņa Mana dzimtene, A. Kalniņa Uvertīra uc. A. Kalniņš komponējis arī rapsodiju par 10 latviešu tautas dziesmām divām klavierēm, kas bija atskaites labākais sniegums. Tautiska arī A. Žilinska sonātīna vijolei. Diemžēl, latviešu padomju mūzikā vēl par maz laikmetīguma, tāpat par maz temu no kolhozu sādžu un sociālistiskā darba varoņu dzīves. Vēl valda liela atpalicība, atraušanās no šodienas interesēm, ko sevišķi rādīja L. Reinholdes sonāta un Jāņa Vītoliņa simfonija. Formālisma pazīmju daudz arī Jāņa Ķepīša darbos, kaut citādi viņš ļoti apdāvināts. Acīmredzot, komponists atrāvies no dzīvajiem tautas mūzikas avotiem. Viņa vijoļu koncerta otrā daļā gan ieskanas brīvi plūstoša emocionāla melodija, bet citur valda skaņu kompolācijas, kuŗām nav nekādas melodiskas skaidrības un noteiktības. Viņš novirzījies uz neparedzamiem abstraktas un formālās mūzikas ceļiem.

Sovietskaja Latvija raksta, ka artela Bērnu apģērbs vadītājs Loksiņs piekērts spekulatīvu cenu noteikšanā un ņemšanā par pagatavotiem bērnu uzvalkiem. Materiāli nodoti prokuroram Loksiņa saukšanai pie kriminālas atbildības. „Nonemts no darba un nodots tiesai" arī Jēkabpils meža kombināta bazes vadītājs Dobullapa, kas pielaidis nesaimnieciskū rīcību. To atklājis un apstiprinājis „Latlugles" tresta vadītāja vietnieks Čerbakovs.

Tanī pašā laikrakstā lasītāja A. Menska sūdzas par nekārtībām padomju kooperācijā. Proti, Rīgā, Ļenina ielā trešo veikalu vada direktors Rasmanis, kas viņai paskaidrojis, ka linu ellas nav, lai gan viņa vairākas šīs ellas pudeles redzējusi izlikties skatlogā. Līdzīgas lietas notiekot arī citos Rīgas veikalos, kur parasti trūkstot ellas krāsu, ogles, pastelja, lai gan visas šīs preces ražo tepat Latvijā. Skolotāis Belkēvičs sevukārt vērsās pret Rīgas pilsētas izpolkomu, ka tramvajos un autobusos nav ierīkoti īpaši nodalījumi bērniem un invalidiem. Tagad pārpildīto satiksmes līdzekļu dēļ vecākiem nekādi neesot iespējams no rītiem savus bērnus aizvest uz bērnu dārziem un vakaros atpakaļ. Acīm redzot, izpolkoms vēloties, lai mātes ar bērniem uz rokas kājām nostaigājot lielo attālumu no Juglas līdz pilsētas centram.

Ar publisku aizrādījumu presē sodīts I Rīgas pilsētas slimnīcas ārsts Irbe, kas atteicies sniegt steidzīgu palīdzību dažiem slimniekiem. Reizē ar to gādāts par nekārtību novēršanu šajā slimnīcā un chirurģiskās palīdzības uzlabošanu Rīgas iedzīvotājiem vispār.

„Biedrs" Zabalujevs sūdzas, ka bijis Viļānos un gribējis pārnakšņot viesnīcā, bet izrādījies, ka vienīgai viesnīcai trūkst ne vien gultas veļas, bet arī galdu, krēslu un divānu. Karavīrs Lavrentjevs savukārt neapmierināts ar Rīgas galveno pastu, jo viņam sūtītās vēstules pienesot tikai 5 dienas pēc pienākšanas Rīgā, lai gan viņš dzīvojot turpat pie pasta Padomju bulvārī.

Katru dienu radiofons ziņo par kolhozniekiem sasniegumiem mežu izcirsmā. Lai kokmateriālu sagatavošanas plānu veiktu trieciena tempā un ar uzviju, meža darbos Vidzemē un Kurzemē sadalīti kolhozniekī no Latgales un otrādi. Tā nesen ziņoja, ka Maltas un Rundēnu kolhozniekī sekmīgi veic savu normu Dundagas mežos.

Padomju kuriozitātes

ŠIS UN TAS NO „VARĒN PLAŠĀS"...

No padomju Igaunijas statistikas biroja publikācijām redzams, ka rūpniecības plāns oktobrī gan esot izpildīts par 100 proc., bet norma nav sasniegta šādās nozarēs: degakmens, kiegeļu, elektromotoru, sējammašīnu, naglu, kokrūpniecībā un gaļas rūpniecībā, kur plāns izpildīts tikai par 49—99 proc. No ziepju rūpniecības plāna paveiktas pat tikai 12 proc. Bet tas arī nav tik ļauni; padomju ļaužu dzīvē jau tā ziepju diezgan.

*

Kazachstanskaja Pravda 29. augusta numurā stāstīja, kā kāds „tēvijas kara invalīds Ustobainskajas dzelzceļa hospitālī gribējis tikt pie rentgena uzņēmuma. Slimniekam ieejot, ārstes Čugujevas pirmais jautājums bija: „Vai benzīnu atnesāt?" Invalīds velti pūlējies ārsti pārliecināt, ka prasīt no pacientiem benzīnu būtu jokaina lieta, bet tomēr pie uzņēmuma ticis tikai tad, kad otrā dienā atnesis benzīnu — tikai tā varēts iedarbināt rentgena aparātam nepieciešamo motoru. Kopā ar uzņēmumu pacients saņēmis Čugujevas pamācību: „Jūs labāk nerunājiet tik dauds un nejauciešies citu ļaužu darīšanās!" No šī stāsta skaidrs ir viens, ka tāda luksa, kā elektriskas strāvas Ustobainskajas dzelzceļa slimnīcā vis nav.

*

Radiānska Ukraina 181. numurā sniedz sekojošo sirdi aizkustinošo mīlas stāstu, kurā abi „partneri" ir: traktoriste Uljana Lapjuka un — viņas Staļina traktors. „Nav vārdu, lai aprakstītu, kā es mīļu savu mašīnu," stāsta Krasnopiļskas mašīnu-traktoru stacijas slieviešu traktoristu brigādes dalībniece. „Es braucu uz mūžam, bet mana sirds palika tur, kur mana mašīna. Jo pa šīm dienām to aprūpēs jauna un vēl nepiedzīvojusi braucēja — kā man nebūtu jābažījas? Trīs reizes lūdzu brigadieri labi pieskatīt manu mašīnu, bet arī tad prāts man nebija mierīgs." — Tā, kā redzams, ir jaunā, padomju fasona ļaužu mīlestība.

*

Padomju rakstnieks A. Fadejevs, kā ziņo 19. novembra Pravda, Varšavas „miera kongresā" teicis šādus ievērojamus vārdus: „Nav nepieciešami jābūt jurista vai diplomātam, bet pietiek būt tikai ciltvēcīgai būtei, lai saprastu, ka taču nedrīkst bradāt ar karavīra zābaku zemē, kas nekādā veidā nav jūs apdraudējusi."

Patiešām iegaumējami vārdi, bet Fadejevam ņemot tos mutē piestāv vēl mazāk nekā vecam banku laupītājam piederas sodīties par zagšanas netikumu, ja, piemēram, kameras biedri tam nozaguši cigareti.

*

Tamistu nepilnās vidusskolas skolotāja Borga, Tartu rajonā, par savu skolu rakstā Rahva Hääl starp citu pastāsta: „Skolēties mācības gadam, mūsu skolas klonti un papildu ēku būve nebija pabeigta, bet to solīja paveikt drīz. Tomēr vēl līdz šai dienai (oktobra vidum) dažiem no vismazākajiem bērniem jāstaigā 15 km dienā, jo vēl nav internāta. Logos nav stiklu, grīdas nav krāsotas, nav sagādātas durvis, un, tā kā darbi nav pabeigti, skola pilna visdažādākiem krāmiem un lūžņām." — Bet ārpus tā — viss kārtībā: īso kursu bērni var mācīties arī klasē bez logiem un durvīm.

*

Baciļiem esot sīksta dzīvība. Skiet, ka tikpat sīksts savās spējās noturēties uz ledus ir baciļu profesors Kirchenšteins, jo rietumos savi trejī lāgi apgrozījušās informācijas, ka augstākās padomes priekšsēdis „nozagēts". Tās visas tomēr līdz šim izrādījušās par aplamām, un „vecais zēns" vēl turoties. Folkloras institūta direktors Peise vēl nesen Kirchenšteinu krietni uzslavēja, cildinājot viņa nopelnus.

*

Māju sienas un žogi Lietuvā tagad aplipināti ar jauniem plakātiem un sauklīm, kas slavē Stachanova daudz spējīgāko pēcteci Kovaļevu. Jaunā „Kovaļeva sistēma" fabrikās paceļot darba ražību par 300 proc., salīdzinot ar 1948. g. Jaunās priecās mācības iedzīvināšanai Baltijas valstīs ieradušās 16 īpašas brigādes. Līdzšinējie augstākie darba ražības kāpinājumi turpmāk kļūs par kārtējām normām, un padomju strādnieki, darba zemnieki un darba inteliģence dabūs svist vēl briesmīgāk. Īpaši komjaunatnei būs jārūpējas, lai Kovaļeva normas ātrāk ieviestos. Fabrikās iekārtotas arī īpašas kontrolkomisijas, kas gan pratīs piesiet lietu par sabotāžu katram, kas jaunās normas neizpildīs.

Bīstams drauds Latvijas brīvībai

Republikāņu aprindu nedēļas žurnāla The Saturdy Evening Post 9. dec. n-rā prof. Strauss-Hupē iztirzā jautājumu, kādi speciāli noteikumi būtu piedāvājami Pad. savienībai, lai panāktu izlīdzinājumu ar rietumiem. Autors starp citu raksta: „Diskusijas dēļ teikšim, ka Sav. valstīm būtu jāatzīst Krievijas tiesības uz Baltijas valstīm, Besarābiju un varbūt arī uz to Polijas daļu, kas austrumos no t.s. Kersona līnijas. Pat tautu pašnoteikšanās principu cīnītājs Vudro Vilsons ir teicis, ka šīs zemes neesot vajadzējis atņemt Krievijai pēc pirmā pasaules kara. Kā pretpakalpojumu par šīm koncesijām Eiropā no Krievijas varētu sagaidīt, ka tā izvāks savu karaspēku no Austrumvācijas, Austrijas, Rietumpolijas, Ungārijas un Balkāniem. Tālajos austrumos būtu jāapstiprina Krievijas ieguvumi Sinkingā un ārējā Mongolijā, jo šo zemju tautas ir radniecīgas Āzijas Krievijas tautām. Par to Krievijai būtu jāatsakās no Mandžūrijas kontroles."

Kas gan notiktu, ja šādam padomniekam būtu teikšana, kad Sav. valstis stāsies pie Eiropas mazo valstu problēmas kārtošanas? Mūsu nacionālās pārstāvības varētu autoram piesūtīt fotoattēlus līdz ar attiecīgiem dokumentiem par „laimīgo" dzīvi, kādu vada padomju apspiestās tautas. Šos pašus materiālus varētu piesūtīt arī Pensilvānijas universitātei, kur darbojas Strauss-Hupē par politiskās zinātnes palīgprofesoru. Tāpat attiecīgās iestādēs noteikti jāprotestē pret šo nedzirdēto politisko cinismu.

A. K.

VĪRI KAS NOKĀPA ELLĒ (19)

Paši rok sev kapu

LATVIEŠU PRETESTĪBAS KUSTĪBAS CĪNĪTĀJA ATMIŅAS

„No pirmās mašīnas izlēca vairāki bruņoti vīri," turpināja stāstīt C., „un, piegājuši pie otrās, kaut ko teica lekšā sēdētājiem un rādījās rokām. Tad arī no šīs mašīnas izkāpa pieci čekisti un, barā sāņš pagājuši, pētīja apkārtni un apspriedās. Beidzot četri no tiem atkāpās no gaismas loka tumšā, kamēr pārējie piegāja apgaismotajam auto. Atvēruši aizmugures durvis, tie izmeta laukā vairākas lāpstas, kuŗām sekoja seši vīri. Šojus divdesmit no mašīnām tie sāka rakt, kamēr viens no sargiem palika pie aizvērtajām auto durvīm ar šaujamo paceltu ieroci...

Mums kļuva skaidrs, kas še notika. Draugs bija satraukts un mudināja mani pazust pēc iespējas ātrāk, taču pārliecināju viņu, ka mūsu pašu dzīvības interesēs ir palikt uz vietas un nekustēties, līdz mašīnas būs aizbraukušas. Un tā mēs vērojām tālāk...

Seinieks raka bez mitēšanās, jo arī viņus no abām pusēm uzraudzīja četri sargi. Mums nebija iespējams saskatīt pulkstenja rādītājus, kādēj nezinām, cik ilgi tas vilkās, taču šķita, ka pārdzīvojam baigu mūžību. Kad racēji jau bija pāri pusei iegrimuši pašu raktaā bedrē, tās vienā malā stāvošo sargu pāris atvilkās sāņš, automotori sāka strādāt ar pilnu gāzi un cauri mašīnu rūkoņai atskanēja vairākas mašīnpistoļu kārtas. Racēji pazuda bedrē kā nebijuši. Viens no sargiem ielēca viņu kapā un izmeta laukā lāpstas, kamēr pārējie gāja uz apgaismotās mašīnas pusi.

Mēs jau taisījāmies pazust no baigās vietas, taču pēkšņi notika negaidītais: mašīna pabrauca atpakaļ gandrīz līdz bedres malai, četri vīri paceltām mašīnpistolēm ieņēma pozicijas tai pretī, kamēr auto durvis sargājošais vīrs atrāva tās vaļā un ielēca iekšā. No jauna ierūcās automotori, kamēr pa durvīm no mašīnas vēlās laukā vīrs pēc vīra, uz galvas pazusdami bedrē. Pāri mums aizsvilpa automatisko ieroču kārtas, un, zemei pieplakuši, mēs drebējām kā drudzī. Caur motoru rūkoņu un šāvienu troksni skanēja, izmisuši kliedzieni un palīgā saucieni, bet tos neviens nedzirdēja, atskaitot mūs un šo nelaimīgo slepkavas...

Pavisam bedrē nozūdam mēs bijām saskaitījuši 33 cilvēkus. No mašīnas izkāpa arī sargs, tā pabrauca uz priekšu, un motoru rūkoņa apklusa. Nu gaismā parādījās arī pirmīt nozudušie vīri un, sadabūjuši papildus lāpstas, visi sāka aizbērt čekas moceklu kapu. Līdz nāvei nobijušies, metāmies bēgt gar Baltezera krastu uz Rīgas pusi. Tikai 27 stundas pēc šī notikuma apcietināja arī mani pašu — agrā rītā vēl gulošu..."

Arī citu jaunievesto stāstītās vēstis bija satraucošas un drausmu pilnas.

Otrā dienā māc. K. ar itn. J. mēģināja tikt pie ārsta, lai iegūtu tuvāku informāciju, taču viņu pūles bija veltīgas. Sargs aizbildinājās, ka ārsta ļoti aizņemts un neesot iespējams tam piekļūt. Vedot pieci minūtes ilgā pēcpusdienas pastaigā, todien mūs novirzīja pa kreisi — uz otru pastaigas laukumu. Tur novērojām, ka korpusa labajā spārnā, kur agrāk bija zaļojuši kociņi un ziedējušas puķes, nu rēgojās izraktas bedres. Daži gan domāja, ka tur kaut ko būvēšot, bet citi bija pārliecināti, ka tās nolemtas cietumniekiem. Vēlāk, pēc vācu ienākšanas izrādījās, ka pēdējiem bijusi taisnība: tur izraka daudz centrālcietumā nogalināto. Tās pašas dienas vakarā mūsu korpusā atveda jaunus apcietinātos, kas zināja stāstīt, ka Latvijā sākušās masu apcietināšanas un deportācijas. Tas vēl jo vairāk uzviļņoja ieslodzīto satraukumu. Iekšējā sardze joprojām bija ieročiem un gāzmaskām apbruņota. Nakts aizgāja tikpat kā bez miega, jo katrs mazākais troksnītis gaiteni saspēlēja nervus līdz pēdējam.

Īsi pēc brokastīm korpusu aplidoja vērsts, ka pagājušajā naktī 11. kamerā divi bij. Latvijas armijas virsnieki izdarījuši pašnāvību, pārgriežot artērijas ar metalla pogu, iepriekš to uzasinot pret cementa klonu. No rīta viņi atrasti gultās jau miruši.

Cietums bija pārpildīts līdz neiespējamībai, — visiem vairs nebija vietas, kur gulēt. Naktī no 17. uz 18. jūniju atskanēja pirmais trauksmes signāls no 14. kameras. Kārtējais dežūrants bija māc. K., kas mums pārējiem steidza paziņot, ka pirms pusstundas no apakšējā stāva kopkamerām sākusies aizvešana. 12. kamera jau iztukšota, jo no turienes neviens vairs neatbild. Arī 10. kamerai likts savākt mantas un atstāt kameru, bet no 6. un 8. aizvesti atsevišķi apcietinātie, iepriekš saslēdzot rokas dzelžos. Visi aizvesto pavadoņi bijuši smagi apbruņoti.

Nomodā un satraukuma gumdīti, pārlaidām atlikušo nakts tiesu, pārliecināti, ka drīz būs kārta arī mums. Taču vienīnieku kameras vēl lika mierā, un mūsu gaiteni valdīja nāves klusums. Totiēs apcietinātie kamerās bija gatavi ik brīdi lēkt augšā no gulvietām, lai uzsāktu bezcerīgu cīņu ar čekistiem.

Sākot ar 18. jūniju, parastās pārbaudes vairs nenotika ne rītos, ne vakaros. Pašu cietumsargu vidū bija jaušams neparasts satraukums. Protams, tas padarīja arī ieslodzītos pārlieku tramīgus, un visi bijām baigu gaidu pilni. Veltīgas palika pūles tikt pie ārsta, lai arī cik smagas kaites kuŗais pieteicās.

Daudzi jau bija izstrādājuši bēgšanas plānus, bet galu galā neviens no tiem nebija īstenojams. Iekšējās sardzes pieveikšana vien vēl nenozīmēja brīvību. Ārējo postenu un patrulējošās papildsardzes mašīnpistoļu un loižmetēju uguni saļimtu visi, kas izlauztos no korpusa.

Naktī no 18. uz 19. jūniju apcietināto aizvešana turpinājās, gan tikai izlases veidā. Par stāvokli ārpasaulē bijām informēti labi, tikai trūka noteiktu ziņu par to, kur palika aizvestie. Īsi pēc brokastīm kāda trešā stāva korpusa virs ziņoja, ka notiekot masveida nāvessodu izpildīšana. Dažas stundas vēlāk saņēmām jaunu ziņu, ka otrais un trešais korpuss gandrīz pilnīgi iztukšots: par abiem tur palikuši nepilns simts cilvēku.

Visliekāko satraukumu mūsu korpusā atnesa 20. jūnija vakars. Īsi pēc pl. 18, kad ieslodzītos pa atsevišķām kamerām izlaida mazgāt traukus un apmainīt ūdeni naktsspaini, gaiteni atskanēja neparasts troksnis un Iss aprauts kliedziens, kam sekoja šāviens. Šai brīdī mazgātavā atradās blakus kameras vīri. Vai tiešām ar viņiem jau sākās?!

Skaļai kliegšanai un lamu vārdiem līdzi klaudzēja jaunu šāvienu virkne, kuŗai beidzoties, gaiteni vēl nemitējās klaigāšana un skraidīšana. Kaut kur slēdza durvis, bet pa kāpnēm augšup steidzās smagi soļi, un kāda rupja balss sauca:

„Rokas augšā!"

Un tad nācēju grupa tuvojās mūsu kamerai...

Mūsu satraukums bija sasniedzis augstāko pakāpi. Mēs ieņēmām pozicijas un sagatavojāmies pretuzbrukumam. No kameras uz kameru, no sienas uz sienu nepārtraukti klaudzēja briesmu signāls SOS... SOS... SOS... Taču uztraukums bija veltīgs: tie bija mūsu kaimiņi no 27. kameras, kuŗus veda atpakaļ no mazgātavas.

Pēc brīža no viņu puses jau atskanēja izsaukšanas signāls, un nāca arī ziņas, ka apakšējā stāvā notikusi sadursme starp apcietinātajiem un sargiem: kāpņu lejā gulot četri līķi..

Pusstundu vēlāk pienāca tuvākas ziņas no apakšējā stāva. Tās vēstīja, ka 9. kamera uzbrukusi sardzei. Apcietinātais F., kas nesis uz mazgātavu nakts spaini, gaitenā galā uzsviedis to sargam uz galvas un notriecis viņu gar zemi. Otrs ieslodzītais L. norāvis no sarga sāniem ieroci un vērsis to pret augšstāva sargu, kas nācis pa kāpnēm lejā. Jau pēc pirmā šāviena tas nogāzies pa kāpnēm lejā un palicis gulam. No kancelejas izskrējis korpusa vecākais, bet L. nogāzis arī to. Ar kritušajam atņemtajām atslēgām F. steidzies atbrīvot citu kameru ieņēmtniekus, taču viņu ķēris kāds šāviens no augšas, un F. sabrucis. L. meties uz mazgātavu, lai ieņemtu labākas aizstāvēšanās pozicijas, bet ceļā salūmis, vairāku ložu ķerts. Pa tam korpusā atsteigušies papildspēki, kas pārējos virus sadzinuši atpakaļ kamerā.

Abi drošsirdīgie vīri jau ilgāku laiku bija plānojuši izlaušanās mēģinājumu. Apzinādamies, ka visi korpusa ieslodzītie tam nepievienosies, jo daudziem trūka drosmes un ticības labam iznākumam, L. un F. bija nolēmuši sākt paši uz savu roku, lai tad, atslēdzot pārējās kameras, to ieņēmtnieki būtu spiesti iesākto cīņu turpināt. Diemžēl, viņu nolūks neizdevās, lai gan grūti paredzēt, kāds būtu iznākums, ja viņiem laimētos mūs visus izlaist no kamerām. Taču nāves kandidāti bijām un palikām arī joprojām...

Nākošajā turpinājumā:
CEĻĀ UZ NĀVI

Fonds brīvības graušanai rietumu valstīs

Maskava (Rs). — Pēc centrālo arodorganizāciju apvienības prezidija lēmuma, Padomju savienībā nodibināts speciāls fonds „brīvības cīnītāju atbalstīšanai kapitālistiskās zemēs", paziņoja Maskavas raidītājs. Daļu fonda līdzekļu jau sekmīgi izlieto gan atsevišķu komūnistu partiju, komūnistisko arodbiedrību un citu „progresīvu" organizāciju funkcionāru atbalstam, gan „rietumu brīvības partizānu" darbības vispārējai sekmēšanai. Turpmāk paredzēts izlietot vēl lielākas summas „rietumu darba ļaužu cīņas par brīvību aktivizēšanai, tāpat kā līdz šim atbalstot gan atsevišķus „nopelniem bagātus" cīnītājus, gan izdodot progresīvus laikrakstus, brošūras un skrejlapas.

J. Goldmanis

Atcerēsimies m strēlniekus

Cīņā par Latvijas atgūšan gan izcēlušī visas zināmās v kās pārvērtības, gan arī pie latviešu strēlnieku cīņas. dējās pilna, ka to piemin darām daudz aašku un iesp īpaši tagad, kad pasaule beigt aplam tulkot latviešu ru cīņas otrajā pasaules tik jāatšķir dažas lappuses notikumu grāmatā un jāpar kādam absurdam var aizrau kas latviešiem grib uztiept tuma nejēdzību, aizmirstot noklusējot, ka vēl nupat pri šiem gadu desmitiem latviešu pilnīgi brīvprātīgi lēja savas kopā ar amerikāņiem, angliem šiem kopējās cīņās. Latviet zina, ka mūsu lielie sabiedr tie, kas sankcionēja Latvijas t par neatkarīgu valsti. Tādēļ mas var ļaunprātīgi nostāties pret tiem, kas nāk valsti izmīcināt?

Pametot skatu uz to laiku, k bijām Latvijā, redzam, ka st ku atceres dienā 6. janvārī, vi ta it kā savilnojās, līdz pēdēj tai pildot dievnamus, sarīk telpas. Šī tradīcija jāturpina jo tajā ietilpa mūsu tautas s un lielo, vēsturisko notikumu ne. Vācijā trimdas laikā šīs svinības notikušas vairāk ne vietās. Tagad, kad trimdinie kilduši visā pasaulē, šī lielā atcerēšanās jāsvērē tik plaša, cittautu prese un radio varē stīt, ka latvieši arī trimdā ar mu atceres dienas, kad tie k amerikāņiem, angļiem un fr gāja plecu pie pleca cīņās, vainagodamās ar uzvaru pirm saules karā — lika pamatu otr uzvarai.

Ja tagad mūsu seme smok bā, tad mēs, trimdinieki, lai n tikai nevarīgas plēnes, kas k pa pasauli, bet lai esam dzirk kas dara karstas arī vēsās un dzīgās sirdis; lai saucam, ka ziedzīgais darbs draud iapiest visu pasauli, ja nezrauz no vi giem tō, ko tās paguvis jau sāk

Mums ir daudz ko stāstīt strēlnieku toreizējām cīņām, ka cu sobens līdz strēlnieku lai nākšanai bija izdūries cauri K mei, bet pie pašiem Daugavas stiem atsities pret peļķajiem šu strēlniekiem kā pret pel lauku akmeņiem. Kad vācu Rīgas frontē bija nostiprinājus gatavojās (1916. g. Lielajenas Rīgā, lai pēc tam dotos uz Pē tad latviešu strēlnieki bija t šos nodomus izjauca. Tie p Rīgas pievārtē vācu fronti. Šī rāvums vāciem bija tik sāpīg tie bija spiesti ar lielu skubu sviest ievērojamas kara spēku no rietumu frontes uz šo vietu brīnums, ka par šādu negaidītu steigumu kāds sabiedroto laik toreiz, kad latviešu vārds pā visu pasauli, jautāja: „Ko tāds latviešu strēlnieks?", pats atbildēdams: „Viņš ir tik vērts, cik pats šver sešta." K nāms, vācieši tikai pēc pusotra varēja virsīties tālāk, sabrūkot vu armijai. Ja tas būtu notie rāk, tad Krievija būtu pārāg rauta no sabiedroto rindām. U da tad gan iskatītos šodien p lei

Par strēlnieku svinībām, kas tika Vācijā ar pulkv. Edv. M sakopojām materiālus krā Zvaigžņu pulku atmirdza. Arī t būtu vajadzīgs, lai viss, kas s ar šādiem atceres aktiem, nedē dumā. Es lūdzu sūtīt man pa ziņas kurā dievnamā notiks sv strēlnieku dievkalpojums, kur sarīkojumi, kāda programma, strēlnieku tagadējās adreses vajadzīgas.

Tagad šo varoņu galvas be Gadi mazinājuši viņu fiziskos kus. Vai tiešām tikai smagā d tie lai tagad nodrošina savu stenci? Būtu labi, ja visur, ku sarīkojumiem būtu kāds atlik to novēlētu strēlnieku palīdz fondam. Lai nebūtu tā, ka visli kie ziedu kalni izaug tikai tad, cilvēks atgūlies savā smilšu g kaut pelnījis tos vēl savās dz laikā.

Ir jāatdzīvina strēlnieku cīņu cere tādā vērienā, lai par to d dētu un runātu visur, kur likt vēji latviešus aizpūtuši. Ar to n netikvien parādītu sevi par kr niem, laudīm tai valsts varai, devusi mums patvērumu, bet b kaldinātuši arī asu politiskās cī ieroci dzimtenes atbrīvošanai. Ar zēsim strēlnieku cīņu atceres jau gad, neatliekot uz pēdējo dienu.

kapu

KUSTĪBAS
ŅAS

ikanēja pirmais trauksmes
14. kameras. Kārtējais de-
ija māc. K., kas mums pā-
ziņoja, ka pirms
s no apakšējā stāva kop-
sāktas izvešana. 12. ka-
iztukšota, jo no turienes
vairs neatbild. Arī 10. ka-
ts savākt mantas un atstāt
bet no 6. un 8. aizvesti at-
pcietinātie, iepriekš saslē-
s dzelžos. Visi aizvesto pa-
ijuši smagi apbruņoti.
un satraukuma gumdīti,
atlikušo nakts tiesu, pār-
ka drīz būs kārta arī mums.
ninieku kameras vēl lika
mūsu gaiteni valdīja nā-
ma. Toties apcietinātie ka-
ja gatavi ik brīdi lēkt augšā
tāmi, lai uzsāktu bezcerīgu
ēkšņiem.
ar 18. jūniju, parastās pār-
vairs nenotika ne rītos, ne
Pāri cietumsargu vidū bija
neparasts satraukums. Pro-
bādarīja arī ieslodzītos
kramīgus, un visi bijām
ldu pilni. Veltīgas palika pū-
pie krsta, lai arī cik smagas
kurāsi pieteica.
i jau bija izstrādājuši bēg-
ānua, bet galu galā neviens
nebija lietojama. Iekšējās
pievešana vien vēl nenozī-
vību. Ārējo postenu un pat
papildardzes mašīnpistoļu
tāju uguni salīmtu visi, kas
no korpusa.
no 18. uz 19. jūniju apcieti-
vešana turpinājās, gan tikai
vidā. Par stāvokli ārpasaulē
formēti labi, tikai trūka no-
ņu par to, kur palika aiz-
i pēc brokastīm kāda trešā
orpusa virs zinoja, ka notie-
vojusi nāvessodu izpildīšana.
ņēmies vēlāk saņēmām jaunu
ziņu un trešais korpuss
pilnīgi iztukšots: par abiem
ikuši nepilns simts cilvēku.
ēdējo satraukumu mūsu kor-
ņēsa 20. jūnija vakars. Īsi pēc
kad ieslodzītos pa atsevišķām
ņ ļāvāda mazgāt traukus un
it ūdeni naktspaini, gaiteni
ja neparasts troksnis un Iss
kliedziens, kam sekoja šā-
Šai brīdī mazgātavā stradās
kameras virī. Vai tiešām ar
jau sākās?!
ai kliegšanai un lamu vārdiem
ieudzēja jaunu šāvienu virk-
ai beidzoties, gaiteni vēl ne-
klaigāšana un skraidīšana.
ur slēdza durvis, bet pa kāp-
ugšup steidzās smagi soļi, un
upja balss sauca:
tas sugās!"
ad nācēju grupa tuvojās mūsu
ai...
u satraukums bija sasniedzis
ko pakāpi. Mēs ieņēmām po-
un sagatavojāmies pretuzbru-
ņ. No kameras uz kameru, no
uz sienu nepārtraukti klau-
briesmu signāls SOS...
SOS... Tādu uztraukumu
ēlīgs: tie bija mūsu kaimiņi
kamerās, kuŗus veda atpakaļ
ņātavas.
brīža no viņu puses jau at-
šanauklianas signāls, un nāca
ņa, ka apakšējā stāvā notikusi
ņe starp apcietinātajiem un
ņ: kāpņu lejā guļot četri līķi..
stundu vēlāk pienāca tuvākas
no apakšējā stāva. Tās vēstīja,
ņiera uzbrukusi sardzei. Ap-
ņais F., kas nesis uz mazgāta-
ikts spaiņi, gaiteņa galā uzsvie-
sargam uz galvas un notriecis
gar zemi. Otrs ieslodzītais L.
ņe no sarga sāņiem ieroci un
to pret augstāvu sargu, kas
pa kāpnēm lejā. Jau pēc pirmā
ņa tas nogāzies pa kāpnēm lejā
ļicis gulam. No kancelejas iz-
ņa korpusa vecākais, bet L. no-
ārī to. Ar kritušajam atņem-
atslēgām F. steidzies atbrīvot
kameru iemītniekus, taču viņu
kāds šāviens no augšas, un F.
cis. L. meties uz mazgātavu,
ņemtu labākas aizstāvēšanās
ņas, bet ceļā salīmis, vairāku
ērts. Pa tam korpusā atsteigu-
papildspēki, kas pārējos vīrus
nuši atpakaļ kamerā.
drošsirdīgie vīri jau ilgāku
bija plānojuši izlaušanās mē-
umu. Apzinādamies, ka visi
isa ieslodzītie tam nepievieno-
jo daudziem trūka drosmes un
as labam iznākumam, L. un F.
nolēmuši sākt paši uz savu ro-
ai tad, atslēdzot pārējās kame-
to iemītnieki būtu spiesti iesāk-
nu turpināt. Diemžēl, viņu no-
neizdevās, lai gan grūti pare-
kāds būtu iznākums, ja viņiem
ētos mūs visus izlaist no kame-
Taču nāves kandidāti bijām un
ām arī joprojām...

Nākošajā turpinājumā:
CEĻĀ UZ NĀVI

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

J. Goldmanis

Atcerēsimies mūsu strēlniekus

Cīņā par Latvijas atgūšanu esam gan izcēluši visas zināmās vēsturiskās pārvērtības, gan arī pieminējuši latviešu strēlnieku cīņas. Tieši pēdējās pelna, ka to pieminēšanu padarām daudz asāku un iespaidīgāku, īpaši tagad, kad pasaule nevar vien beigt aplam tulkot latviešu leģionāru cīņas otrajā pasaules karā. Būtu tik jāatšķir dažas lappuses vēsturisko notikumu grāmatā un jāparāda, līdz kādam absurdam var aizrauties tie, kas latviešiem grib uztiept pārpratuma nejēdzību, aizmirstot vai tīši noklusējot, ka vēl nupat priekš dažiem gadu desmitiem latviešu tauta pilnīgi brīvprātīgi lēja savas asinis kopā ar amerikāņiem, angliem, frančiem kopējās cīņās. Latvieši labi zina, ka mūsu lielie sabiedrotie ir tie, kas sankcionēja Latvijas tapšanu par neatkarīgu valsti. Tādēļ — vai max var iedomāties, ka latvieši būtu nostājušies to pusē, kas nāca šo valsti iznīcināt?

Pametot skatu uz to laiku, kad vēl bijām Latvijā, redzam, ka strēlnieku atceres dienā 6. janvārī, visa tauta it kā saviļņojās, līdz pēdējai vietai pildot dievnamus, sarīkojumu telpas. Šī tradīcija jāturpina tālāk, jo tajā ielikta mūsu tautas sirsnība un lielo, vēsturisko notikumu izpratne. Vācijā trimdas laikā šīs atceres svinības notikušas vairāk nekā 50 vietās. Tagad, kad trimdinieki izkliduši visā pasaulē, šī lielā laika atcerēšanās jāizvērš tik plaša, ka arī cittautu prese un radio varētu vēstīt, ka latvieši arī trimdā ar lepnumu atceras dienas, kad tie kopā ar amerikāņiem, angliem un frančiem, gāja plecu pie pleca cīņās, kas — vainagodamās ar uzvaru pirmajā pasaules karā — lika pamatu otrā kara uzvarai.

Ja tagad mūsu zeme smok verdzībā, tad mēs, trimdinieki, lai neesam tikai nevarīgas plēnes, kas klīstam pa pasauli, bet lai esam dzirksteles, kas dara karstas arī vēsās un vienaldzīgās sirdis; lai saucam, ka šis noziedzīgais darbs draud izplesties pār visu pasauli, ja neizraus no viņa nagiem to, ko tās paguvis jau sakampt.

Mums ir daudz ko stāstīt par šo strēlnieku torelzējām cīņām, kad vācu zobens līdz strēlnieku laikmeta nākšanai bija izdūries cauri Kurzemei, bet pie pašiem Daugavas krastiem atsities pret pelēkajiem latviešu strēlniekiem kā pret pelēkiem lauku akmeņiem. Kad vācu armija Rīgas frontē bija nostiprinājusies, kā gatavojās 1916. g. Lieldienas svinēt Rīgā, lai pēc tam dotos uz Pēterpili, tad latviešu strēlnieki bija tie, kas šos nodomus izjauca. Tie pārrāva Rīgas pievārtē vācu fronti. Šis pārrāvums vāciem bija tik sāpīgs, ka tie bija spiesti ar lielu skubu pārsviest ievērojamas kara spēku daļas no rietumu frontes uz šo vietu. Nav brīnums, ka par šādu negaidītu pārsteigumu kāds sabiedroto laikraksts toreiz, kad latviešu vārds pārskaļa visu pasauli, jautāja: „Ko vērts tāds latviešu strēlnieks?", pats tūlīt atbildēdams: „Viņš ir tikdaudz vērts, cik pats sver selta." Kā zināms, vācieši tikai pēc pusotra gada varēja virzīties tālāk, sabrūkot krievu armijai. Ja tas būtu noticis agrāk, tad Krievija būtu pāragri izrauta no sabiedroto rindām. Un kāda tad gan izskatītos šodien pasaule!

Par strēlnieku svinībām, kas notika Vācijā ar pulkv. Edv. Medni sakopojām materiālus krājumā Zvaigžņu pulku atmirdza. Arī tagad būtu vajadzīgs, lai viss, kas sakarā ar šādiem atceres aktiem, neletu zudumā. Es lūdzu sūtīt man par to, ziņas kurā dievnamā notiks svinīgs strēlnieku dievkalpojums, kur būs sarīkojumi, kāda programma. Arī strēlnieku tagadējās adreses man vajadzīgas.

Tagad šo varoņu galvas baltas. Gadi mazinājuši viņu fiziskos spēkus. Vai tiešām tikai smagā darbā tie lai tagad nodrošina savu eksistenci? Būtu labi, ja visur, kur no sarīkojumiem būtu kāds atlikums, to novēlētu strēlnieku palīdzības fondam. Lai nebūtu tā, ka vislielākie ziedu kalni izaug tikai tad, kad cilvēks atgulies savā smilšu gultā, kaut pelnījis tos vēl savas dzīves laikā.

Ir jāatdzīvina strēlnieku cīņu atcere tādā vērienā, lai par to dzirdētu un runātu visur, kur likteņu vēji latviešus aizpūtuši. Ar to mēs netikvien parādītu sevi par krietniem, ļaudīm tai valsts varai, kas devusi mums patvērumu, bet būtu kaldinājuši arī asu politiskās cīņas ieroci dzimtenes atgūšanai. Organizēsim strēlnieku cīņu atceres jau tagad, neatliekot uz pēdējo dienu.

Andrējs Ikstens

Draugus pazīst nelaimē

ADVENTA LAIKA PIEZĪMES

Nupat pagāja pieci gadi, kopš latviešu karavīri no pilnīgas nāves ēnas pārcēlās nāves pusēnā, piemēram — no Putlosas uz Beļģiju; vai Auerbachā — no viena iežogojuma otrā utt.

Pieci gadi ir garš laiks: daudz ūdens aiztek jūrās, daudziem lieliem vīriem nokrīt zvaigznes no acīm, daudzas atziņas pārveidojas. Tikai viena atziņa nevar un nevar dabūt savu daintaru spožumu — tā ir piecgadīgā, maldīgā un aizvainojošā atziņa par latviešu un vispār baltiešu karavīru „grēkiem". Tur melnu uz balta pierādīt gan varam un spējam, bet mums negrib ticēt, jo ar krāsu aklumu, liekas, slimo tie, kam tas būtu jāredz.

Tad savās piecu gadu atcerēs vismaz cenšamies rast kaut mazu atveldzi, vismaz garā skatīdami tās draugu sejas, ko redzējām un pazīnām nelaimē. Daudz viņu nav, toties jo spožāk mirdz gaisma ap viņu galvām.

Viņu vidū ir arī Latvijas garīdzniecības pārstāvji visās konfesijās, kas viscildenāk izturējuši lielo un ilggadīgo trimdas pārbaudījumu. Uz viņiem mēs pilnā mērā attiecinām Kristus vārdus: „Ko jūs esat darījuši šiem mazākajiem brāļiem, to jūs esat man darījuši".

Tai pašā pieminētā 1945. g. nelaimes gadā mēs zinām latviešu mācītāju, kas nezin' kādus gabalus nobrauca torcīz dezorganizētajā satikšmē, lai kādai güstekņu nometnei piegādātu kādu ziņu vai žāvētas maizes garozu. Parasti viņu nelaida klāt, jo apmeklējamie, lūk, bija līdzīgi noziedzniekiem. Mācītājs tomēr nerimās, un dažreiz viņam arī laimējās. Gadus vēlāk atkal dzirdējām daudzināmies viņa vārdu jau Amerikā, kur viņa enerģija vainagota jauna īsta dievnama būvē, ko Pāvils Klāns pieminēja zīmīgos vārdos: „top jauni latviešu pilskalni..."

Nelaimes nestundā karavīrus neatstāja arī kustīgais armijas mācītājs, atkārtoti lauzdamies aiz dzelonstiepļu žogiem, lai nestu tur i dāvanas no tautiešiem, i ticības vareno spēku. Dzīve viņu izmācīja pirms katra apmeklējuma jau ārpusē uzģērbt savu amata talāru, lai būtu lielāks respekts. Arī šī mazā viltība bija nepieciešama, jo pasaulē ir daudz tādu vareno, kas vispirms saredz dievnamu, un pēc tam tikai patiesību un Dieva garu, kas tajā mājo.

Daudzi karavīri dziļā pateicībā atceras kādu citu mācītāju, kas veica glābšanas akciju un bija iemācīties automašīnā izvest güstekņus brīvībā. Varbūt daudziem tas tiešām nosimēja dzīvības glābšanu. Arī vēlāk bieži esam dzirdējuši daudzinām viņa vārdu.

Tā viņi darīja visi, cits vairāk, cits mazāk — kāda kuŗa reizi bija iespēja. Ja tagad palasām latviešu laikrakstus no visas pasaules, tad visur spīd cauri lielā kristīgās reliģijas spēks. Dievnami ir tās vietas, kur pulcējās izklīdinātā tauta, dievnamos piemin bezgalīgos upurus, tur pastāsta citām tautām, ko mēs izcietuši un vēl vienmēr ciešam. Tur veldzējas tie jaunie kalni un pilskalni, no kuŗu virsotnēm tauta ne vien sasaucas, bet arī pārredz savu lielo postu un var par to pateikt pasaulei. Tā tas ir Amerikā, Kanadā, Austrālijā, Jaunzēlandē. Un arī Romas pāvesta tuvumā mīt latviešu garīdznieks, kas strādā Dieva taisnības un vēstures darbu. Un Beļģijā darbojas cits biskaps, kas reiz jau bija svešā trimdā un atgriezās tikai 1922. g. Un Anglijā pareizticīga priestera amatu pilda kāds kalpakietis, kas virsnieka svārkus un jurista grāmatas apmainījis pret garīdznieka tērpu, atcerējies, ka kādreiz bijis bursaks. Un pat no Brazilijas kolonijām skan latviešu baptistu garīdznieku balsis. Un luterāņu tēvs — archibiskaps, kā dzirdam, stingri nolēmis palikt Eiropā, lai būtu tuvāk trimdas vecākajam kodolam un, kas zina, tuvāk arī dzimtenei.

Un vēl šai adventa laikā pēc pieciem gadiem pieminēsim dažus citus vīrus, ko mācījāmies pazīt nelaimē torcīz.

Tas bija Putlosā, 1945. g., no maija vidus līdz novembrim. Šaipilcināti ap 16.000 latviešu karavīru, galvenā kārtā 15. divīzijas vīri, bet daudzi arī no citām vienībām, nesaprasti, izmisumā iedzīti un badā mērdēti. Dzīvo teltīs un ālās, kustības brīvība līdz zināmai robežai atļauta. Mēģina gan leskaidrot angliem, kas latvieši ir, kāpēc karojuši pret boļševikiem (un tikai pret tiem) un kādā traģēdijā šī tauta brien jau gadiem. Mēģina nēsāt savas nacionālās nozīmes, sveicināt tā, kā mācījušies Latvijā, saliedzas disciplinētās rotās, bataljonos, pulkos. Vise tas nespēj angļus pārliecināt, bads un neticība turpinās. Latviešu zēni zvejo jūrā gliemežus, lai ganīties apkārtējo vāciešu miešu un kartupeļu laukos, tur viņi kā meža zvēri krīt no sargu lodēm, un vēl šodien mazā Oldenburgā redzami tādu kritušo kapi. Visapkārt kāpinātā izmisums, ko cik necik atvieglina pazīstamā sportista, latviešu virsnieka V Baumaņa pūles pievērst sēnus sportam. Bet cik tad nu var sportot tādi gindeņi!

Tanī laikā Putlosā un citur pie angļu štābiem ierodas latviešu ministra Alfrēda Valdmaņa. Tie 16.000 jau sīkumos nezināja, kādiem dokumentiem un argumentiem rīkojās Valdmanis, bet jādomā — tie būs bijuši tie paši, ko citā pulkv. Plenera brošūrā Informācija par latviešu leģionu. Tāpēc varam iedomāties, kāpēc un kā Valdmanim izdevās daudzmaz pārliecināt angļus. Labvēligās sekas izpaudās divos virzienos: a) vieninieku nolēma pārcelt uz Beļģiju, b) ģimenes cilvēkus atļaist pie ģimenēm Vācijā. Jāpiemin, ka otrā akcija neizdevās tāpēc, ka kāds latviešu karavīrs esot nepareizi un neapdomīgi izrunājies par latviešu leģionu. Tāpēc arī ģimenes cilvēkus — skaitā ap 2000 — nosūtīja uz Cedelghēmu Beļģijā. Šī nometne latviešu trimdas traģēdijā ir atsevišķa vēstures lappuse, un par to ir cita runa. Bet Valdmanis turpināja rūpēties arī par turienes likteņiem. Šo informāciju autoram sniedza latviešu virsnieks Herberts Saulītis, L. k. o. k. no 1919. g.

Jā, draugus pazīstam tikai nelaimē. Un ne vien šeit pieminētos, — arī kādu ārsti, kas veda dāvanas no Libekas uz Putlosu, tāpat Alisi Osi-Stundu, kas aprūpēja mūsu güstekņus Dachavā, un vēl citas latvietes un latviešus.

Kosta Macrēns

Brīvība un rupjā maize

PĀRDOMAS VELTĪTAS GARLIBA MERĶEĻA PIEMIŅAI

III

Cik apļama ir doma, ka talants atkarājas no apstākļiem, tik apļama arī galēji pretējā doma, ka talants spēj spītēt it visiem apstākļiem: verdzībā pakļautās tautas nav radījušas nevienu nemirstīgu mākslas darbu. Ko, piem., jaunākos laikos devusi mākslas laukā vēl nesen tik ģeniālā krievu tauta?

Jādomā par Zinaidas Lazdas diviem pēdējiem dzejoļu krājumiem ar DP likteni kā vienu no vadmotīviem: „Liesmās negantās ploku Un izkūpu siva." Vai arī: „Mana dzīvība sāp un ir lieka." Cik nežēlīga bijusi un ir mūsu vēsture, un cik sīksta mūsu griba izturēt.

Vairākkārt kavējies pie latviešu rakstura maiguma, kas lielākā vai mazākā mērā īpatnējs visām arāju tautām pretstatā brunīnieku tautām, viņš pasvītro, ka karā pret vācu brunīniekiem latvieši bijuši „cieti, nepielūdzami, astrākārigi", un kas arī „pret plēsīgiem zvēriem spētu savādāk izturēties?" Bet tikko latvietim bijusi iespēja mierīgi atgriezties pie sava arkla, tas aizpaino kara kreklu nometis kā kautko pretīgu un riebīgu. Un Merķelis tautas tiekšmi palikt savā zemē, neielaurties svešās mājās, vērtē ļoti augsti: „Iekarošanas kaisle ir negudro cilvēku slimība."

Merķelis neidealizē latviešus. Viņš min un konkrētiem piemēriem ilustrē vergu laikā iegūtās pejamās īpašības. Kā visriebīgākā viņam acīs dūrusies šūpība. Viņa atstāstītie piemēri tik drausmīgi, ka labāk atstāsim tos necitētus, sevišķi tādēļ, ka tagad svētkiem gaitās šīs viendienas dzīves un bezcerības veicinātais netikums atkal jo kupli sācis zelt.

Un otra visriebīgākā latviešu verga īpašība esot iekšēja trulums jeb kā Merķelis saka, bezjūtīgums. Viņš bieži vērojis, kā latvietis mierīgi, pat žāvājoties var noskatīties tuvcilvēka mokās un pat nāvē. Atkarīgs no cilvēka, zemots un spidzināts, nebrīvais latvietis ar laiku pats kļuvis ciets, vienaldzīgs, nežēlīgs. „Es ist zu sehr daran gewöhnt, kein Mitleid zu finden, als dass er es je fühlen sollte."

Daudzu piemēru vietā minēsim še tikai vienu: 1794. g. tādā un tādā muižā noslīka latvietis. Merķelis piesteidzās, lai tikko no ūdens izvilkto atgrieztu pie dzīvības. Krastmalā atradušies arī alicēja tuvinieki. Kamēr Merķelis pūlējies nomierīgo zemnieku atdzīvināt, tā ģimene tur pat krastmalā nolikusies gulēt; pēc kāda brīža aicēja brālis atmodies jautāšot, vai esot cerības, ka nelaimīgo glābs. Saņēmis negatīvu atbildi, viņš satvēris brāļa kaklaku, apsedzies un saldēgi gulējis tālāk.

Vēl šausmīgāku iespaidu atstāj nostāsts, ka mātes savus sīdaiņus laika laikā tīšām saindējot, nelaižot apkrtiepjot ar baku tādi. Norādījumos par nežēlību viņas attiecas vārdiem: „Ir labāk, ka bērns tagad nomirst, nekā nomirst pieaudzis un apēdīs tik daudz maizes."

Kādas ciešanas bija jāizcieš tautai, lai sevī nogalinātu vispēcīgāko instinktu — mātes instinktu!

„Jūtu trulums ir vai nu kultūras trūkuma pazīme, vai arī saistīts ar tās pārāk augstu attīstību," ļoti pareizi saka Merķelis.

Tikai 1756. g. tika izdots likums, ka latviešu dzimtcilvēks drīkst pats sev izraudzīt sievu, bet pat vēl Merķeļa laikos šis likums bieži tika pārkāpts nekā ievērots. Muižnieki jauniešus kā sugas lopus pēc savas patikas gan saprecināja, gan šķīra, neliekot vērā ne viņu simpātijas, ne antipātijas, ne dotos solījumus. Kad Merķelis kādam augstu izglītotam baronam to pārmetis, viņš paštaisni paraustījis plecus: „Ko nu par to, tie taču ir latvieši!" Un ja ticam nēģeru rakstniekam Ričardam Raitam (Wreigt), tad vēl šodien saka: „Ko nu par to, tie taču ir nēģeri." Bet lai neizdaritu pāri amerikāņiem, man jāsaka, ka visvilšētākajā, patiesi demokrātiskā zemē Zviedrijā nevienu reizi vien esmu dzirdējusi izteicienu: „Ko nu par to, jūs taču esat bēgļi," proti puscilvēki, kas nekādā gadījumā nedrīkst pretendēt, jā, pat nedrīkst ilgoties pēc normālas pilnasinīgas dzīves. —

Un ja negribam būt farizeji, kas Dievam pateicas, ka ir labāki nekā pārējie cilvēki, tad atcerēsimies arī savus grēciņus un grēkus: saimnieku izturēšanos pret poļu strādniekiem, vai vispārējo vienaldzību pret mūsu zemē pēdējos gados dzelonstiepļu iežogojumos sadzītiem krievu bēgļiem. — Iekam katrā bērnā nebūs ieaudzināta apziņa, ka piedzimstot visi cilvēki Dieva priekšā ir vienlīdzīgi, un ka tikai dzīvojot un rīkojoties daļa sevī izdzēš Dieva zīmogu, daža to saspiligtina, bet patiess miers un patiesa brīvība zemes virsū nebūs realizējama.

Merķelis atkal un atkal atkārto, ka viņš muižnieku nežēlības piemērus stāsta nevis lai šausminātu lasītājus, bet lai latvietim iekarotu tiesības piederēt cilvēku šķirai. Sevišķi drausmu iespaidu atstāj mājas soda, šīs velnišķīgās ierašas gadījumi: latviešu meitenītei, kas nāv pietiekami ātri vērpusi, muižnieks licis pirkstus aptīt ar linu šķiedrām un aizdedzinājis. Un tas notika 1766. g. saprāta un taisnības laikā! „Nepietiek hiēnai apgriezt nagus, ja grib no viņas ķetnām glābt laupījumu, tā jāsagūsta."

Patētiski gaišredzīgi viņš izsaucas: „Mana tēvija! Mīļotā tēvija! Tev ataustis laimīgākas dienas, bet pirms tam pār tavu semi vēl drūzmēsies draugmas vētras."

Viņa vēsturiskās attīstības pamatdoma ir „Wechsel und Wiederkehr" — maiņa un atgriešanās — viss atgriežas, bet nevis tai pašā veidā, atgriežoties mūžīgā dzīves plūsmā viss mainās. Šī atziņa izsaka viņa dziļākās domas par vēstures gaitu: neviena tauta nav mūžīgi palikusi purvā, neviena, arī stiprākā, nav mūžam noturējusies augstākā galotnē.

„Droši vien arī latviešu nāciju gaida pārvērtību laikmets, kur tā no savas nenozīmības piecelsies slāvas pilna, izkāpe no verdzības purva un kā sirneklu tīmekļus saraus visas vaļas."

Man vienmēr licies, ka tas skaists pagodinājums Merķelim, ka viņš, kas veda gar brīvās Latvijas universitāti, tika nosaukts viņa vārdā.

Viņa fantazijas izgudrotais latviešu brīvības cinītājs, teikamainais Vanems Imanta dzīvo tālāk Zilā kalnā Pumpura apdziedāts, bet viņa gara īstais mantinieks ir Auseklis, kas dzimis — vai tā tikai nejaušība? — Merķeļa nāves gadā un viņa gaismas šaltis ietvēris savās dziesmās. Ieklausaties tikai, un jūs dzirdēsit, cik līdzīgi skan abu viru gaismas slavinājumi. Iekšķigi cēlais Auseklis prata pateikties savam ceļa rādītājam, tam veltīdams skaistu ozolu vainagu:

Tavs brīvais karogs klinšu speramots,
Uz vienprātību tautu sauc.

Ziemsvētku ieskaņa Kurzemes frontē

Sniedzam kāda mūsu Kurzemes cinītāja pirms 6 gadiem rakstītu vēstuli. Rakstītājam toreiz bija 19 gadu, viņš iesaukts 1944 g. vasarā 19. divīzijā tieši no skolas sola un tēva mājas. Vēstule raksturo viņa un daudzu citu jauniešu toreizējo noskaņu gan attieksmē pret mūsu zemes atkrošanu, gan arī rūpēm par savējiem. Lai saglabātu šo sajūtu tiešumu, atstājam vēstuli tādu, kāda tā rakstīta.

Kurzemes frontē, 6. 12. 44.

MĪĻO TĒTIŅ!

Ir nakts, kad rakstu Tev šīs rindiņas. Fronte ir klusa. Tikai lokmetēji sarejas savā starpā kā dažādien sētas suņi, vienmuļi, bez naida. Ja labi ieklausās, tad var dzirdēt tālu dunoņu krievu aizmugurē. Stāsta, ka tur it kā cinās mūsu partizāni. Šī vēsts padara mūs prieciņākus, un vēl vairāk kā jebkad mēs ticam, ka no šīs vietas sāksies mūsu uzvaras gājiens.

Es pats nupat kā nostāvēju postenī. Nu, ienācis silti bunkurā, nemos Tev rakstīt. Mani kara biedri gul cietā miegā, un šai bunkurīti, ko apdzīvojam ātri gabali, ir mājīgi un labi. Vispār man iet labi, tikai ar ēdamo gan tā vāļāk. Bet tas lau mums visiem būs jāpacieš, jo nava vairs Pakulu sētas, kas nebija iztukšojama. Jā, tās nu vairs nav. Tikai domās es, un droši arī jūs visi, noeiam turp. Es bieži vien postenī stāvot it kā dzirdu, kā grab mūsu mātas slēģi un dūc telefona vadi rudens vējos. Un es sapņoju, ka guļu uz divana mūsu mājās, lai no rīta celtos bezrūpīgs pie darba. Bet šos sapņus iztraucē „makšķ" rēķeni, kas atgādina, ka ir karš, ir rūpes un cīņas.

Visu laiku biju neziņā par jums. Tava vēstule nākusi veselu mēnesi. Saki mūsējiem, lai visi pēc kārtas man raksta un sūta Ziemsvētku sveicienus. Tā būs tā labākā dāvana. Šie nu ir pirmie Ziemsvētki, kad mēs nebūsim visi kopā, bet tas ir jāpacieš, jo neesam jau vienīgie tādi. Cik daudz gan tagad ir latviešu ģimeņu, kas izsvaidītas pa malu malām.

Man prieks, ka visi esat kopā. Turaties visi kā viens pret dzīves grūtumiem, tam tagad lielā nozīme. Ko dara vecmāmiņa, mana otrā māmiņa? Vai viņa var pārciest visas grūtības? Saki viņai, ka uz pavasari mēs būsim jau izdzinuši krievus no mūsmājām, un viņa varēs kopt atkal savas vistiņas. Lai arī mazās māšeles palīdz lielai māsai kopt mazo Iziti un tāpat māmiņai pie mājas darbiem.

Nu jābeidz rakstīt un jākāpj kolkiņā gulēt un sapņot par jums. Ar mīļu, mīļu sveicienu Tavs Z.

Palīdzības akcija ārzemju studentiem Zviedrijā

Stokholma (vv). — Zviedrijā visas valsts mērogā un ar radio un preses piedalīšanos uzsākta palīdzības akcija par labu ārzemju studentiem. Kā zināms, starptautiskā studentu apvienība pārtrauca līdz šim sniegto materiālo atbalstu, tāpat pārtraukta stipendiju piešķiršana ārzemju studentiem Zviedrijā, kas jūtami skāra arī studējošo baltiešu jaunatni.

Izmeklēšanā noskaidrojās, ka ārzemju studentu stāvoklis ir ļoti kritisks un tiem nekavējoties vajadziga materiālā palīdzība. Tā, piem., 14 proc. no studējošiem īgauņu bēgļiem Stokholmā slimo ar plaušu tuberkulozi. Studentu vispārējie dzīves apstākļi bieži ir nožēlojami. Daudzi no studentiem brīvajā laikā mēģina nopelnīt uzturu, strādājot fizisku darbu. Šie apstākļi ieinteresēja zināmas aprindas, un rezultātā tagad uzsākta ziedojumu vākšana. Tāpat paredzēts organizēt sarīkojumus, kuŗu atlikums nāks par labu ārzemju studentiem. Pabalstus piešķirs stingrā kontrolē un vadoties no nepieciešamības pakāpes.

Pāvilu Gruznu pieminot

Fināls nav tālu, priekškaram drīz jākrīt — tā rakstīja Pāvils Gruzna pats par sevi 1947. g., kad dzīvoja vēl Flensburgā, un Kemptenē un Augsburgā tapa Trimdas rakstnieki. Ko šodien par aizgājušo nelaiķi zi-

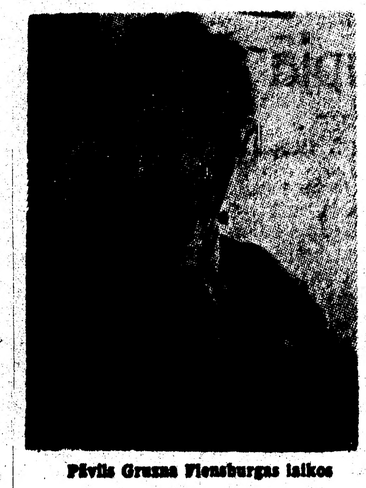

Pāvils Gruzna Flensburgas laikos

nātu tie, kas nav ne viņa laika biedri, ne lieli enciklopēdisti?

Pāvils Gruzna pats pateicis par sevi visu — par to, kas viņam bija sakāms kā māksliniekam, runā viņa darbs; par to, kas viņam bija dzīvojams un darāms dzīvē, runā viņa autobiogrāfija. Un tagad, kad priekškars patiesi jau kritis, pēkšņi ieraugam, ka Lielais skatuves meistars pratis to nolaist mākslinieka mūžam skaistā brīdī — pašā darba vidū. Ne pēc darba, kad rudens salna sastindzina atpūtas meklētāju novakara piesaulē. Tas, ka Mamona gaitnieki palika nepabeigti, lai mūs neskumdina vairāk par pašu nelaiķi — tas bija viņa darbs un viņa nāve, tīpat kā vienīgi viņa bijusi visa intensīvā aizvadītā dzīve. Tajā uzzināms sirmo autoru mazsaimnieka dēlu no Cēsīm; atceramies viņu Rīgas garīgā semināra bursaku, vēlāk banku ierēdni Krievijā un tad Latvijā, kur viņš arī mūsu universitātes students. Un gara acu priekšā ļaujam notēloties visai tai dzīvei, kam Pāvils Gruzna gribējis, bet nav iespējis sevi bez atlikuma zīedot — mākslai. Tur ir gleznieciba, mūzikas teorija un diriģēšana, tur ir koris un teātra skatuve, un visas šīs gaitas saistās ar tādiem mūsu kultūras pagātnes vārdiem, kā Pāvuls Jurjāns, Apollo teātris, Dailes teātris, Pērkoņkoris. Rakstniecībai viņš devis romānus Bursaki, Pēdējais latavis, trimdā sarakstīta Jaunā strāva, — bez tam lielu skaitu lugu un tekstu tulkojumu operai un teātrim, kā arī stāstu un noveles. Avīžniecībā viņa vārds nesaraujami saistās ar feļetona tradīciju izveidošanos (Pe-Če). Autors pats saka, ka viņam bijusi nepārvarama tieksme saglabāt neatkarību un brīvību mākslā. Kā tāds viņš arī paliks latviešu literatūrā — drošsirdīgs spriedumos, patstāvīgs, suverēns savos mākslinieciskajos tēlos un meklējumos.

Priekškars krītis. Pāvila Gruznas vairs nav. Bet ne viņu pašu, ne Bursakus, ne viņa laikmetu nekāds priekškars neatšķirs no latviešu dzīves — un kaut tas būtu no dzelza.

Pēdējā saskare ar Pāvilu Gruznu bija Zviedrijas latviešu PEN klubam. Kāda šai sakarā autoram adresētā redakcijas vēstule atgriezās ar pasta atzīmi: Empfänger gestorben, un nāves dienas datumu.

Pāvils Gruzna dzimis 1878. gadā 28. februārī un nodzīvoja šai pasaulē nepilnus 73 gadus. *S.*

Svētbijīga ļaužošanās mākslai

Eversburgas invalīdu pārkvalificēšanas centra izmitinieki atjaunojuši Mārtiņa Ziverta Varas inscenējumu, ko jau kādreiz redzējām Klaustālē. Toreiz Mindauga traģēdiju vērojām Hārca kalna ielokā, tumši zaļo egļu fonā, šoreiz uzvedums pielaikots nelielai skatuvei.

Uzvedums nav parastais skatuves mākslas mijotāju uzvedums. Šo uzvedumu apņem neparasta pietāte un uzupurēšanās gaisotne, kas jaušama nevien izrādes brīdī, bet palīek ilgi atmiņā arī pēc tās. Tas ir invalīdu dzīvības sauciens, invalīdu ticības apliecinājums savai nākotnei un latviešu kultūrai. Jo sevišķi nozīmīgs uzvedums top šajā laikā, kad viss izirst un noārdās, kas trimdas nometnēs celts, kad nacionālās kultūras saucieni daiķārt izskan tukšā telpā, ja tiem nav kādas īpašas politiski sabiedriskas tendences.

Mēs esam kļuvuši pārāk piekrītīgi ļietišķībai, bet invalīdi nāk un parāda, ka pāri visam stāv sirdsdegsme, atteikšanās un uzupurēšanās nacionālās kultūras labā. Tie, kas varēja likties nabadzīki par mums, pēkšņi apliecina savu gara bagātību. Vai tas nav lieis notikums?

Eversburgas invalīdi tādā kārtā rāda priekšzīmi, kāds ceļš ejams, lai gūtu mazdrusciņ mākslas pašapmierinājuma, kad lielā skatuves māksla vairs nav pieejama.

Ne jau atsevišķi tēlojumi, dekorācijas vai rekvizītes, bet visa inscenējuma gaisotne ir vērtīgākais ko skatītājs gūst no šī Varas inscenējuma. Mārtiņa Ziverta varoņu maskas kādreiz atkāj pavisam personīgas, dziļi traģiskas jausmas, rakstnieka vārdi ievībrē sen apklusušas stīgas. Daži invalīdi, tēlojot vēsturiskos varoņus, izkliedz savus dvēseles saucienus, savas sāpes vai naidu. Invalīdi, nebūdami aktieri, visu tver it kā dziļāk, it kā krāsaināki. Taču skatītājam brīžam liekas, ka uz skatuves ir jauni skatuves mākslas gaitnieki, kam vēl trūkst rutinas, izrunas veiklības. Tēli parādīti tikai galvenos vilcienos., lielās līnijās, bez smalkākas apdares. Un tomēr tie ir dzīvi.

Mēs kādreiz par daudz piekeramies rutīnai. Bet mākslu dzīvo arī bez rutīnas. Turkiāt jāsaka, ka nevienam no šiem karā cietušiem viriem nepiemīt godkāre kļūt par aktieri. Tā ir vistīrākā kaipošana latviešu kultūrai, un par to lai viņiem sumināj umis un pateicība.

Inscenējumu atjaunojis un Mindauga lomu tēlo kara invalīds Rudolfs Auza, kam vairāk nav skatuves pieredzes kā vienīgi dažas izrādes uz lauku skatuvēm Latvijā. Lieis nopelns inscenējumā piekrīt arī Elzai Hāznerei. Viņa tēlo arī varaskārā Lietuvas karaļa pretspēlētāju lielkundzi Marti.

Invalīdi nodomājuši ar šo inscenējumu iemieicināt arī citas nometnes angļu joslā. Lai sekmējas! P. Algars

GRĀMATNIECĪBA

Pāvila Rozīša romānu Uguns ceļi izdevis A. Ziemiņa apgāds Oldenburgā. Grāmata izdota glītā techniskā ietērpā un aptver 125 lappuses.

Izmākusi Ceļa zīmju 7. burtnīca. Saturā Veronikas Strēlertes, prof. Fr. Baloža, Al. Plensnera, J. A. Siliņa, K. Ābeles, Dr. H. Biezā, prof. A. Spekses, Ingr. Vīksnas, Art. Krodera, prof. A. Švābes darbi, apskats, reprodukcijas uc.

Redakcijai piesūtīts Teodora Plivjē romāns Staļingradas traģēdija, ko ar autora atļauju tulkojis Egons Krūmiņš. Grāmatu, kam 478 lapp., Arn. Strmaņa vāka zīmējums un 8 attēli tekstā, izdevis A. Ozoliņa apgāds Eitinā.

Irene Apine un Juris Goršalks dejo Kanadas baleta festivālā

Mūsu Kanadas līdzstrādnieka speciālraksts Latvijai

Kanadas trešajā baleta festivālā Montrešlā reprezentējās 15 baleta skolas ar 300 dejotājiem — galvenā kārtā skolas audzēkņi no sešām Kanadas lielākām pilsētām; to vidū Gotšalka Halifaksas balets ar 16 audzēkņiem. Bija patīkami vērot, ka jau no pašas sākotnes mūsu izcilais dejotāju pāris atrodas dejotāju un baletomaņu uzmanības centrā. Baleta skolas vadītāji bija sagatavojuši Bēthovena mēnesnīcas sonatu Irenes Apines iestudējumā. Šo Bēthovena mūziku, kā to atzīst Ņujorkas baleta autoritāte Anatolijs Cuļojs (Līdz 1922. g. dzīvojis Rīgā. Izcelojis uz ASV. Rediģējis baleta enciklopediju un izdod Ņujorkā laikrakstu Dance News) klasiskā baleta izteiksmē nevarot iedomāties. Irene Apine, kerotīes pie tik „revolucionāra" iestudējuma, droši pierādījusi, ka teorētiķiem aizvien sākumā nekas nav pieņemams, un labs ir tikai tas, kas vērtēts gadu simteņiem. Tā arī šoreiz recenzents, kas savos atreferējumos The Gazete visbiežāk viduvējās dejotājas apzīmēja par ekselentām dejotājām, Irenes Apines Mēnesnīcas sonatu uzņēmis rezervēti.

Otrajā debijā Halifaksas baleta skolas audzēkņi sniedza Gulbja ezera II cēlienu O. Lēmaņa iestudējumā, piedaloties galvenās lomās pašiem skolotājiem. The Montreal Daily Star recenzents runāja atklātu valodu, Ireni Apini un Juri Gotšalku daudzinot kā teicamāko dejotāju pāri ar brīljantu techniku, šarmu un graciju. Abās izrādēs drošu roku diriģēja Alfreds Strombergs, iemanījodams kanadiešu mūziķu saimē labu vārdu.

Trešajā izrādes debijā Irene Apine un Juris Gotšalks dejoja divdeju no Gulbja ezera (pas de deux), nodrošinot sev personīgu triumfu (The Montreal Daily Star rec.). Nākošā dienā CBC galvenā raidītāja mākslas referents tvarstīja abus dejotājus, kas ne mirkli nevarēja atstāt His Majesty's teātra telpas. Bija jāsagatavojas dienas izrādei pašiem, jāsagatavo 16 audzēkņi. Radio viriem izdevās pierunāt Juri Gotšalku, bet dalīo dejotāju nemaz. Reportāžu pārraidīja visi Kanadas raidītāji, kurā tekošā angļu valodā dejotājs iepazīstināja klausītājus ar Latvijas baleta skolas tradicijām, oreru un baleta sasniegumiem. Šīs tradicijas viņi turpināt Halifaksā, kuras skolu apmeklē 200 audzēkņu. Lai atvieglotu audzēknu baletvakarus, Halifaksā nodibināta baleta ģilde, kam sazīedots 5000 dolaru. Kāds referents uzsvēra, ka abi dejotāji ir teicamākie starp 300 mākslinieklem Kanadā.

Kad beidzot Kanada piedzīvos savu patstāvīgo operu un baleta ansambli? Tie ir jautājumi, kas homāc ir mūsu dejotājus, ir kanadiešu māksliniekus. Materiālisms kā lietuvēns sēž uz cilvēku naudas makiem. Pagaidām mēs, latvieši, Halifaksu pazīstam pēc savas lielās „bākas". Nu izaugusi otra, kas met dailes gaismu pāri pasai Kanadai. Ir jātic, ka divām bākām mirdzot reizē, mākslas, dailes un dziesmas vārdā arī Kanadai var atnākt tās garīgās atmodas laiks. Festivala pēdējo izrādi apmeklēja arī Kanadas ģenerālgubernātors Aleksandrs ar kundzi. Šis notikums ierosināja jautājumu, ka būtu vēlams, ja festivals pārvērstos Kanadas baleta ansamblī. Bet nav kur ņemt vajadzīgos 200.000 dolaru. Ekselence aizrautīgi aplaudēja Irenas Apines un Jura Gotšalka pas de deux, un spieda roku 15 Kanadas baletskolas vadītājiem, arī Jurim Gotšalkam. Viņam feldmaršals novēlēja panākumus arī turpmāk.

Tiešā liek cerēt, ka latviešu darbs arī svešos krustceļos, ceļs augšā Terpsihoras dailes pilī.

Montrešlā, novembrī.

Eduards Kelle

Zviedrijā mirdz eglītes

Ziemsvētku eglīšu mirdzēšanu Zviedrijā ievadīja Latviešu studentu novads, pulcinot novada biedrus un to viesus uz kopīgu svētbrīdi un vakariņām. Viesis no Upsalas — māc. Cuibe teica dziļi pārdomātu svētrunu, kādu reti nākas dzirdēt līdzīgos brīžos. Priekšnesumu dalīa klausījāmies pianisti Gunu Kurmi, kuras talants jau vairākkārt uzvarējis arī bargo Zviedrijas kritiķu spalvas; savus dzejojus nolasīja Ingrida Vīksna, bet sevišķi jauks pārsteigums bija jaunais bass Mārtiņš Lasmanis, kas lieliski apliecināja savas spējas Don Karlosa ārijā. Šis — bez pārspīlējumiem mūsu nākotnes šalapins, kam pašreiz tikai neplīnas divdesmit vasaras, ieguvis krietnu skolu un viņa plašais balss materiāls un samtainais tonis ļauj cerēt lielas lietas. J.

*

Kritikis Jānis Rudzītis nesen ieradies Zviedrijā, pagaidām atvelkot elpu un pārskatot vietējos apstākļus. Viņš piepulcinājies Upsalas latviešu saimei, kur jau ilgāku laiku dzīvo viņa kundze. Jāni Rudzīti redaktora darbā cer piesaistīt izdevējs Jānis Abučs, kas nesen pametis meža cirsmu un strādā kādā spiestuvē, pa naktīm salīekot savas pirmās grāmatas. Tās būs redzamas grāmatu galdos jau pirms Ziemsvētkiem. Turoties pie vecajiem principiem, Abučs arī turpmāk domā izdot tikai latviešu literatūras oriģināldarbus.

*

Kritikis Jānis Grīns, jau ilgāku laiku pametis redaktora darbu, strādā Latvju enciklopēdijā un gatavojas izdot stāstu krājumu Dadzīvošana.

Reitera kora panākumi Norvēģijā un Zviedrijā

„Mūs sagaidīja sirsnībā, mūs uzņēma kā senus draugus un izvadīja kā viena ilktepa biedrus" — tā saka reiterieši, atgriezušies no Norvēģijas. Visi piemin arī konsula Vanaga lielo gādību šī brauciena organizēšanā, taču galvenais paliek pati dziesma — visi trīs koncerti un lieliskās atsaukšmes Norvēģijas laikrakstos.

Morgonbladet raksta: „Reti izdodas klausīties tik disciplinētu ansambli, un tā kvalitāte tālu pārspēj mūsu amatieru korus. Priekšnesums bija dedzības, sajūsmas un bagātīgi varietas dināmikas pārpilns, paņemot klausītājus pilnīgi savā varā." Dagbladet: „Šī izlases koŗa koncerts ar savu īpatnību un augsto kvalitāti izvērtās par īstu ieguvumu mūsu koncertu sezonai." Aftonbladet: „Gandrīz divu stundu garais koncerts iepazīstināja mūs ar diriģenta ugunīgo dvēseli . . . viņa īpašais spēks ir aizrautība, kas valda kori."

Reiterieši decembŗa sākumā atkārtoja savas turnejas programmu Stokholmas koncertnama lielajā zālē vietējo tautiešu saimei, provinciešiem un zviedru viesiem. Tikamu mirkli acij koris sagādāja ar saviem krāšņajiem tautas tērpiem un vīru staltumu. Kaut arī zviedri vairāk iziutināti un atturīgāki par norvēģiem, tomēr arī viņu laikraksti plini atzinīgu vārdu. Tā Morgontidningen raksta: „Koris ir ieguvis jau labu un stabilu slavu ar savu neparasti skaisto priekšnesumu, bet tā pēdējā uzstāšanās apliecināja, ka mūsu priekšā ir ansamblis ar kultūru un oriģinalitāti. Techniskie sasniegumi daudzās vietās bija tieši apbrīnojami." Svensk Dagbladet: „Programmu koris nodziedāja skaisti, pārliecinoši un ar spontānu dziesmas prieku, un diriģents Reiters vadīja savu saimi drošī un mūzikāli iezīmīgi. Elzai Zīvertei un Editeī Inenbergāi pienākas īpašs komplīments par solo sniegumiem."

Līdzīgi koŗa pēdējo koncertu slavina arī visi pārējie laikraksti, bet katrs latvietis, kas izsekojis reiteriešu gaitām no pirmā tapšanas gada šeit Stokholmā, varēja apliecināt ar drošu pārliecību: „Jā, šoreiz viņi dziedāja tā, kā vēl nekad . . ." Ka tas tiešām nav pārspīlēti, to varēja redzēt un just, vērojot klausītāju sajūsmu zālē, un lai koristi, noguruši pēc pēdējo mēnešu smagā darba, sasprindzinājuma un ustraukuma, paņem sev līdz visas Zviedrijas latviešu saimes pateicību.

Vikings Kalle

ŽURNĀLISTA ALFRĒDA OZOLA 25 DARBA GADI

Tālu no dzimtās puses nesen 25 raženi darba gadi avīžniecībā pagāja žurnālistam un redaktoram Alfrēdam Ozolam. Dzimis viņš pirms 40 gadiem Krustpils pagastā, rokpeļņa ģimenē; bērnība nav bijusi viegla, jāunekļa gadi cksistences dēļ prasījuši ievērojamu piepūli. Bet uzņēmība un tieksme pēc grāmatām neparastāk kā pārējiem tās puses jauniešiem iezīmējusi tālāko A. Ozola dzīvi, pievēršot viņu darbam, kas paņem viņu visu līdz šai dienai.

Vēl vidusskolnieks būdams A. Ozols ir jau Jēkabpils Vēstneša redakcijas kollēģijā, bet dažus gadus vēlāk kļūst šī laikraksta redaktors. Viņš piedalās arī pilsētas sabiedriskajā dzīvē un ar savu sirsnību un enerģiju iemanto daudz draugu plašās aprindās. 1932. g. A. Ozols kļūst arī Jaunāko Ziņu un Letas līdzstrādnieks Augšzemgalē. Avīžniecības darbam provincē pieder visi viņa turpmākie gadi, ar izņēmumu bolševiku laikā, līdz pat 1944. g.

Nonākot Vācijā sākumā neapskaužamos apstākļos, A. Ozolam jāstrādā fizisks darbs fabrikā, bet pēc kapitulācijas viņš ir Rīkraksta Tēvzeme atbildīgā red. vietnieks, vietējo ziņu redaktors Latviešu Ziņās un pēc laikrakstu apvienošanās — redaktors Latvijā līdz pat izceļošanai uz ASV. Pašreiz, pēc īslaicīgām gaitām zvejniecībā un lauksaimniecībā, jubilārs strādā par būvamatnieku Alovas štatā, mazajā Veverlijas pilsētiņā, ko iemīļojuši bagātnieki savām jaunceļamajām villām. Pēc smaga darba nogurušās rokas pa svētdienām un vēlās nakts stundās atpūtinādams, A. Ozols raksta grāmatu, palikdams uzticīgs senajam aicinājumam.

Ticēsim, ka jau tuvākos gados atkal redzēsim viņu enerģisku un aktīvu, ar bagātu pasaules pieredzi, atbrīvotās nacionālās Latvijas preses darbā. **Alb. Egītis.**

KULTŪRAS CHRONIKA

Prof. L. Liberts, kas ar teicamiem panākumiem jau paguvis sarīkot patstāvīgu izstādi un ir paidagogs Ņujorkas pilsētas kollēģā kā arī privātstudijas vadītājs, ir viens no laimīgajiem latviešu giezmotājiem, kam atliek pietiekami daudz laika intensīvi nodoties giezniecībai. Profesors saņēmis arī vairāku mākslas tirgotāju priekšlikumus par 400 dolariem mēnesī gleznot ik nedēļas pa darbam. Profesors, protams, šos priekšlikumus noraidījis.

Literātūras kritikis Jānis Rudzītis decembŗa sākumā devies uz Zviedriju. Ventorfas transitnometnē ieradusies teātra kritiķe Paula Jeger-Freimane un baleta māksliniece Tatjana Vestene.

Kritikis Jānis Bičolis, gleznotājs Arnolds Šildegs un aktieris Arnolds Štams izcelojuši uz ASV. Bičolis izcelošanas procesā pavadījis veselu pusgadu.

Trešdien, 1950. g. 20. decembrī

3.
IZDEVUMS TRIMDĀ

A. Poģiņa Eiche
A COURSE OF ENGLISH
Labākais mācības līdzeklis, sistēmatisks kurss.
DM 6.—; Z. kr. 5.50; sd 7/6; A. sd 10/—; £ 1.35.
Pieprasiet saviem grāmatu galdiem vai tieši apgādam
DAUGAVA
Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden.
(843)

FREGATA (MERCHANTS) LT
BALTIC SECTION
11, Greek Street, LONDON, W. 1
piedāvā Anglijā dzīv. tautiešiem:
Šķēvētu cūkas speķi . . . 1 märc. 4/6
mas sāļītu cūkas speķi . 2 „ 7/6
dūmdesu . . . . . 1 „ 7/-
cūkas gaļas desu . . . . „ 2/
(Danish Pork Brown) . ½ „ 2/
vārītu cūkas šķiņķi
(Danish Pork) . . . . 1 „ 3/-
Salami desu . . . . . 1 „ 6/
Cīsiņus mūsu gaumē . . 1½ „ 3/
skābētus gurķus . . . . 1 kg 2/
skābētus kāpostus . . . 2 märc. 2/
turku halvu . . . . . 1 „ 4/
Pasūtinājumam lūdzam pieskaitīt sapošanas un pasta izdevumiem. Pasūtījumiem, sākot ar £ 2.—, minētie nav jāpieskaita.
Sūtām dāvanu sainīšus uz ārzemēm:
tekstilijas, veļu, kurpes, parfimus, kamentus utt. Piem., labākās kvalitātes nailona zeķes pa gaisa pastu maksā 1 pāris.
Pieprasiet jaunāko cenrādi!

AUSTRĀLIJĀ
latviešu grāmatas visplašākā izvēlē dāvā
J. STRAUTIŅŠ
12, Seventh Ave., Alperton, S. A.

IZNĀKUSI
EIŽENIJA
Onorē de
No fran
ILZE SK
Pieprasiet saviem grām
(880) Garvargatan 1
PA

IZN
Prof. Dr.
VESELĪ
Lielā, pazīstamā latviešu ž
trimdā sakopota veselības r
kā, harmoniski savu dzīvi ie
savus dvēseles un miesas sp
Autors ievadā saka:
„... pati no sevis rodas vēl
mūžīgiem un negrozāmiem
cilvēku dzīvē, jo to neievēro
šanām un soda."
GRĀMATA KA
Brošē.: Zv. kr. 7.80, Šīl. 11/6, A.
Iesē.: Zv. kr. 10.80, Šīl. 14/6, A.
(880)

Ingrida Vīksna

Mums jābeidzas

ROMĀNS

(33. turpinājums)

„Atļaujiet man paraudzīt pulsim pulsu," Dagnija pievirzījās tuvāk, noglāstīja zēna pieri un saņēma mazo roku savā plaukstā. „Nē, man liekas, ka nav nekas liels — cik nu tā var sataustīt."

„Jūs esat ārste?" Elga Pļava uzlūkoja nopietni Dagniju.

„Nē," Dagnija pasmaidīja, „pusceļā uz to."

„Ai, tas ir lieliski" Elgas Pļavas tumšās acis kļuva dzīvākas un drošākas. „Taču mierīgāks prāts. Varbūt rīt jūs varētu apraudzīt arī brūci."

„Labprāt — ja vien spēšu jums ko līdzēt," Dagnija uzsmaidīja zēnam. Viņa tiešām juta cieņu pret Elgu Pļavu — tā bija vienīgā, kas visu ceļu nebija sūdzējusies ne par neērtībām, ne par aukstumu, un mazā Ieviņa turējās līdzīgi mātei.

Kamēr Dagnija darbojās ap bērniem, Kundze šaubīgi cilāja vāciešu pamestās teltenes, tad tās pamatīgi izpurināja pār slieksni un pārklāja salmiem kā palagu.

„Te mums iznāks visām trim ko paklāties," liksmies tik strīpā," viņa pamudināja, un sievietes taisījās pie miera. Dagnija nopūta sveci un atlaidās līdzās Ieviņai. Māja bija apklususi, un arī blakus vairs nedzirdēja vāciešu balsis un mutes ermoņiku. Tikko samanāmas, pavardā gailēja vēl pāris apdrupušas ogles, un no pelniem nāca vārs siltums. Atgūlusies uz muguras un atbrīvojusi visus muskuļus no saspringuma, Dagnija juta tīkamu nogurumu katrā locekli, un ļāva aizvērties plakstieniem.

„Cik svešus klonus es vēl izgulēšu šai ieslēgtajā zemes stūrī?" domāja Dagnija iemigdama, un it kā nomierinādams viņas skumīgo prātu, kaktā iečirkstējās circenis, sākdams savu seno un pazīstamo dziesmu. Tā bija laba un tuva, un Dagnija juta, ka katrs salms pagalvī, katrs svešs sliegsnis slēpj vēl kādu sveicienu no mājām, kamēr vien durvis bēgļu postam paver latviešu zemnieka krietnā sirds.

X

Jau ar mazu gaismiņu Fredis locijās gar mašīnu, bet drīz vien nikni nospļāvās un atmeta ar roku. Šeit uz vietas vecajai kastei vairs neko nevarēja līdzēt, bija jāmeklē kāds vilcējs, kas paņemtu tauvā.

Sapulcējušies grāvmalē, bēgļi drebinājās rīta dzestrumā un pamazām krāva ārā savus saiņus. Bija jāmēģina kā citādi tikt uz priekšu. Izslējies stāvus uz mašīnas platformas, Fredis izstiepa roku pāri laukam un rādīja kādu koku puduri un sarkanu jumtu netālu uz priekšu.

„Tie ir Kalnāji — pa ceļu nebūs vairāk kā kilometri divi, bet pāri pļavai vēl tuvāk. Nebūtu jums tā lielā bagātība līdz, varētu it viegli aizsoļot kājām."

„Man šķiet, ka mūsu šīs nakts saimnieki aizdotu zirgu, ko aizvest mantas," ieminējās Dagnija.

„Var jau pamēģināt runāt," teica Fredis, „bet nezinu, kur lai es ķeru kādu mūli, kas izvelk manu klibo ķerru līdz šosejai."

„Būs jārunā ar tiem pašiem vāciešiem, kas mums vakar atvēlēja savas guļamvietas."

„Nu tad ej un izrunā — sieviešiem allaž vieglāk izkārtot šādas lietas," nolēma Fredis, un Dagnija gāja atpakaļ uz Ceļmalām.

Viņa nebija maldījusies — saimnieks tūlīt aizsūtīja gūstekni pēc zirga, bet vācieši, apnikuši garlaicīgās nīkšanas uz vietas, solīja iet parunāt ar Fredi par mašīnu.

Jau pēc pusstundas pajūgs ar saiņiem, paunām, un somām un bērniem sāka virzīties uz Kalnāju pusi, bet Dagnija ar Kundzi un vīriešiem soļoja taisni pāri kailajiem laukiem.

Rīts bija skaidrs un dzestrs, un tālu skanīgajā gaisā varēja dzirdēt kādas kuļmašīnas vienmērīgo dūkšanu. Visapkārt kā ežu adatas slējās rugāji, bet brūni zaļās un taisnūs kartupeļu vagas sedzās vienmuļajā ainavā kā lieli ielāpi. Dagnija brida stingriem vienmērīgiem soļiem taisni cauri visām grambām un dubļu paltīm, ar mocīgu tīksmi celdama smagos, mālu aplipušos zābakus, jo tie viņu gribēja turēt cieši pie šīs zemes, kas klusēja atvadu nojautās.

Dažbrīd Dagnija jautāja pati sev, kas tā par dīvainu varu, kas dzenāja viņu pa svešas pilsētas ielām, nepazīstamiem ceļiem un liek tai jaukties starp gluži neredzētiem ļaudīm, it kā būtu pārtrūkusi kāda saite, kas sien pie savējiem un mājām; bet jau tai pašā brīdī ar rūgtu smeldzi viņai bija jāatzīst, ka patiesi šādu saistību vairs nav. Viņas vienīgie īsti tuvie cilvēki bija pazuduši, un savas īstās mājas viņa bija atstājusi, ar nojautu, ka tur nekad vairs neatgriezīsies — nekad vairs tais pašās sienās, zem veca, pazīstamā jumta.

Vai tas bija dzīvības instinkts, kas viņu dzina uz priekšu, tālāk no sarkanā šausmu viļņa, kas lēnām apraka visus tos, ko viņa mīlēja? Nē, asinis viņas dzīslās pulsēja rāmi un vienaldzīgi, un ar izbrīnu Dagnija manīja, ka kopš aiziešanas no Biržarājiem viņa nejuta vairs ne pārāk sāpīga izmisuma, ne īsta prieka — tikai dziļu un vēsu stingumu, kas apņēma domas un sirdi. Vienīgi nojautas par mātes un tēva likteni dažbrīd kā karsta strāva iešļāca deniņos, saraudama katru nervu šķiedru krampjainās sāpēs. Un tad vēl kas — vēl viena doma, viena atmiņa, — bet to Dagnija atvairīja spitīgās bailēs, tikko tā uzdzirkstīja apziņas virspusē. Tai šobrīd nebija vietas viņas dzīvē — tai nedrīkstēja būt tur vietas.

Toties smaciga pamestības sajūta bija tā, ko viņa nevarēja nokratīt ne brīdi, un bezgala vienaldzība pašai par savu likteni. Bija taču vienalga, vai viņa šonakt pārgulēja Ceļmalēs vai Kalnājos, vai paliek šeit lauku mierā vienu, divi vai trīs dienas, salsts vai sajūt izsalkumu — nekas nebija pārāk grūti, nekas tik nepatīkami, ka to nevarētu paciest viņas jaunais, vingrais ķermenis. Un pietikt tikai sekundi domās aizjoņot pāri Daugavai, lai viss šai Kurzemes stūrī liktos vēl pārāk viegli un labi.

Ar aukstu prieku Dagnija devās izpildīt pirmo nopietnāko uzdevumu, ko viņai bija uzticējis Kapteinis, nejūtot ne bailes, ne rūpes, ka varētu gadīties kāda klizma. Dagnija nebaidījās par sevi, jo viņa zināja, ka nav neviena, kam rūp viņas gaitas. Vienīgā skaidrā izjūta bija neizsakāms naids pret tiem, kas nāca no austrumiem, un nožēla, ka viņa nebija radīta par vīrieti lai varētu cīnīties ar ieroci rokās. Labi tādēļ viņa pieņēma pagaidām labāko iespēju, kas gadījās ceļā — palīdzēt nokļūt drošībā tiem ļaudīm, kas gribēja tikt pāri jūrai, cerēdami atrast tur patvērumu.

Pārgājuši nokoptam rudzu laukam, bēgļi nogriezās gar ežmalu un pēc īsas laipošanas iznāca uz ganu ceļa, kas ieveda Kalnāju pagalmā.

Pirmie ļaudis, ko tie ieraudzīja, bija trīs vīrieši, kas sprauslodami mazgājās pie akas, bet kad viens no puspliķajiem pagriezās pret nācējiem, Taivēns caur zobiem skaļi iesvilpās un izpleta rokas:

(Turpinājums sekos)

TIKKO IZNĀCIS
apdāvinātā rakstnieka HUGO PURIŅA novelu krājums
Ekselences piezīmes
ar Ernas Geistautes vāka zīmējumu un grafisko apdari.
Krājumam 220 lappuses. Lai atvieglotu grāmatas pārsūtīšanu uz ārzemēm, tai izvēlēts plānāks papīrs.
Nenokavējiet izdevību iegādāties šo vērtīgo Ziemsvētku dāvanu. Cena DM 5.—
LITERA
rakstnieku, žurnālistu un grāmatrūpniecības darbinieku kopa
(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie Kaserne

ŽURNĀLISTA ALFRĒDA OZOLA 25 DARBA GADI

Tālu no dzimtās puses nesen 25 ...ent darba gadi avīžniecībā pagā... žurnālistam un redaktoram Al...dam Ozolam. Dzimis viņš pirms 40 gadiem Krustpils pagastā, rokpeļņa ģimenē; bērnība nav bijusi viegla, jaunekļa gadi cksistences dēļ prasījuši ievērojamu piepūli. Bet uzņēmība un tieksme pēc grāmatām neparastāk kā pārējiem tās puses jauniešiem iezīmējusi tālāko A. Ozola dzīvi, pievēršot viņu darviņu visu līdz šai ...

...vidusskolnieks būdams A. ... ir jau Jēkabpils Vēstneša re... kolēģijā, bet dažus gadus ... šīs laikraksta redaktors. ...piedalās arī pilsētas sabiedris... dzīvē un ar savu sirsnību un ...manto daudz draugu pla... ...dzīvē. 1932. g. A. Ozols kļūst ...ko Ziņu un Letas līdz... Augšzemgalē. Avīžniecī... ...rbam provincē pieder visi vi... ...nākie gadi, ar izņēmumu ...u laikā, līdz pat 1944. g.

...ot Vācijā sākumā neapskau... ...tākļos, A. Ozolam jāstrādā ... darba fabrikā, bet pēc kapi... viņš ir Mikraksta Tēvzeme ...ā red. vietnieks, vietējo ziņu ...ra Latviešu Ziņās un pēc ...tu apvienošanās — redaktors ... līdz pat izceļošanai uz ASV. ..., pēc īslaicīgām gaitām zvej... un lauksaimniecībā, jubilāra ... par būvamatnieku Aiovas ..., mazajā Veverlijas pilsētiņā, ko ...ajā bagātnieki savām jaunce...iem villām. Pēc smaga darba ...ās rokas pa svētdienām un ... nakts stundās atpūtināšanas, ...ot raksta grāmatu, palikdams ...ā senajam aicinājumam.

...ēlam, ka jau tuvākos gados at...redzēsim viņu enerģisku un ak... ar bagātu pasaules pieredzi, at...otīta nacionālās Latvijas preses ...

Alb. Eglītis.

...ULTŪRAS CHRONIKA

...f. L. Liberts, kas ar telcamiem pa...ieniem jau pagurumurkst patstāvīgu ...i un ir paldarags Nujorkas pilsētas ... ir arī privātmācības vadītājs, ...ms no latvaigajiem latviešu giemo... ...ēma atliek pietiekami dauds lai... ...ēvi nodotīes giezniecībai. Profe... ...ais arī vairāku mākslas tirgo... ...ēmumus par 400 dolariem ... giesmē ir nedējas pa darbam. ...ā pretenzijas, kas priekšlikumus no...

...ēkstras kritiķis Jānis Rudzītis de... ...tākumā devies uz Zviedriju. Ven... ...ransitnometnē ieradusies teātra ... Paula Jeger-Freimane un baleta ...iece Tatjana Vestene.

...ējs Jānis Bičolis, giesmotājs Ar... ...ūdēgs un aktieris Arnolds Štams ...ēki uz ASV. Bičolis izceļošanas ... pavadīja veselu pusgadu.

...kus, jo tie viņu gribēja turēt ...ja atvadu nojautās.

...ti sev, kas tā par dīvainu va... ...pilsētas ielām, nepazīstamiem ...arp gluži neredzētiem ļaudīm, ...aite, kas sien pie savējiem un ...ir ar rūgtu smeldzi viņai bija ...ku vairs nav. Viņas vienīgie ..., un savas īstās mājas viņa ... kur nekad vairs neatgriezīsies ..., nem veca, pazīstamā jumta... ..., kas viņu dzina uz priekšu, ... kas lēnām apraka visus tos, ...as dzīslās pulsēja rāmi un ...ja manīja, ka kopš aizlieša... vairs ne pārāk sāpīga izmi... dēļiņu un vēsu stingumu, kas ...nigi nojautas par mātes un ...strāva ieķļāca deniņos, sa... krampjainās sāpēs. Un tad ...a atmiņa, — bet to Dagnija ... tā uzdzirkstīja apziņas virs... viņas dzīvē — tai nedrīk...

...ajūta bija tā, ko viņa nevarē... ...ja vienaldzība pašai par savu ...l viņa šonakt pārgulēja Ceļ... ...ēit lauku mierā vienu, divi ...t izsalkumu — nekas nebija ...kami, ka to nevarētu paciest ...is. Un pietikt tikai sekundi ..., lai viss šai Kurzemes stūrī

...ēvās izpildīt pirmo nopietnāko ...ējis Kapteinis, nejūtot ne bai... ...es kāda klizma." Dagnija ne... ...ja, ka nav neviena, kam rūp ... izjūta bija neizsakāms naids ...miem, un nožēla, ka viņa ne... ...ētu cīnīties ar ieroci rokās. ...idām labāko iespēju, kas ga... ...drošībā tiem ļaudīm, kas gri... ...atrast tur patvērumu.

...laukam, bēgļi nogriezās gar ... ...ināca uz ganu ceļa. kas

...dzīja, bija trīs vīrieši, kas ..., bet kad viens no puspli... ..., Taivēns caur zobiem skaļi

...ā sekos)

3.

IZDEVUMS TRIMDĀ

A. Pogiņa Eiche

A COURSE OF ENGLISH

Labākais mācības līdzeklis, sistēmatisks kurss.

DM 6.—; Z. kr. 5.50; sd 7/6; A. sd 10/—; £ 1.35.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem vai tieši apgādam

DAUGAVA

Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden.

(843)

FREGATA (MERCHANTS) LTD.

BALTIC SECTION

11, Greek Street, LONDON, W. 1.

piedāvā Anglijā dzīv. tautiešiem:

šķīvētu cūkas speķi	1 mārc.	4/6
mas sālītu cūkas speķi	2 „	7/6
dūmdesu	1 „	7/—
cūkas gaļas desu (Danish Pork Brown)	¾ „	3/3
vārītu cūkas šķiņķi (Danish Pork)	1 „	5/—
Salami desu	1 „	7/—
Cīsiņus mūsu gaumē	1¼ „	6/—
skābētus gurķus	1 kg	2/6
skābētus kāpostus	2 mārc.	2/—
turku halvu	1 „	4/—

Pasūtījumam lūdzam pieskaitīt 1/6 saiņošanas un pasta izdevumiem. Pasūtījumiem, sākot ar £ 2.—, minētie 1/6 nav jāpieskaita.

Sūtām dāvanu sainīšus uz ārzemēm:

tekstilijas, veļu, kurpes, parfimus, medikamentus utt. Piem., labākās kvalitātes nailona zeķes pa gaisa pastu maksā 12/6 1 pāris.

Pieprasiet jaunāko cenrādi!

(833)

AUSTRĀLIJĀ

latviešu grāmatas vispilnīgākā izvēlē piedāvā

J. STRAUTIŅŠ

12, Seventh Ave., Alberton, S. A.

Mūsu dārgais tēvs, krusttēvs un kollēga

rakstnieks

Pāvils Gruzna

miris savā 73. dzīvības gadā 1950. g. 12. decembrī, Farelē, Vācijā.

Viņu piemiņā paturēs

meita Nina Gruzna dzimtenē, Sira Jirgense un Pēteris Algars Vācijā

DIENAS KRUSTS

JAŅA VESELA ROMĀNS

Gar lasītāju acīm aizslīd Rīga vienā diennaktī, bez izskaistinājumiem, bet reljefa, rēža: ar priekšpilsētu namiem, ielu troksnīm, mainīgiem gaismas atspīdumiem, ļaudīm, kas aizsteidzas katrs ar savām ieceļmām un rūpēm.

Šī citādi mierīgā Rīgas siemas diena iesākas ar smagas liktenības nojautām, un līdz vakaram divu jauniešu jūtekliski, nepastāvīgā milestība sakāpināta līdz traģēdijai.

Brošē.: Zv. kr. 7,80; DM 7,10; Šil. 11/9; A. šil. 14/10; Dol. 1,65; K. dol. 1,75.
Ies.: Zv. kr. 10,00; DM 9,50; Šil. 16/—; A. šil. 20/—; Dol. 2,30; K. dol. 2,35.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem vai tieši apgādam

DAUGAVA

Garvargatan 11, Stockholm, Sweden.

(900)

ROB. KRŪKLIŠA grāmatnīca

(Vācijā darbojās Veidenē un Šv. Gmindē) tagad atrodās ASV un piegādā latviešu grāmatas tautiešiem, kas dzīvo ASV, Kanadā un Dienvidamerikas valstīs.

Krājumā: Mērnieku laiki (ilustrēti), brīnišķā jaunatnes grāmata Rulamans un visas citas trimdā iznākušās grāmatas. Pieprasiet katalogu.

Piedāvāju arī 1951. gada galda, sienas un kabatas kalendārus.

Visi pasūtījumi adresējami:

R. KRŪKLITIS,
1201, E. Grand River Ave,
East Lansing, Mich., U. S. A.

(899)

IZNĀKUSI

EIŽENIJA GRANDĒ

Onorē de Balzaka romāns

No franču val. tulkojusi
ILZE SKALBE-LEGZDIŅA

PARNASA PASAULES
RAKSTNIEKU SERIJAS
10. grāmata

Šis romāns ieteicis Balzaka romānu cikli: „Cilvēciskā komēdija". — Vecā, pasakaini bagātā Grandē meita Eiženija mīl savu bankrotējušo Parīzes brālēnu. Grandē skopums un Eiženijas milestības jūtu sadursme veido drāmu, ko sevišķi saistošu padara lieliā franču klasiķa meistarīgais tēlojumas veids.

Brošē.: Zv. kr. 7,—; DM 6,25; Šil. 10/6; A. šil. 13/3; Dol. 1,50; K. dol. 1,60.
Ies.: Zv. kr. 9,50; DM 8,90; Šil. 14/—; A. šil. 17/9; Dol. 2,—; K. dol. 2,10.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem vai tieši apgādam

Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden

(860)

PARNASS

IZNĀCIS jaunākais darbs latviešu literatūrā

AIDAS NIEDRAS jaunais romāns

Katrīne Ābele

Anšlavs Eglītis par to raksta: „Romāna saturs no latviešu bēgļu gaitām Īsi pēc Vācijas kapitulācijas. Notikumu vieta ir Bamberga, kur pulcējas plaša un dažāda latviešu sabiedrība. Galvenās personas ir kāda ievērojama latviešu gleznotājs un kāda dāma, Kristīne Ābele, kuras vārdā romāns nosaukts."

..."Katrā ziņā latviešu literatūra kļūs bagātāka ar plašu un ievērojamu jaundarbu, un lielā mērā būs apelnerināti tie, kas sauc un prasa, lai rakstnieki dotu monumentālus darbus no mūsu nesenās pagātnes."

(Laiks, 1950. g. 30. sept.)

Grāmata franču formātā, 300 lapp. Brošēta, ar māksl. E. Dreņģa vāka zīmējumu, 2 krāsu iespiedumā. Iesieta — audekla vākos.

Brošē.: DM 8.—, Zv. kr. 9.—, Dol. 1.85, K. dol. 2.10, Šil. 12.—, A. šil. 16.—
Ies.: DM 10.50, Zv. kr. 11.50, Dol. 2.60, K. dol. 2.70, Šil. 15.—, A. šil. 21.3.

P. MANTNIEKA APGĀDA

Gada grāmata 1951. g.

Artura Bērziņa redakcijā.

Iznāk kopš 1947. g. (agrākos gados ar Latviešu apgādu Gada grāmatas nosaukumu).

Satur: Kalendāru. Latviešu katoļu svinamās dienas. Mēri un svari. Pārskats par Latvijas sūtniecībām un konsulātiem. Latvijas pārstāvji, draudzes un biedrības visā pasaulē. Ievērojami vēsturiski notikumi Latvijas dzīvē.

Sūtnis K. Zariņš — Sveiciens Gada grāmatas lasītājiem. Prof. K. Kundziņš — Latviešu ev. lut. baznīca Rietumvācijā. F. Cielēns — Starptautisk. stāvoklis un Latvijas nākotnes izredzes. Andr. Eglītis — Būs gara nakts. J. Jaunsudrabiņš — Leģenda par Voldemāru Zeltiņu. Prof. E. Pētersons — Jaunatnes audzināšana svešumā. J. Kārkliņš — Atziņas. Prof. A. Švābe — Latvju zinātnieki trimdā. J. Grīns — Daiļliteratūras grāmatas trimdā. Prof. F. Gulbis — Atomenerģija. P. Algars — Sīkais velns. Dr J. Āboliņš — Latviešu ārsts un zīmnieku emigrācijā. V. Strēlerte — Zem augstiem kokiem. A. Dīķens — Bastarda. Prof. J. Bokalders — Latvieši ģeogrāfijā. E. Andersons — Latvieši Amerikā. P. Algars — Vakars Dunikā. Dr. P. Olitis — Latviešu dzīves apstākļi Brazīlijā. A. Kalniņš — Latvieši Kanādā. J. Bīte — Latvieši Amerikas dienvidos. M. Zeberiņš — Rokas. V. Apse — Vācijas nometņu gada bilance. Latvijas Sarkanais Krusts emigrācijā. K. Dzilnāja — Paredzētee sarga. A. Smits — Latviešu dzīve un centieni Austrālijā. J. Kalēja — Jaunsūlance tīlškā emigrācijas zeme. Sporta trimdā. A. Jērums — Latviešu kultūras dzīve Anglijā. J. Kīdens — Latvieši Zviedrijā. Andr. Eglītis — Rūgtās dalnas. A. Bērziņš — Latviešu teātra apstākļi trimdā. Gada grāmatai ar kalendāriju kopā apm. 190 lapp. Maksā DM 2,50

Līdzstrādnieku un firmas vārds, kā arī 30 gadu piedzīvojumi apgāda darbā garantē Jums izdevuma vērtību.

Iespiešanā Pētera Algara jaunais romāns

Lietuvēna dzīres

kurā saistoši tēloti notikumi Latvijā 1940.—41. g.

Sagatavošanā oriģināldarbi:
Artura Bērziņa monogrāfija par JĀNI JAUNSUDRABIŅU.
Kārļa Skalbes PASAKAS jaunā sakārtojumā.
LATVIJAS SKATU ALBUMS, kura iznākšana atzkavējusies, vācot jaunus uzņēmumus, kādi vēl nav parādījušies līdzšinējos izdevumos.
Tulkošanā vairāki darbi angļu un amerikāņu rakstnieku jaundarbi.

LATVIJAS KARTE

mērogā 1:400.000, form. 86×118 cm, ar apm. 2000 vietu nosaukumiem, 8 krāsās vēl dabūjamas neliela skaita apgādā un pie pārstāvjiem.

Cena: DM 8.—, Šil. 12.—, A. šil. 16.—, Dol. 1.90, K. dol. 1.75, Zv. kr. 7.50.

K. Tomasa **LATVIJA** GRĀMATA PAR DZIMTENI

satur ziņas par Latvijas ģeogr. stāvokli, semi, dabu, tautu. Grāmata bagāti ilustrēta. Tekstā kartogrammas un diagrammas.

Cena: DM 4.—, Šil. 8.—, A. šil. 10.—, Dol. 1.30, Zv. kr. 4.50.

P. MANTNIEKA KARTOGRAFIJAS INSTITŪTS un APGĀDS
46, rue van Eyck, Bruxelles I, Belgique. Ch. post 66.12.66.

(904)

VALTERS ZIEDIŅŠ

TORONTO LATVIEŠU GRĀMATNĪCA

97 Morse St. Tel. GL. 8046
Toronto, Ontario, Canada.

Izpilda grāmatu pasūtījumus Ziemeļ- un Dienvidamerikas valstīm. Vienmēr krājumā jaunākās grāmatas. Pieņem abonementus visiem latviešu trimdas periodiskiem izdevumiem un LCK apgāda Latvija grāmatām.

Pieņem laikr. LATVIJA pasūtinājumus uz Kanadu pa gaisa pastu; abonementa maksa — Kanadas $ 2,— mēnesī.

LCK apgāda un laikraksta LATVIJA pārstāvis Toronto, Ont., Canada.

(856)

HUGO KRŪMIŅA
dzejoļu krājums

Zemes vējos

iznācis

ar autora un viņa stiuota aprakstītāja Z. Raistera parakstiem, J. Soikāna linoleja griezumu uz vāka, numurēts.

Dabūjams pie apgāda pārstāvjiem (skt. Latvija Nr. 97 — 1950. g. 2. 9.) un citās grāmatnīcās.

APGĀDS RITS ANGLIJĀ
(L. Balodis, c/o MOP Hospital, Stoke - Mandeville,
AYLESBURY, Bucks, ENGLAND)

(896)

Ar sirsnīgiem Ziemsvētku gaismas un Jaungada laimes vēlējumiem latviešu rakstniekiem, līdzstrādniekiem, klientiem, draugiem, pazīņām, ar sveicieniem visiem grāmatu draugiem

apgāds

ZIEMEĻBLĀZMA

(īpašn. J. Abučs)

PAZIŅO DARBĪBAS ATSĀKŠANU ZVIEDRIJĀ.

Pirmie izdevumi (iznāks janvāra beigās):

DADZĪVOTĀJI

Jāņa Grīna stāstu krājums ar smalku trimdas cilvēka dvēseles analizi.

PARADĪZES SARGS

Kārļa Dziļlejas, pazīstamā literatūras teorētiķa un dzejnieka, stāstu krājums.

Sagatavošanā:

VĒJA KAŅEPE

Alfrēda Dziļuma jaunākais romāns par zemnieku dzīvi Latvijas brīvvalsts laikā.

ES STĀSTU SAVAI SIEVAI

Vecmeistara Jāņa Jaunsudrabiņa romāns. Personisks trimdas pārdzīvojumu un visas trimdas dzīves pirmais ievērojamais tvērums monumentālā formā.

JĀŅA MEDEŅA DZEJAS

Pirmā Brigaderes prēmijas laureāta darbu plašs kopojums.

CEĻŠ UZ GOLGĀTU

Jaunā rakstnieka Arnolda Apses romāns par latviešu leģionāriem.

Lai apgāda darbība būtu nodrošināta un ritētu pēc iecerētā plāna, vēlreiz laipnu lūgumu grāmatu tirgotājiem norēķināties par Vācijas izdevumiem.

Pasūtījumi adresējami

J. ABUČS,
Spantgatan 19 B,
VĀSTERĀS,
Sweden — Sverige

Apgāda pārstāvis Vācijā
O. DĪĶIS,
(24a) Lübeck, Mariustr 101, Bl. 8.

(901)

SĒLZEMNIEKA apgāda

Sienas kalendārs

Maksā DM 1,—

Divkrāsainā iespiedumā, dzimtenes skatu ilustrācijas, vārda dienas.

Pieprasīt: Arv. Eglītis, (24b) Pinneberg, Lettenlager, Bl. 6 — 619.

Uz ārzemēm tiešūta pret 4 starpt. pasta kuponiem.

Krājumā: J. Veseļa LATVJU TEIKSMAS — iesietas DM 5.—, un V. Ramona KRUSTI — kopsēj. DM 7.—.

(830)

LATVIJA

Nr. 98 (442) 1950. g. 20. decembrī

Neizlietotos manuskriptus sagūstot un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcijā patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā izlabot. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas dažreiz kāda reiz arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VAĻĶA,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eku mēnesī, pasūtinot ceļotājvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn., uz ārzemēm DM 4,50 mēn., uz ASV pa gaisa pastu DM 6,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,50.

SLUDINĀJUMI VAĻĶA

maksā DM 0,50 par vienslej nonpareiļa iespiedumrindas aizņemamo laipu; vienreizīga 10 iespiedumrindu sludi. DM 5,—; vienreiz 5 iespiedumr. sludi. DM 2,—. Grāmatu apgāda un tirgotāju sludinājumiem, piedāvā tie tiešā apgādam, sprēgināmā veģ atlaidi

Abonementa pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji norādītās. Tie arī apgāda tiešā

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un Zviedrijas pārstāvju rakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāda LATVIJA.

(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, U8 Zone, Germany (līdz. Šveic. Gmünd (828)

IZNĀKUSI

Prof. Dr. med. H. Buduļa

VESELĪGA DZĪVE

Lielā, pazīstamā latviešu ārsta un zinātnieka mūža pieredze tagad trimdā sakopota veselības rokasgrāmatā, kur uzsvars likts uz to, kā, harmoniski savu dzīvi iekārtojot, mēs visu mūžu varam saglabāt savus dvēseles un miesas spēkus.

Autors ievadā saka:

„... pati no sevis rodas vēlēšanās piemērot savu dzīvi un darbu mūžīgiem un negrozāmiem dabas likumiem, kā tie izpaužas arī cilvēku dzīvē, jo to neievērošana vai pārkāpšana nepaliek bez ciešanām un soda."

GRĀMATA KATRAM TRIMDINIEKAM

Brošē.: Zv. kr. 7.80, Šil. 11/6, A. šil. 14/6, Dol. 1.65, K. dol. 1.70, DM 6.80
Ies.: Zv. kr. 10.50, Šil. 14/6, A. šil. 18/6, Dol. 2.10, K. dol. 2.15, DM 8.80

DAUGAVA
Garvarg. 11, Stockholm, Sweden.

(880)

ZIEMSVĒTKU SVINĪBU CENTRĀ STAĻINA DZIMUMDIENA

ADVENTA VIETĀ VĀCU-PADOMJU DRAUDZĪBAS MĒNESIS

Berlīne (al). — Ļoti daudzos padomju joslas preses rakstos doti norādījumi par Ziemsvētku svinēšanu, atgādinot vāciešiem, ka jāaizmirst senā, kapitālistiskā pasaciņa par Kristus dzimšanu, bet tā vietā jāmudina cīnīties „par mieru un īsto laimi". Atklāti arī jāpasaka, kas traucē mieru un ved tautas iznīcībā, un kas ved visu cilvēci uz laimi. Tādēļ jārada jaunas laicīgas dziesmas, dzejoļi, izstāsti utt, kam jāpauž tautu draudzība, cīņa par mieru, pret tautu imperiālistisku apspiešanu un cilvēku izmantošanu.

Adventa laiks Austrumprūsijā izsludināts par vācu-padomju draudzības mēnesi. Tās veicināšanai rīkojami referāti, iekārtojami „draudzīb. stūrīši" visās skolās, uzņēmumos, iestādēs, teātros, isti sakot, visur tur, kur Rietumvācijā šai laikā redzami adventa vainagi un Ziemsvētku eglītes. Svētku svinību centrā jāizvirza Staļina 71. dzimumdiena — 21. decembris. Halles apgabalā „tautas tēva" dzimumdienu godina ar darba normu paceļšanu par 158 proc., pie kam atalgojuma starpību neizmaksās strādniekiem, bet iemaksās īpašā fondā. Drēzdenes apgabalā vācu-padomju draudzības apvienība apņēmusies līdz 21. decembrim sagatavot un iespiest īpašu draudzības grāmatu, visiem miera draugiem sadarbojoties ar padomju cilvēkiem, īpaši sarkanarmiešiem, māksliniekiem un zinātniekiem. Draudzības grāmata būšot skaistākā dāvana Staļinam viņa dzimumdienā.

Visām padomju joslas skolām uzdots rīkot rakstu darbu sacensības par vācu-padomju draudzības tematiem, pie kam godalgas izdalīs svinīgos aktos, kas notiks visās skolās 21. decembrī. Tirdzniecības un rūpniecības kameras apkārtraksts stingri noliedz izgatavot un izlikt skatlogos reliģiskas allegorijas, eņģeļus uc. Kamera sagaida, ka skatlogu dekorācijās būs propagandēta kalpošana mieram un draudzība ar Pad. savienību, kā lielāko cīnītāju par mieru. Kā zināms, Austrumvācijā ateistas arī Ziemsvētku gratifikācijas, kā „novecojis kapitālistiskās iekārtas manevrs".

Sākusies...

(Turpinājums no 1. lpp.)

vus spēkus no Korejas, vai kad būs ievadītas miera sarunas.

Tai pašā laikā valdība apstiprinājusi 3 gadu plānu valsts civilās aizsardzības sagatavošanai, atvēlot arī 3,5 miljardus dolaru līdzekļu.

Komentējot saimniecisko un militāro mobilizāciju, Vašingtonas Baltā nama aprindas norāda, ka pašreizējie soļi nekādā ziņā nenozīmē totālu mobilizāciju Eiropas izpratnē. Armijas skaitlisko sastāvu, piemēram, palielināšot tikai tik tālu, lai tas nesniegtu 25 proc. no kaŗalaika stipruma. Tāpat saimnieciskajā plāksnē vesela virkne rūpniecības un tirdzniecības nozaru paliekot ārpus mobilizācijas loka. Tagadējie noteikumi gan ievērojami atvieglināšot totālo mobilizāciju, ja tāda izrādītos nepieciešama.

Prezidents Trūmens savā piektdienas runā asi vērsās pret Pad. savienību, kas nepārtraukti uzbrūk ASV un kavē tās milormilīgos centienus. Komūnisti nepārprotami tiecas sev pakļaut brīvās nācijas, lietojot draudus, nodevību un varu. Tālāk prezidents pievērsās Ķīnas komūnistiem, uzsverot, ka tie neizturēs grūž pasaulī karā, lai tikai nesniegtu savus mērķus. To skaidri rādot Korejas notikumi. „Civilizācijas nākotne atkarīga no tā, ko mēs tagad un turpmākos mēnešos paveiksim," sacīja Trūmens, paziņodams ASV politikas 4 pamatprincipus. Pirmkārt, Sav. valstis turpinās UN atbalstīšanu, otrkārt, tās stiprinās brīvās pasaules aizsardzības spēkus, treškārt, izveidos amerikāņu kaŗaspēku un, beidzot, pastiprināšot kārtīgi ražos ieročus rietumu sabiedrotiem.

Prezidents pasvītroja, ka brīvās nācijas var sekmīgi un miermīlīgi vienoties ar Kremli vienīgi, balstoties uz savu spēku. Tādēļ amerikāņu armijas sastāvu visdrīzākā laikā palielinās no 2,5 uz 3,5 milj. vīriem. Lidmašīnu produkciju pieckāršos, bet tankus 1951. gadā ražos 4 reizes vairāk nekā līdz šim. „Esmu noteicis, ka šie mērķi jāsasniedz, cik vien ātri iespējams," teica Trūmens. ASV ārpolitiku un apbrunojums nav domāti tikai amerikāņiem, bet tie kļūs par brīvības aizsardzības arsenālu.

Par Eiropas politisko situāciju runādams, prezidents norādīja, ka tā pakļauta tādiem pašiem draudiem kā Āzija. Lai cīnītos pret šiem draudiem, brīvajām nācijām cieši jāsadarbojas. Vienota brīvā pasaule būs tik stipra, ka komūnistiem nebūs nekādu izredžu uz panākumiem. Pievēršoties inflācijas draudiem, Trūmens teica: „ASV valdība uzsāks cenu kontroli lielākam skaitam izejvielu, kā arī gatavai produkcijai, sevišķi militārā rūpniecībā un pārtikas nozarē."

Amerikāņu prese pauž vispārīgu apmierinājumu par Trūmena runu. Iespaidīgais New York Times nodeklarēja, ka prezidenta vārdi pilnībā atbilst tautas nostājai un vēlējumiem. New York Herald Tribune apgalvo, ka amerikāņu tauta daris visu, ko prasa prezidents, un ar mieru darīt pat vēl vairāk.

Dienu pirms prezidenta Trūmena radiorunu teica viens no vadītājiem republikāņu politiķiem, Ņujorkas gubernātors Tomass Djuijs, prasīdams totālu mobilizāciju, „lai ASV būtu spējīgas apstādināt komūnistisko straumi". Djuijs aicināja pastiprināt amerikāņu armiju līdz 100 divizijām, bet gaisa spēkus līdz 80 eskadrām. Arī visi kuģi, kas stāv rezervē, jāiekļauj jūras spēku sastāvā. Tāpat jāizbeidz strīdi ar nākamajiem sabiedrotajiem. Lai brīvā pasaule nenonāktu barbaru pārvaldīšanā, sabiedrotajiem jāpiesaista Vācija, Jugoslavija, Spānija un Japāna. „Jāatbrīvojas no domas, ka Pad. savienība apmierinātos ar mazāk nekā visu pasauli, tāpat no uzskata, ka ar Staļinu varēs panākt vienošanos, kamēr mēs būsim par viņu vājāki," sacīja Djuijs.

Kongresa republikāņu frakcijas slepenā sanāksme piektdien ar lielu vairākumu nolēma pieprasīt prezidentam ārlietu ministra Ačesona atcelšanu un vispārēju ASV ārpolitikas maiņu.

Komūnisti ar plāniem, teorijām un bumbām nespēj apkarot ģen. Andersu

Brisele (md). — Sekojot partijas aicinājumam, ap 250 beļģu komūnistu pag. nedēļā mēģināja izjaukt 2.000 cilvēku sapulci Briselē, kur bij. poļu armijas komandieris Itālijā ģen. Anderss lasīja referātu par Monte Kasīno kaujām. Sviežot lektoram ar sapuvušām olām, pārgatavotiem tomātiem, kā arī palaižot sapulces zālē baltās pelītes un metot smirdbumbas, komūnisti radīja sajukumu. Sievietes, bēgdamas no pelēm, kliegdamas lēca uz krēsliem un ģība, un zālē izcēlās dūru cīņas. Policija arestēja ap 150 komūnistu. Lektoru ķēra divas olas, bet viņš smaidot paskaidroja: „Pie šāda veida demonstrācijām esmu pieradis." Daudzus komūnistu aģitātorus sapulces dalībnieki izsvieda no zāles. Kāds no demonstrantiem bija izsaucis ugunsdzēsējus, kas ieradās zālē ar šļūtenēm un cirvjiem. Komūnistu partija jau iepriekš bija aicinājusi uz masu demonstrācijām pret Andersu, kas plānojot jaunu karu, kopīgi ar saviem imperiālistiskajiem anglosakšu draugiem. Referātā bija klāt arī Beļģijas primats, pāvesta nuncijs un daudz diplomātiskā korpusa locekļu.

RIRDĀNA PADOMJU ANEKDOTI

(9)

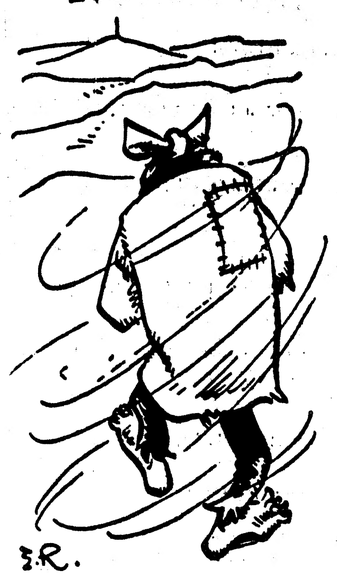

TIK TĀLĀK — TIK TĀLĀK!

Tribunāls piespriež apsūdzētam 10 gadu spaidu darbos, izsūtot uz Solovkiem.

Tiesnesis jautā, vai notiesātajam būtu vēl kāds jautājums.

„Kāda valdība ir Solovkos?"

„Padomju, bez šaubām!" paskaidro tiesnesis.

„Nu, tad sūtiet mani vēl tālāk!"

...UN REZOLŪCIJU PAR...

(Turpinājums no 1. lpp.)

valdībai jārunā līdzi Japānas miernīguma izstrādāšanā. Vū atkārtoti uzsvēra, ka Korejā cinoties tikai ķīniešu brīvprātīgie. Tie nenolikšot ieročus, kamēr Korejā un Formozā vēl būšot svešs kaŗaspēks. Vū noraidīja arī apgalvojumus par Mandžūrijas drošību, jo visi iebrukumi Mandžūrijā līdz šim nākuši no Korejas territorijas. Vū izdalīja preses pārstāvjiem savas 30 lpp. garās runas tekstu, kas bija paredzēts nolasīt UN, taču viņš bijis kavēts to darīt. Šajā runā starp citu par meliem apzīmēts apgalvojums, ka ziemeļkorejieši uzbrukuši Dienvidkorejai. Tāpat tur uzsvērts, ka smiekligs esot uzskats, it kā Pekingai varētu būt cita politika nekā Maskavai.

Ģen. Vū sastapās neoficiālās sarunās ar indiešu delegātu Rau. Tāpat viņam bija apspriedes ar UN ģenerālsekretāru Li. Otrdien ķīniešu delegācija paredzēja atstāt Lēksaksesu atceļam uz Ķīnu. Tālākās sarunas turpināsies diplomātiskā ceļā. Ķīnas delegācijas aizbraukšana radījusi pārsteigumu, jo sagaidīja, ka tā piedalīsies arī tālākajās sarunās Korejas konflikta jautājumā.

112.000 ķīniešu armija piektdien sāka lieluzbrukumu Hamhungas-Hungnamas tilta gala pozicijās sakopotajiem UN spēkiem, kuŗu evakuācija jau bija sākta. Vairākos viļņos fanatiski uzbrūkošie ķīnieši atspieda aizstāvjus gandrīz līdz piekrastei. Sestdienas pēcpusdienā atstāta Hanahungas pilsēta, taču ķīniešu uzbrukums turpinājās ar jauniem spēkiem, neskatoties uz kaŗakuģu artilerijas spēcīgo uguns sprostu. Aviācijas piedalīšanos cīņas traucē sniegputeņi. Svētdien ķīniešu vienības jau bija 5 km no Hungnamas. UN kaŗaspēka evakuēšana tomēr turpinājās. Sapieri uzspridzinājuši tiltus uc. pieejas, un ķīniešu tālākvirzīšanās atdūrusies pret pretestību. Frontes vidus daļā pie Čungčongas dienvidkorejieši svētdien sāka pretuzbrukumu ziemeļkorejiešu vienībām, atsviežot tās pāri 38 platuma gradam. Taču ziemeļkorejieši no savas puses ziņo, ka ofensīva visās frontēs norisot sekmīgi.

ASV aizsardzības ministrija ziņo, ka amerikāņu kaŗaspēks Korejā zaudējis 33.878 kritušo, ievainotos un pazudušos. Pēdējās nedēļas laikā klāt nākuši 1436. Pirmā flotes divīzija vien zaudējusi 30 proc. sastāva. Ģen. Mekartūra štābs paskaidrojis, ka komūnistu zaudējumi pēdējās 3 nedēļās sasniedz 33.000 ievainoto un kritušo. Bez tam komūnisti zaudējuši 20 flotes vienību, 19 lielgabalu, 162 tankus. Iznīcinātas arī vairāk par 300 kaŗamantu noliktavām. Atklājies, ka ķīniešu ricībā ir š. g. jūnijā ASV gatavotie raķešāviņi. Amerikāņu vienības tos atradušas pag. mēnesi ziemeļos no Pjongjangas. Uz raķešāviņu kastēm bijušas pat ražošanas zīmes un datumi angļu valodā.

Amerikāņu aviācijas pārstāvis Vašingtonā izteicies, ka komūnistu aviācija Korejā pastiprinājusi gaisa karu pret UN armijām. Pēdējās dienās parādījušās jaunas turbo iznīcinātāju eskadriļas uc. lidmašīnu grupas, kas nākušas no Ķīnas un Pad. savienības. Tas liecina, ka komūnisti grib panākt arī gaisa virskundzību Korejas cīņu laukos.

Seulā izpildīts nāves sods 34 dienvidkorejiešiem par sadarbību ar komūnistiem. Notiesāto vidū ir arī viena sieviete. Dienvidkorejiešu parlaments izteicis pateicību UN par pūlēm Korejas konflikta atrisināšanā. Korejieši lūdz arī tālākus UN soļus miera nodibināšanai Korejas pussalā. Maskavas radio un prese ziņo, ka Ķīnas tautas republika sagatavojusies ilgākam kaŗam un Korejas cīņām jau pieteikušies 10 milj. jaunu brīvprātīgo.

Kominforms smagi norāj komūnistisko presi

Vīne (fm). — Kominforma nedēļas žurnāls, kas iznāk 16 valodās, publicējis smagu kritiku par komūnistisko presi kā kapitālistiskajās, tā arī komūnistiskajās valstīs. Pēdējā nepietiekami nosodot atsevišķus kaŗa kūdītājus un „labā spārna sociālistu nodevīgo rīcību", kā arī rakstot pārāk maz par marksismu-ļeņinismu. Čechu komūnistu laikrakstam Rude Pravo pārmesta pasivitāte cīņā pret „fašista Tito kliķi", politiskas un teorētiskas kļūdas, kā arī nepietiekams „dzijums".

Daļa komūnistisko laikrakstu kapitālistiskajās zemēs nepietiekami informējot lasītājus par Pad. savienību un „tautas demokratijām". Itāļu komūnistu L'Unita sniedzot pārāk maz miera propagandas, kā arī pārāk nekritiski pieejot informācijai no nekomūnistiskiem avotiem. Vispār rietumu komūnistu prese veltījot pārāk maz pūļu partijas stiprināšanai un biedru audzināšanai.

Padomju joslā „kaŗa kūdītājus" varēs sodīt ar nāvi

AUSTRUMVĀCIJAS KOMŪNISTUS GAIDA SMAGI „SKRĪNINGI"

Berlīne (dm). — Vācijas padomju joslas republikas tautas kamera pag. nedēļā pieņēma likumu „miera aizsardzībai", kas paredz smagus sodus, ieskaitot nāves sodu, par „visāda veida kūdīšanu uz kaŗu". no likuma teksta redzams, ka to paredzēts attiecināt arī uz Rietumvācijas un Rietumberlīnes territoriju. Likums aizliedz „komūnistisko miera cīnītāju vajāšanu un noniecināšanu, Vācijas iesaistīšanu agresīvā militārblokā, vāciešu vervēšanu ārzemju militārām formācijām un algādžu vienībām, kā arī noligumu pārkāpšanu, kas kalpo Vācijas atjaunotībai pēc demokratiskiem un miermīlīgiem principiem". Ja nodarījums veikts tādu ārvalstu uzdevumā, kas „kūda uz kaŗu vai kalpo agresīvai politikai", tad piemērojams arī nāves sods. Likums dod visplašākās iespējas nosēdināt uz apsūdzēto sola gandrīz katru komūnisma pretinieku. Komūnistiskais Berlīnes laikraksts BZ am Abend, izmantojot jauno likumu, jau sniedza pirmajā lappusē Rietumberlīnes Tagesspiegel šefredaktora Rēgera ģimetni, apsūdzot viņu, ka tas, izmantodams savu stāvokli kā avīzes licenciāts, „vairākkārt mudinājis uz masu slepkavībām".

SED ģenerālsekretārs Ulbrichts pieteicis, ka janvāŗa vidū, pārjaunojot partijas biedru kartes, notiks visu biedru ideoloģiska pārbaude, savienota ar „tīrīšanu". Sevišķi rūpīgi pārbaudīs biedrus, kas nacistu režīma laikā uzturējušies rietumos, kaŗa laikā bijuši gūstekņu nometnēs rietumvalstīs vai Jugoslavijā, turīgos zemniekus, citus īpašniekus un daļu amatnieku. Partijas centrālkomiteja noliegusi turpmāk propagandā lietot vārdu brīvība, bet apkārtrakstā partijas nodaļām dots jauns sauklis: Es mīlu mieru, tāpēc ceļu darba ražību.

PIEPRASA NO STAĻINA 1 MILJ. RUBĻU

Brisele (li). — Bijušais beļģu kaŗa gūsteknis Anatols Prevo pieteicies padomju sūtniecībā Briselē un pieprasījis 1 milj. rubļu, ko maršals Staļins piesolījis tam, kas sniegs ziņas par viņa kaŗa laikā vācu gūstā nokļuvušā vecākā dēla Jakoba Džunašvila kapa vietu. Prevo apgalvo, ka viņš Sveinfurtes kaŗa gūstekņu nometnē bijis kopā ar Staļina dēlu, kas tur pēc ilgākas slimošanas miris un apglabāts kopā ar citiem padomju virsniekiem. Bez Prevo Staļina dēla precīzo kapa vietu zinot vēl tikai viens vāciets.

BULGĀRU ARMIJĀ PIEŅEMAS DEZERTĒŠANA

Belgrade (al). — Obligātā kara dienesta laiks bulgāru armijā pagarināts no 18 uz 30 mēnešiem. Šis valdības rīkojums radījis lielu neapmierinātību tautā. Disciplīna mazinās ne tikai darba armijā, kas komplektēta galvenā kārtā no zemnieku dēļiem, bet arī ts. „tautas armijā", ko sastāda partijas biedri un līdzskrējēji. Dezertēšana arvien vairāk pieņemas. Tāpēc bulgāru armijas oficiozs Narodna Voiska pastiprināti nodarbojas gar problēmu, kā uzlabot disciplīnu armijā. Sai sakarā ģen. D. Dikovs prasa politisko komisāru intensīvāku darbību. Tā kā neapmierinātība un patvaļa armijā sasniegusi draudīgus apmērus, Dikovs pieprasa politiskiem komisāriem izsekot un kontrolēt kaŗavīru gaitas pat izejas un atvaļinājuma laikā.

JAUNA INSTRUKCIJA PRET KOMŪNISTU IELAIŠANU ASV

Vašingtona (fm). — Amerikāņu imigrācijas iestādes pagājušā nedēļā publicēja jaunu instrukciju pie Mekkarana likuma, kas grib aizkavēt komūnistu un citu subversīvu elementu iepludināšanu ASV. Jaunā instrukcija, kas nekavējoties stājās līdzšinējās vietā, dos iespēju neielaist Savienotajās valstīs pašreizējos un bijušos komūnistu un citu totalitāru partiju biedrus, to vidū nacistus, fašistus un spāņu falangistus. Agrākie minēto organizāciju locekļi ar ASV ģenerālprokurora atļauju var saņemt pagaidu uzturēšanās atļaujas, ja tie bijuši tikai nomināli biedri un nav piedalījušies aktīvi partijas darbībā. Tāpat pēc jaunās instrukcijas var liegt iebraukšanu katrai personai, par kuŗu zināms, vai kuŗu tur aizdomās, ka tās mērķis ASV ir spiegošana, sabotāža vai apvērsuma gatavošana. Vienīgais instrukcijas izņēmums attiecas uz karjēras diplomātiem.

DAŽOS VĀRDOS

Arī Tolati svētdien izlidojis uz Maskavu, ziņo UP no Romas. Līdzīgi savam franču kollēgam Torēzam, itaļu komūnistu vadonis Pad. savienībā pavadīšot ilgāku laiku atpūtā, atveseļodamies pēc smadzeņu operācijas, kas tam bija jāizdara pēc ievainošanas auto klizmā.

Varbūtību, ka kaŗa nebūs līdz nākošajam rudenim, pazīstamā Loida apdrošināšanas sabiedrība vērtē kā 50:1, kā tas redzams no apdrošināšanas likmes 21. sept. Kanadā atklājamās filatelijas izstādes eksponātiem.

Beļģu fašistu vadonis Degrels atrodoties Spānijā, paskaidrojis kāds beļģu sociālistu deputāts, dibinoties uz saņemtu noslēpumainu vēstuli. Degrels pēc kaŗa aizbēga uz Spāniju. Kad Beļģija viņu notiesāja uz nāvi un pieprasīja Spānijai Degrelu izdot, spāņu valdība paziņoja, ka viņam izdevies izbēgt. Pēc citām ziņām, Degrels uzturoties Dienvidamerikā.

Palielināt rezerves virsnieku un instruktoru skaitu nolēmusi Spānijas valdība.

„Lidojošu ķīvi" virs Neapoles līča sakās esam redzējuši vairāki itaļu aviācijas virsnieki. Priekšmets bijis ap 20 m diametrā, ovāls pēc formas, izstarojis spožu gaismu un veikli manevrējis ap 1800 m augstumā.

Tanganjikā, Āfrikā, atrastas olas, kuŗas varbūt izrādīšoties par dinozauru olām. Tādā gadījumā to vecums būtu 140 milj. gadu. Olas nosūtītas Britu mūzejam Londonā tuvākai pētīšanai.

Plāns visa medicīniskā personāla mobilizēšanai 100 jūdžu radijā ap Ņujorku, tikko nokristu pirmā atombumba, izstrādāts Ņujorkas štata civilās aizsardzības komisijā. Apkopjamo ievainoto skaitu pēkšņa uzbrukuma gadījumā vērtē uz 140.000.

„Brīvprātīgi" uz Kazachstanu un Turkmēniju pārcelšoties liels skaits ukraiņu zemnieku, lai strādātu pie kanāļa rakšanas, ziņo Kijevas raidītājs.

Atklātnes ar Rietumvācijas ainavām izdevusi Austrumvācijas pasta pārvalde. Zem Hamburgas ostas skata iespiests: Hamburga — vienotās demokratiskās Vācijas vārti uz pasauli. Pretpropagandai Rietumvācijas pasts izgatavojis spiedogu ar tekstu: Bet ne zem komūnistu diktatūras.

21 rietumu puslodes valsts ārlietu ministru apspriedi par starptautiskā komūnisma apkarošanu ierosinājušas ASV 1951. gada februārī.

Vinstons Čerčils devies uz Marakešu, franču Āfrikā, kur viņš nodomājis pavadīt savu 4 nedēļas ilgo atvaļinājumu. Marakeša ir iemīļotākā Čerčila atpūtas vieta.

ASV militārās iestādes dzen pēdas vainīgajiem, kas izsūtījuši veselu rindu vēstuļu jauniesaucamajiem, kuŗās aicina nebraukt uz ārzemju cīņu laukiem.

Anglija izstājas no Maršala plāna ar 1951. g. 1. janvāri. Līdz šim tā saņēmusi 2,7 miljardus dolaru un tagad jūtas saimnieciski pietiekami stipra, lai varētu iztikt pati saviem spēkiem.

Ļoti spēcīgu gaisa floti rietumu sabiedrotajiem pieprasījis angļu gaisa spēku virspavēlnieks lords Teders. Nepietiekamus gaisa spēkus cīņā pret komūnismu varot aizstāt vienīgi ar milzīgām kājnieku masām.

Indijas sociālistu partija uzaicinājusi 8 Āzijas valstis ap Himalajiem, no Afganistanas līdz Burmai, 22. decembrī Luknovā uz apspriedi. Tajā pārrunās problēmas, kas izriet no Himalaju pieaugošās stratēģiskās nozīmes.

Ar sirdstrieku miris Indijas ministru prezidenta vietnieks Patels 75 g. vecumā. Viņš bija arī iekšlietu, informācijas un Indijas valstu ministrs, un Indijā to uzskatīja par „otro vīru" pēc Neru. Patels bija vienīgā persona, kas spēja vadīt Indijas strādnieku nemierīgās masas. Būdams Gandija personīgs draugs, viņš neatlaidīgi cīnījās pret rašu diskrimināciju un vardarbību.

Lielo ogļu trūkums valda Ungārijā un citās padomju satelītvalstīs, kādēļ ierobežots elektriskās strāvas patēriņš. Ogļu trūkumu pa daļai izskaidro ar raktuvju strādnieku pasīvu pretestību.

Svēto gadu pagarināt arī vēl 1951. gadā un to attiecināt uz visu pasauli, pēc AP ziņām, plānojot Vatikāns.

Par „peļu invāziju" jaunās UN ēkas 30. stāvā Ņujorkā ziņo AP. Grauzēji uzbrukumu koncentrējuši tieši pret cilvēku tiesību nodaļu. Domā, ka peles pārvākušās no UN vecā nama Lēksaksesā, paslēpušās iesaiņojumu kastēs.

No amata atbrīvoti 8 Ņujorkas skolotāji, kas liedzās paskaidrot, vai, viņi ir komūnistu partijas biedri.

38 g. veca divu šiliņu parāda atmaksa Vinstonam Čerčilam kādā banketā Potrsmutā atgādināja turienes lordmajors, kas jaunības dienās, kalpodams britu karaliskajā flotē, par savu naudu nopircis Čerčilam vairākas rita avizes. Čerčils svinīgi apsolījās parādu ar visiem procentiem atmaksāt.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 99 (443) Dec. 23, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lamberga, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artilleriekaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

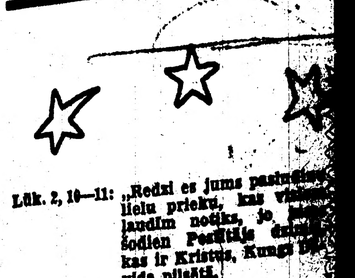

Lūk. 2, 10—11: „Redzi es jums pasludinu lielu prieku, kas visai laudīm notiks, jo jums šodien Pestītājs dzimis, kas ir Kristus, Kungs Dāvida pilsētā.

Mīļie svētku svētītāji, Šī vēsts atskanēja uz Betlemes laukiem un vērš tā mūsu skatus uz Betlemi, masu nenozīmīgu pilsētiņu Jūdu zemē. Šī vēsts tapa pasludināta ganiem, kas sargāja savus lopus, vientuļiem, mas māceklīm cilvēkiem no zemas kārtas. Vēsta mudina pie Jēzus bērna silītes, lai to tur pielūgtum kā savu Pestītāju.

Brīnišķi ir Dieva ceļi un Dieva domas, ko Ziemsvētku stāsts mums apraksta. Dieva Dēls nāk pasaulē trūkumā un zemībā un pieņem miesas un asinis un kļūst mums par brāli un palīgu. Un tā nav nekas cits, kā Dieva lielā mīlestība un žēlastība.

Bet, neskatoties uz Pestītāja vienkāršību un nabadzību, viņš taču ienes cilvēcē jaunu laikmetu. Ap viņu jau kā bērnu „ozās visa pasaule.

Jēzus silītē, kā jauna laikmeta ievadītājs.

Viņš pulcē ap sevi: I Lepno pasaules aru, II Svēto ģimeni un III Debess pulku.

Cilvēka acs redz tikai nespēcīgu bērnu, bet pēc Dieva prāta viņš ir ķēniņu ķēniņš, kungu kungs. Tāpēc slavējam Dievu.

Vispapriekš mēs redzam pie Jēzus silītes Lepno pasaules varu. Ķeizars Augusts izdod pavēli, ka viņam jāreģistrējas katram savā cilts pilsētā. Visa Romas valsts sakustas. Ķeizars grib zināt, cik liela ir viņa valsts, cik varena un bagāta. Bet Dievs domas bija citādākas. Ķeizars domāja, ka viņš ir tas, kas pavēli izdod, bet patiesībā viņš, varenais, [illegible] tikai nespēcīgais [illegible] pasaules vara sava lielākā dēla [illegible] dēļ. Ķeizarā Augustā izveš tikai Dieva prāts [illegible] domu. Jēzus pulcē ap savu silīti pasaules varenos un tos kalpina Dievs valstības labā. Tas rāda mums Dieva brīnišķos, neizprotamos ceļus. Visa cilvēces vēsturi vada Dieva neredzamā roka un šīs vadības vidus punkts stāv Jēzus Kristus. Viss aizrāda uz viņu, viss, ko cilvēce ražo un meklē, cieš un panes. Viņš ir visas cīņas un tieksmes mērķis. Viņa nākšana pasaulē, viņa cilvēka tapšana aizrāda uz laika piepildīšanu. Kas stradā Romas valsts tīdzīļ un kas kaut cik

Elza Ķezbere

SVETĀ NAKTĪ

Dūc zvani. Sniega pūkas krājas
Un Togos zelta dzirkstis zied.
Nu nav bez gaišuma ne mājas,
Pie katram durvim ķerubs stājas,
Par mīlestību teic un dzied.

No Kristusbērna rožu lauka
Līst zemei pāri spožums cēls.
Visskarbais klusi plakstus slauka,
Viscietā sards top atkal jauka,
Jo pasaulē nāk Dieva Dēls.

Kur gan viņš slēpjas? Kur lai nākam
Sveikt, kā tie ķēniņi reiz trīs?
Vai pilīs meklēt to lai sākam?
Tam jābūt gan visvarenākam,
Kam valsts ir šelt un debesīs.

Bet smaida ķerubs: — Dieva prātu
Jums Kristus zvaigzne parādīs,
Ja sekosit, lai kur tā stātu,
Kā ķēniņu lai godinātu
To, ērkšķus kam un laurus vīs! —

Tur, aizmirsta kur būda sniegā
Un ceļš no ļaudīm reti mīts,
Uz jaunās bēgles rokām miegā
Dus prisms, mātes elpā liegā
Kā pumpurs saldā smaržā tīts.

— Dēls, nav man dārgumu, ne mājas,
Ņem sirdi šo, kā rozi plūc! —
Zēns smaida. Logā zvaigzne stājas.
Ap bērnu debess mirdzums krājas
Un Alleluja! zvani dūc.

PRIECĪ